

รายงานการวิจัย

แผนงานวิจัย เรื่อง

วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ : องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Phrae Provincial's Community Enterprises: Knowledge and Network's
Management for Sustainable Development

โดย

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวณโณ,ดร.

ดร.อรอนงค์ วุวงศ์

ดร.ธาดา เจริญกุลศล

ดร.กาญจนา คำจตุ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760020

รายงานการวิจัย

แผนงานวิจัย เรื่อง

วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ : องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Phrae Provincial's Community Enterprises: Knowledge and Network's
Management for Sustainable Development

โดย

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวณโณ,ดร.

ดร.อรอนงค์ วุวงศ์

ดร.ธาดา เจริญกุลศล

ดร.กาญจนา คำจตุ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760020

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Research Program

Phrae Provincial's Community Enterprises: Knowledge and Network's
Management for Sustainable Development

By

Phrakrusangkharuk Boonserm Kittivanno, Dr.

Dr.Onanong Woowong

Dr.Tada Carernhusol

Dr.Kanjana Damjutti

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus

B.E. 2560

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610760020

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย: วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้วิจัย: พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวณฺโณ,ดร., ดร.อนงค์ วุวงศ์,
ดร.ธาดา เจริญกุลศล, ดร.กาญจนา คำจตุ

ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ปีงบประมาณ: ๒๕๖๐

ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๒) เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน และ ๔) เพื่อเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนาเฉพาะกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ และเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๔๖๔ ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์ ยามาเน่ โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือสถิติพื้นฐาน

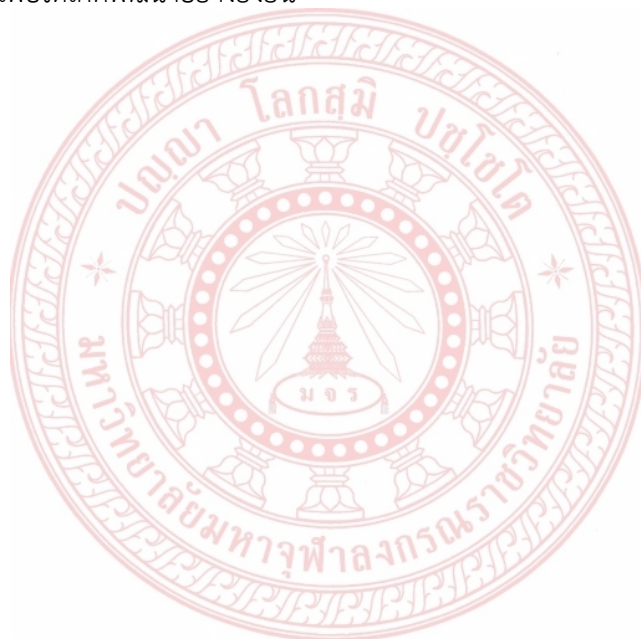
ผลการวิจัยพบว่า ๑. บริบท สภาพปัจจุบันของ วิสาหกิจไม้แปรรูปจังหวัดแพร่เป็นเมืองไม้สัก ดำเนินอย่างเป็นรูปแบบมาอย่างยาวนาน มีการปรับกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมไม้สักตามสภาพและสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนไป จวบจนถึงปัจจุบัน ได้ขับเคลื่อนการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้สักสู่ตลาดได้อย่างเป็นระบบ พัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สักเพิ่มมูลค่ารวมถึงการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ และผู้ผลิตในชุมชน ทั้งขนาดกลางและ ขนาดเล็ก วิสาหกิจหม้อห้อมเป็นเศรษฐกิจในครัวเรือน ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมีลักษณะที่เป็นการค้าขายทั้งค้าปลีกและค้าส่ง วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่มีการถ่ายทอดกันจากรุ่นสู่รุ่นคือการทอผ้า ซึ่งมีมานานเป็นการทอผ้าฝ้าย ทอด้วยกี่พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ทอเป็นผ้าซิ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และผ้าซิ่นที่ต่อตีนจก วิสาหกิจเครื่องจักสานใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน โดยใช้วัสดุจากไม้ไผ่ มีการพัฒนารูปแบบ และมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย จึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และได้ยื่นจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ส่วนปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่าปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ส่วนมากเป็นปัญหาการผลิต การตลาด การออกแบบ การจำหน่าย การไม่มีศูนย์ข้อมูลแลกเปลี่ยนข่าวสาร การด้านวัสดุไม่พอเพียง

๒. ความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ผ้าทอเมืองแพร่ และเครื่องจักสาน

จังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

๓. ผลของการศึกษาระบบความสัมพันธ์และความสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ผ้าทอ, หม้อห้อม และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ยังไม่มีระบบการจัดการเครือข่ายที่ชัดเจน ยังเป็นลักษณะที่เป็นแบบต่างคนต่างดำเนินการผลิตความสัมพันธ์ยังไม่แน่นแฟ้น แต่สามารถดำเนินวิสาหกิจชุมชนได้ค่อนข้างดี

๔. ผลของการศึกษาองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่า เป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง นำเอาวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำเอาวัสดุที่มีอยู่ และบุคลากรที่อาศัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการวางแผนธุรกิจ เน้นความเอื้ออาทร ซึ่งกันในการจัดการให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี หากจะทำให้การจัดการเชิงเครือข่ายเข้มแข็งสมาชิกควรเป็นผู้ดำเนินการประสานหาแนวร่วม มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีจิตสำนึก อีกทั้งควรให้ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยน มีการสื่อสารภายในองค์กรอย่างทั่วถึงในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดพัฒนาอย่างยั่งยืน

Research Title: Phrae Provincial's Community Enterprises: Body of Knowledge and Network's Management for Sustainable Development

Researcher: Phrakrugangharak Boonserm Kittivanno, Dr.,
Dr.Oranong Woowong, Dr.Thada Charoenkusol,
Dr.Kanjana Damjutti,

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Phrae Campus

Fiscal Year: 2560/2017

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the present context and operate problems of the Phrae Provincial's Community Enterprises, 2) to study the principles, theories about body of body of knowledge and network's management for sustainable development, 3) to study and analysis the relative systems and succeed of net work's management towards sustainable development of community enterprises and 4) to present the body of knowledge and systems of network's management towards sustainable development. It was mixed method research by using the qualitative with in-depth interview and focus group discussion and descriptive analysis. The quantitative methods used 464 samples that been the member of Phrae Provincial's Community Enterprise by using the formula of Taro Yamane and were conducted by cluster random sampling. The data were collected by using the questionnaire and analyzed by using computer program in the Social Science search for finding basic statistics.

The finding of this research was as follows:

1) The present context of Phrae Provincial's lumber enterprises was a sak wood that had operated very long time. It had adjusted the strategy as followed the situation change of the country to the present time. It had driven furniture produce of sak wood to market systematically and developed sak wood production to more getting values. It had added the income to the entrepreneur and producer in the community both medium and small size. Mor Horm Fabrics's enterprise was the family business that had made main and second occupation. It was separate and sends trade. Muang Phrae Textile's enterprise had passed on from the general to general. It was the textiles that had long time. They had weaved with local ki. It had weaved the Thai sarong and a kind of cloth for using in the life style. Local Wickerwork Enterprises had used local wisdom for

production and they learned each other by using the material from the bamboo. It had developed the model and created the various produce. They had set woman cultivated land group and registered the local wickerwork enterprises group. In term of the problem of the implementation of Phrae Provincial's Community Enterprises was found that there were about the production, market, design, distribution, had no information center and the material problems.

2) The opinions of member of community enterprise about body of knowledge and network's management for sustainable development of the lumber enterprises, Muang Phrae Textile's enterprise and Local Wickerwork Enterprises were found that opinions of member of community enterprise about body of knowledge and network's management for sustainable development in overall were at much level. In part of opinions of member of community enterprise about body of knowledge and network's management for sustainable development of Mor Horn Fabrics's enterprise in overall were at medium level.

3. The result of the study and analysis the relative systems and succeed of network's management towards sustainable development of community enterprises were found that the relative systems and succeed network's management towards lumber enterprises, Muang Phrae Textile's enterprise and Mor Horn Fabrics's enterprise for sustainable development had not more related together that was not tight related. The produce characteristic was separate but it had good completed.

4) The results of the study the body of knowledge and systems of network's management towards sustainable development were found that it was the network's management on the line of self-sufficient economy, used local culture way, helped each other by side by side, emphasized well-being. For strong network's management, the member of its should search supporting group, has clearly aim, had conscious creation. Moreover, it should has the public organization, local organization, community and people come to participate and interact, inner communicate organization in management for sustainable development.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับคำแนะนำจากพระครูโกศลพัฒนบัณฑิต ผศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์แพร่ และผศ.ดร.ทีฆา โยธาทักดี อาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้วิทยาเขตแพร่ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัยในครั้งนี้

คณะผู้วิจัยขออนุโมทนาขอบคุณพระสุธีรัตนบัณฑิต,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และรศ.พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา และหัวหน้าฝ่ายวิจัย วิทยาเขตแพร่ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษาในการทำงานวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จไปด้วยดี

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยขออนุโมทนาขอบคุณผู้บริหาร ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดแพร่ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัย อีกทั้งคณะอาจารย์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย และขออนุโมทนาขอบพระคุณคณะผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้การสนับสนุนทุนในการทำวิจัยครั้งนี้

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒนโธ,ดร. และคณะ

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ซ

บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
๑.๓ ฐานของทรัพยากรและองค์ความรู้.....	๔
๑.๔ เป้าหมายของการดำเนินโครงการ.....	๕
๑.๕ ปัญหาการวิจัย.....	๕
๑.๖ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด.....	๕
๑.๗ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๑๐
๑.๘ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย.....	๑๑

บทที่ ๒ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๓
๒.๑ แนวคิดการบริหารจัดการ.....	๑๓
๒.๒ แนวคิดการสร้างกลุ่มและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน.....	๑๕
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	๒๒
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน.....	๒๗
๒.๕ วิสาหกิจไม้แปรรูป.....	๓๕
๒.๖ วิสาหกิจเครื่องจักสาน.....	๓๘
๒.๗ วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเมืองแพร่.....	๔๑
๒.๘ วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่.....	๔๗
๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕๑

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕๙
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๕๙
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๕๙
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย.....	๖๑
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	๖๑
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๒
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๓

บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย.....	๖๕
๔.๑ ผลการศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จังหวัดแพร่.....	๖๖
๔.๒ ผลการศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	๗๔
๔.๓ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของ การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน.....	๘๓
๔.๔ นำเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผล ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่.....	๙๒
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๐๐
๕.๑ สรุปการวิจัย.....	๑๐๒
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย.....	๑๑๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๒๐
บรรณานุกรม.....	๑๒๒
ภาคผนวก.....	๑๒๕
ภาคผนวก ก บทความวิจัย.....	๑๒๖
ภาคผนวก ข กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการจากโครงการวิจัย ไปใช้ประโยชน์.....	๑๔๖
ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมา และผลที่ได้รับของโครงการ.....	๑๔๘
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	๑๕๒
ภาคผนวก จ รูปภาพกิจกรรมดำเนินการวิจัย.....	๑๘๗
ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้วิจัย.....	๑๙๒
แบบสรุปโครงการวิจัย.....	๒๐๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่.....	๖๐
๓.๒	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่.....	๖๐
๔.๑	แสดงจำนวน และค่าร้อยละของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป....	๗๔
๔.๒	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายแสดงระดับการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป จังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาพรวม.....	๗๖
๔.๓	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิสาหกิจหม้อห้อม.....	๗๖
๔.๔	แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อ ห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม.....	๗๘
๔.๕	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่...	๗๙
๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นเกี่ยวกับการจัดการ เครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนโดยภาพรวม..	๘๐
๔.๗	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจักสานจังหวัดแพร่.....	๘๑
๔.๘	แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจจักสาน จังหวัดแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม.....	๘๒

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิง เครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.....๙	๙
๑.๒ แสดงความสัมพันธ์วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิง เครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน..... ๑๐	๑๐
๔.๑ แสดงองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่:องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.....๙๙	๙๙

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี โดยได้มีการใช้เศรษฐกิจแบบเสรีเป็นกรอบในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตมาเป็นลำดับ ถึงแม้ในบางช่วงเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เกิดภาวะวิกฤตขึ้น แต่รัฐบาลไทยก็ได้แก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่องจนเศรษฐกิจกระเตื้องขึ้นจนหลุดจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำดังกล่าวและสามารถแก้ไขปัญหามาจนประสบผลสำเร็จ ต่อมารัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพในด้านเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง และพัฒนาเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นและศักยภาพท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาขีดความสามารถวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน^๑ แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง^๒

การพัฒนาประเทศในปัจจุบัน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญในการนำภูมิปัญญาและศักยภาพท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังปัญหาและอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชนว่ามีหลายมิติ เพื่อลดปัญหาของวิสาหกิจชุมชนและให้มีแนวทางในการทำงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์จึงได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ขึ้น เพื่อรองรับการให้การสนับสนุนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และใช้เป็นกรอบทิศทางการทำงานที่มีความชัดเจนมากขึ้น^๓ และที่สำคัญพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความ

^๑ ขวัญกาญจน์ เจริญรบ และคณะ, การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง, เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑๒๔, ธันวาคม ๒๕๕๕, หน้า ๑-๕.

^๒ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังข์รัตน์, แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๖.

^๓ อ่างแก้ว, ขวัญกาญจน์ เจริญรบ และคณะ, การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง, หน้า ๑-๕.

เข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับสูงขึ้นไป^๔ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ในยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหาร และพลังงาน มีเป้าหมายในการพัฒนาสถาบันเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เป็นกลไกสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง โดยการพัฒนาความรู้และความสามารถด้านการตลาดและการบริหารจัดการ ด้วยการศึกษาดูงานจากเกษตรกรหรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จ และการสนับสนุนสินเชื่อ เงินช่วยเหลืออื่นที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน ภายใต้ระบบการควบคุมตรวจสอบที่รัดกุม รวมทั้งการเชื่อมโยง บทบาทของสถาบันเกษตรกรกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อร่วมวางแผนทางการพัฒนาภาคเกษตรกรรมตาม พื้นฐานและความต้องการของเกษตรกรอย่างเป็นระบบ^๕

จากการศึกษาเบื้องต้นของคณะผู้วิจัยพบว่า ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนยังขาดการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายที่จะเอื้อต่อการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพ การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์^๖ พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคเหนือโดยเฉพาะในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์การดำเนินงานยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ เช่น การผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาด การจัดจำหน่าย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และขาดการรวมกลุ่มกันแบบเครือข่าย จึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง การทำงานยังไม่เป็นระบบและไม่ยั่งยืน นอกจากนี้สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก ได้วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ๑) กรมส่งเสริม การเกษตรและหน่วยงานภาคีให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม และสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนน้อย ไม่จริงจัง และแนวทาง การส่งเสริมไม่ชัดเจนและต่อเนื่อง ๒) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมกับ หน่วยงานภาคีหลายหน่วยงาน และมีการใช้ชื่ออื่นในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดการสับสนและ เข้าใจผิดระหว่างหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ๓) วิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และยังต้องพึ่งพาปัจจัย การผลิต และเงินทุนจากภายนอก ๔) หน่วยงานภาคีในระดับ อำเภอ / จังหวัด ยังทำงานแบบไม่บูรณาการและยังไม่เห็น ความสำคัญเนื่องจากมีความเข้าใจว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นงาน ของกรมส่งเสริมการเกษตร และ ๕) วิสาหกิจชุมชนบางแห่ง ที่มาจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนไม่ได้เกิดจากปัญหาหรือ ความต้องการของชุมชนอย่าง

^๔ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๘.

^๕ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

^๖ อีราวัฒน์ ชมระกา และคณะ, “รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพ การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์”, วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (พ.ค.-มิ.ย.) ๒๕๕๔.

แท้จริง แต่มาจดทะเบียนเพื่อรอ รับการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต่าง ๆ และเพื่อหวังกู้ เงินใน อัตราดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งมีได้ประกอบกิจกรรมอย่างแท้จริง และต่อเนื่อง”

จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ ที่มีพื้นฐานศักยภาพที่ดีด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศ ทั้งยังมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันเก่าแก่ และมีจุด แข็งที่สามารถพัฒนาให้เป็นยุทธศาสตร์การแข่งขันภายใต้ระบบการค้าเสรีได้^๙ และที่สำคัญจังหวัด แพร่ถือได้ว่าเป็นจังหวัดแรกที่เป็นประตูสู่ล้านนา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านไม่ว่า จะเป็นประเทศลาว กัมพูชา พม่า เวียดนาม และประเทศจีนได้

ประชากรในจังหวัดแพร่ เป็นผู้มีอาชีพจากการเกษตร และการประมง ร้อยละ ๔๐.๓ ของผู้ มีงานทำ และ รองลงมา มีอาชีพเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือ และธุรกิจการค้า ร้อยละ ๑๘.๒ ของผู้ที่มีงานทำ^{๑๐} ถึงแม้จังหวัดแพร่จะเป็นจังหวัดที่เล็ก แต่ในด้านเศรษฐกิจของจังหวัดมี ความเจริญเติบโตเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ ได้มีวิสัยทัศน์ที่ว่า เมืองแพร่หน้าอยู่ ประตูล้านนา เศรษฐกิจก้าวหน้าประชาสุขใจ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ได้กล่าวถึงการ ส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ โดยได้มีกลยุทธ์ ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าวิสาหกิจชุมชนให้มี คุณภาพและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สร้างมูลค่าให้กับสินค้า พร้อมทั้งเพิ่มช่องทางการจำหน่าย ส่งเสริมความรู้ด้านประชาสัมพันธ์การตลาด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันและเพิ่ม รายได้^{๑๑} สอดคล้องกับนางนุช อังยุริกุล และคณะ ได้ศึกษาวิจัยการประเมินศักยภาพการพัฒนาของ จังหวัดแพร่ กล่าวว่า จังหวัดแพร่มีศักยภาพของทุน ๕ ด้าน คือ ทุนทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ มนุษย์ สังคม และการเงิน ทั้งนี้พบว่า จังหวัดแพร่มีศักยภาพในทุกสาขา^{๑๒}

แต่อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ไม่ว่าจะเป็น ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป หม้อฮ่อม ผ้าทอมือ และเครื่องจักสานก็ยังมีปัญหาและอุปสรรค คือ ๑. ปัญหาด้านการดำเนินงานส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน และ ๒. ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน^{๑๓} หาก วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชน ให้มากขึ้น อีก

^๙ สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก, รายงานข้อมูล วิสาหกิจชุมชน จังหวัดพิษณุโลก, พิษณุโลก กลุ่ม : (อัดสำเนา) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัด พิษณุโลก, ๒๕๕๔, หน้า ๕๔.

^{๑๐} นางนุช อังยุริกุล นิธิชา ธรรมธนากุล และ สุพร ผาสุก, “การประเมินศักยภาพการพัฒนาของจังหวัด แพร่”, วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑๑๔ (๑) ๒๕๕๐: ๘๓-๙๕.

^{๑๑} สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ๒๕๕๔. รายงานข้อมูลวิสาหกิจ ชุมชนจังหวัดแพร่ จาก <http://www.sceb.doae.go.th/Documents/datachw/pdf>, หน้า ๗, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๔.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

^{๑๓} อ้างแล้ว, นางนุช อังยุริกุล นิธิชา ธรรมธนากุล และ สุพร ผาสุก, การประเมินศักยภาพการพัฒนาของ จังหวัดแพร่, หน้า ๘๓.

^{๑๔} อ้างแล้ว, สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ๒๕๕๔, รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่, หน้า ๕๘.

ทั้งจังหวัดแพร่ก็มีศักยภาพของทุนที่ได้อยู่แล้วปัญหาต่าง ๆ จากการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ก็จะได้รับการพัฒนาและมีความเจริญรุ่งเรืองประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจที่ดีและสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

จากความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าวสมควรที่จะต้องศึกษาวิสาหกิจชุมชนเมืองแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางในการสนองนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติแผนที่ ๑๒ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจจังหวัดแพร่เกิดความเข้มแข็ง สร้างฐานเศรษฐกิจให้มั่นคงทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และเกิดเครือข่ายที่เข้มแข็งและเกิดการการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

๑.๒.๔ เพื่อเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๑.๓ ฐานของทรัพยากรและองค์ความรู้

๑.๓.๑ องค์ความรู้และผลการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และคุณค่าของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ และผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวข้องกับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๓.๒ ฐานข้อมูลประเด็นการดำเนินงานและวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ของผู้เข้าร่วมโครงการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๓.๓ พื้นที่ชุมชนในจังหวัดแพร่และองค์กรทางพระพุทธศาสนาที่เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเฉพาะคณะสงฆ์จังหวัด องค์การและหน่วยงานภาครัฐของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๓.๔ ชุดความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๔ เป้าหมายของการดำเนินโครงการ

๑.๔.๑ ได้บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๔.๒ ได้หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๔.๓ ได้ศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิง เครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

๑.๔.๔ ได้องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๑.๕ ปัญหาการวิจัย

๑.๕.๑ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอย่างไร

๑.๕.๒ หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่าง มีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีอย่างไร

๑.๕.๓ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิง เครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างไร

๑.๕.๔ องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เป็นอย่างไร

๑.๖ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ซึ่งประกอบด้วย

๑.๖.๑ ขอบเขตด้านพื้นที่

๑) พัฒนาการดำเนินงานสนับสนุนของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนและเป็นการบูรณาการการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่

๒) การสร้างองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนกับผู้มีส่วนร่วมในเชิงพื้นที่ในจำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป ที่อำเภอเด่นชัย และอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ วิสาหกิจ ชุมชนหม้อห้อม ที่บ้านทุ่งไธ้ ตำบลทุ่งไธ้ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ วิสาหกิจชุมชนผ้าทอ ที่อำเภอ เมืองแพร่ และวิสาหกิจชุมชนเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ ที่อำเภอเมืองแพร่ และอำเภอสูงเม่น จังหวัด แพร่

๑.๖.๒ ขอบเขตเนื้อหา

๑) บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒) หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓) ศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

๔) องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๑.๖.๓ ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) เชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยชุดโครงการ “วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๔ กลุ่ม จำนวน ๔๖๔ รูป/คน

๒) เชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๔๔ รูป/คน และ สนทนาเฉพาะกลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน ๖๔ รวม ๑๐๘ รูป/คน ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย พระสงฆ์ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการทำวิจัยเป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน ตั้งแต่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึง ๓๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๖.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งกิจกรรมออกเป็น ๕ ระยะได้แก่

ระยะที่ ๑ (ศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน ปัญหาและเอกสาร) วิสาหกิจชุมชนในการสร้างเสริมอาชีพเพื่อทำความเข้าใจบริบทสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมวิสาหกิจชุมชน ที่จะสามารถส่งเสริมและจัดการวิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านเอกสาร และลงพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนนโยบายและการขยายองค์ความรู้

ระยะที่ ๒ (การศึกษาเชิงพื้นที่และการสำรวจ) มุ่งเน้นการศึกษาเชิงพื้นที่ในจังหวัดแพร่ทั้ง ๔ กลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถขับเคลื่อนการทำงานเชิงเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังรวมถึงระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่

ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ โดยมีองค์กรพระพุทธศาสนา/องค์กรภาครัฐ/ภาคเอกชน/ภาคชุมชนสู่การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ระยะที่ ๓ (สรุปผลการศึกษาเชิงพื้นที่) มุ่งเน้นการบูรณาการและการสรุปผลการดำเนินโครงการพัฒนาใน ๔ กลุ่ม ตลอดจนผลการศึกษารายประเด็น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเชิงเครือข่ายด้านวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่

ระยะที่ ๔ (การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในฐานะปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจริยธรรมทางสังคมไทย) ทั้ง ๔ กลุ่มในจังหวัดแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้ในลักษณะสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวิสาหกิจชุมชนในการบริหารจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ระยะที่ ๕ (สรุปผลการศึกษา) ประเมินและทบทวนการดำเนินงาน จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย) การเผยแพร่องค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ ทั้ง ๔ กลุ่ม ทั้งเอกสาร/CD/แผ่นพับโปสเตอร์

๑.๖.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

๑) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participate Observation) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่างๆ ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์พระสงฆ์ และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ประชาชน เพื่อให้สามารถมองเห็นถึงกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้กระบวนการพัฒนาเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น

๒) การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับพระ นักวิชาการ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการจัดการเชิงเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ รูปแบบ และการจัดการเชิงเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับคุณค่าและการพัฒนาเครือข่าย และการเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนและแหล่งวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

๓) การใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากประชาชนในด้านจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และการสัมมนาเชิงวิชาการเพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างคุณค่าและการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นการสื่อสารคุณค่าทางพุทธธรรม และวิถีการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่าย

๕) การสังเกตและการใช้เทคนิค SWOT และการถ่ายภาพเพื่อศึกษาการจัดการเครือข่าย และแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดแพร่ โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยง ความรู้ และกระบวนการเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการจัดการเชิงเครือข่าย/การเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๖.๖ การตรวจสอบวิเคราะห์และการสังเคราะห์ผล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการวิเคราะห์ผลคือ

๑) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑.๑ ใช้การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) และการวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(๑) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ อินเทอร์เน็ต และผลงานของเจ้าของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่

(๒) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในการลงพื้นที่จริง

(๓) การสนทนากลุ่มย่อย

๑.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

(๑) อธิบายบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๒) อธิบายหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๓) ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

(๔) ตรวจสอบข้อมูลให้แน่ใจว่าข้อมูลถูกต้อง

(๕) จัดหมวดหมู่และแยกประเภทตามกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อ (Theme) ที่เหมาะสม

(๖) เปรียบเทียบข้อแตกต่าง ความคล้ายคลึงของข้อมูลแต่ละประเภท โดยการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งกับทีมงานที่ร่วมวิจัย

๒) ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

๑) ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๒) ระดับการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนำมาวิเคราะห์หาจำนวนค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละระดับ

๑.๖.๗ ชุดโครงการ ประกอบด้วย

๑.๖.๗.๑ ชุดโครงการ “วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (บริหารกลาง) ทำหน้าที่บริหารโครงการ ติดตามและกำหนดทิศทางการทำงานเชิงบูรณาการ รวมทั้งดำเนินการจัดกิจกรรมสื่อสารสาธารณะและพัฒนารูปแบบฐานข้อมูล โดยพระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวณโณ,ดร. อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย

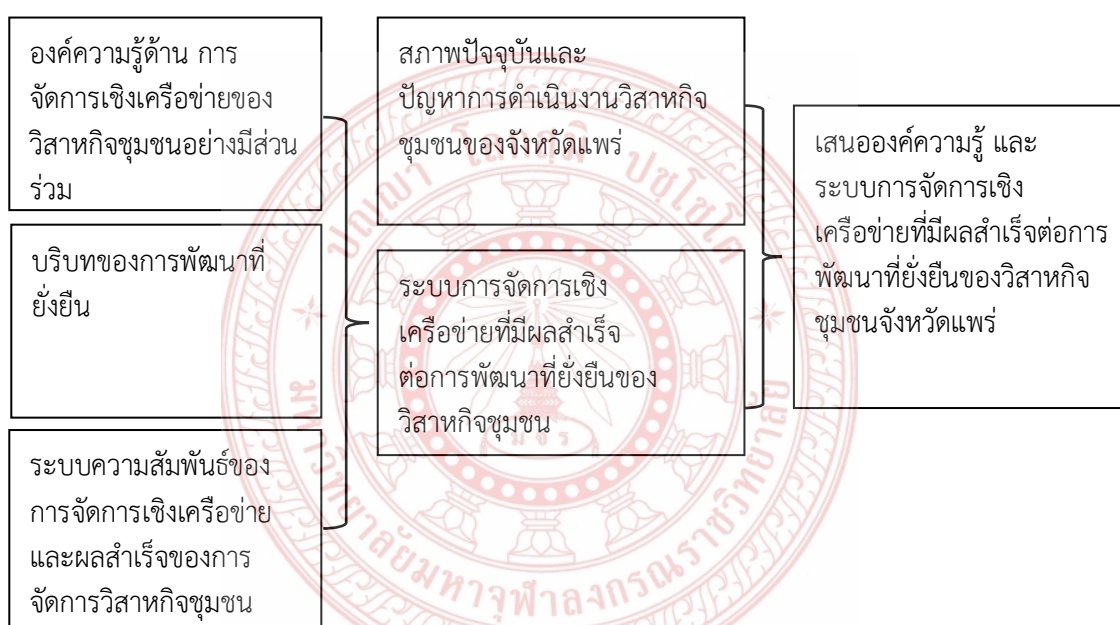
๑.๖.๗.๒ โครงการย่อยที่ ๑ “วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยดร.ดำเนิน หมายดี เป็นหัวหน้าโครงการ

๑.๖.๗.๓ โครงการย่อยที่ ๒ “วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยผศ.รวิโรจน์ ศรีคำภา เป็นหัวหน้าโครงการ

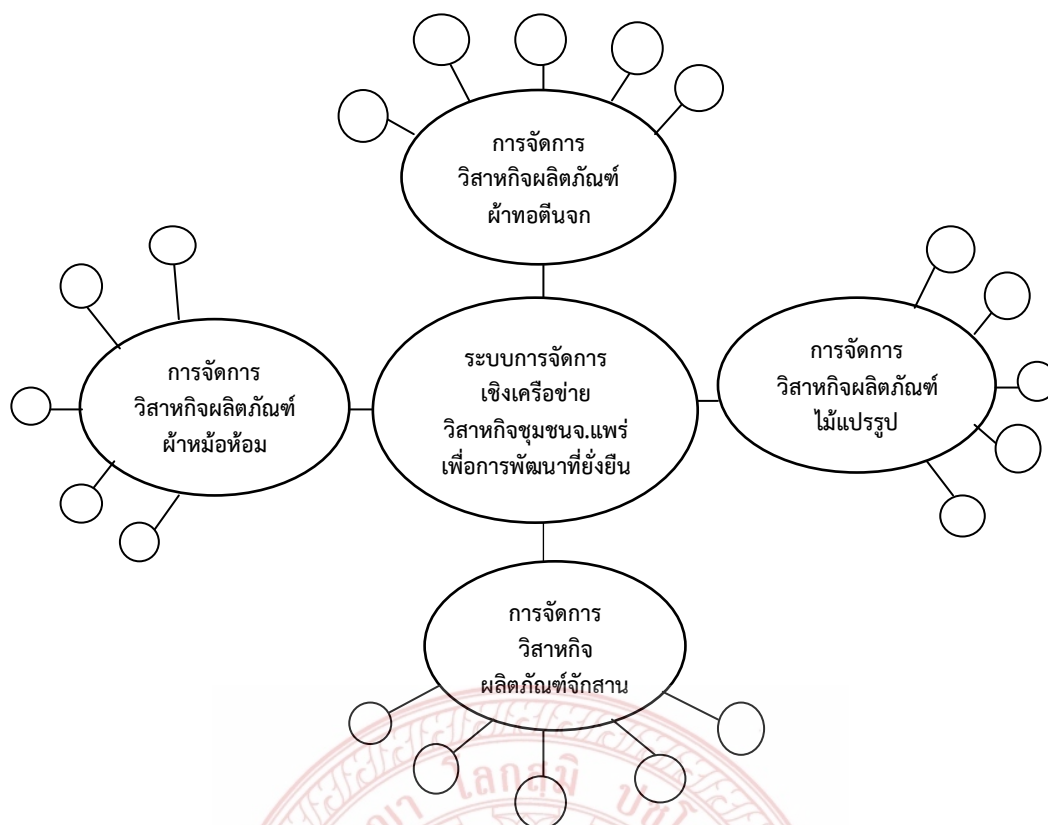
๑.๖.๗.๔ โครงการย่อยที่ ๓ “วิสาหกิจผ้าทอมืองแพร์: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์ ผู้อำนวยการส่วนวิทยาลัย เป็นหัวหน้าโครงการ

๑.๖.๗.๕ โครงการย่อยที่ ๔ “วิสาหกิจเครื่องจักรสานเมือง: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยผศ.ชลธิชา จิรภัทรพงศ์ เป็นหัวหน้าโครงการ

๑.๖.๘ กรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย

แผนภูมิที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนภูมิที่ ๑.๒ แสดงความสัมพันธ์วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๗ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprises) หมายถึง วิสาหกิจของชุมชนที่มุ่งประกอบการเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชน และระหว่างชุมชนโดยนาวัตถุดิบทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ผลผลิตเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำผลิตผลจากไม้มาทำการแปรรูปเพื่อเป็นสินค้าไม้แปรรูป อาทิ เช่น ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ บานประตู บานหน้าต่าง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำผลิตผลจากผ้าฝ้ายเมืองที่ย้อมด้วยต้นห้อมมาทำการแปรรูปเพื่อเป็นสินค้าผ้าหม้อห้อม อาทิ เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่ หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำผลิตผลจากผ้าทอเมืองแพร่ มาทำการแปรรูปเพื่อเป็นสินค้า อาทิ เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์อัฐบริวาร (ย่าม จีวร)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำผลิตผลจากไม้ไผ่ มาทำการแปรรูปเพื่อเป็นสินค้า อาทิ เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องเรือน เครื่องปลูก และเครื่องเล่น ผลิตภัณฑ์เครื่องตกแต่งเครื่องทอง ผลิตภัณฑ์ขนส่งสินค้า เช่น ชะลอม ผลิตภัณฑ์เครื่องครัว เช่น กระชอน กระด้ง พัด ผลิตภัณฑ์เครื่องตกแต่งและจับสัตว์ เช่น สุ่ม กระชัง ฆ้อง

องค์ความรู้ หมายถึง ภูมิปัญญาการผลิตไม้แปรรูป ผ้าหม้อห้อม ผ้าทอเมืองแพร่ และการจักสาน เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิคขั้นตอน ที่มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และจากสภาพบริบทของสังคมปัจจุบันที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายโดยการให้โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดพิจารณาในการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน โดยมุ่งหมายให้งานสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Stable Development) หมายถึง การพัฒนาวิสาหกิจไม้แปรรูป ผ้าหม้อห้อม ผ้าทอเมืองแพร่ เครื่องจักสาน ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ในการจัดการเชิงเครือข่ายดำเนินไปได้อย่างมั่นคง และราบรื่นเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน

การจัดการเชิงเครือข่าย (Network Management) หมายถึง การจัดการวิสาหกิจไม้แปรรูป ผ้าหม้อห้อม ผ้าทอเมืองแพร่ เครื่องจักสาน ให้มีคุณภาพและปริมาณอย่างพอเพียงโดยมีแผนการจัดการของชุมชนแบบมีส่วนร่วมในการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเชิงเครือข่าย

๑.๘ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

๑.๘.๑ วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่และชุมชน ได้มีการพัฒนาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๘.๒ วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่และชุมชนมีแนวทางในส่งเสริมการเรียนรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๘.๓ วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต. อบจ. สนท. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีการพัฒนาเครือข่ายและการประเมินทรัพยากรเครือข่ายในเชิง

พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในจังหวัดแพร่ที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนทางวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชนในอำเภอนั้น ๆ

๑.๘.๔ ชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ เช่น ชมรม/อบต./อบจ./สนท/องค์กรด้านการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๘.๕ ชุมชนและวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ได้แนวทางการจัดการเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๘.๖ ชุมชน มหาวิทยาลัย ได้ผลวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่และชุมชนจะนำไปสู่การจัดการเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๘.๗ ผู้ประกอบการและผู้สนใจ ได้รับความรู้ ความเข้าใจในวิสาหกิจชุมชน และสามารถยกระดับไปสู่การพัฒนาพัฒนาเครือข่าย รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดเป็นแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้

- ๒.๑ แนวคิดการบริหารจัดการ
- ๒.๒ แนวคิดการสร้างกลุ่มและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
 - ๒.๔.๑ แนวคิดวิสาหกิจชุมชน
 - ๒.๔.๒ ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน
 - ๒.๔.๓ ประเภทของวิสาหกิจชุมชน
 - ๒.๔.๔ รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน
 - ๒.๔.๕ ระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
- ๒.๕ วิสาหกิจไม่แปรรูป
- ๒.๖ วิสาหกิจเครื่องจักรสาน
- ๒.๗ วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเมืองแพร่
- ๒.๘ วิสาหกิจผ้าทอจังหวัดแพร่
- ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดการบริหารจัดการ

๒.๑.๑ การบริหารและการจัดการ (Administration & Management)

การบริหาร^๑ (Administration) หมายถึง การบริหารระดับสูงหน้าที่เน้นหนักในการกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนเป็นค่านิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration)

การจัดการ^๒ (Management) หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ อำนาจการ ดำรงรักษาทรัพยากรและปฏิบัติการตามความมุ่งหมายขององค์การโดยการประสานงานและแสวงหาความร่วมมือจากบรรดาบุคลากรในองค์กร (Mc for land) การจัดการส่วนใหญ่จะเน้นการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายตามแผนที่วางไว้นิยมใช้สำหรับการจัดการธุรกิจ(Business Management) ซึ่ง

^๑ เสนาะ ตีเียว, หลักการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๔, มปน.

^๒ เรื่องเดียวกัน, มปน.

Harold D.Koonts ได้กำหนดหน้าที่ของการบริหารไว้เป็น POSDC คือ การวางแผน(Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) การอำนวยการ(Directing) การควบคุม (Controlling)

Taylor^๓ กล่าวว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ มี ๒ แนวความคิดที่สำคัญ คือแนวความคิดการบริหารที่มีหลักเกณฑ์และ แนวความคิดการบริหารแบบมนุษยสัมพันธ์ซึ่งเป็นผู้นำและบิดาแห่งการจัดการที่มี หลักเกณฑ์ได้ทำการศึกษาวิธีการปฏิบัติทางการผลิตในระดับโรงงานขึ้นเป็นครั้งแรก โดยใช้หลักต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน Taylor เชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะกำหนดปริมาณงานที่แต่ละคนทำได้ในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่เป็นการบีบบังคับต่อตัวผู้ทำงานนั้น และ การศึกษาเกี่ยวกับเวลาดังกล่าวจะเป็นไปโดยถูกต้องและมีหลักเกณฑ์มากที่สุด

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ^๔ กล่าวว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือ ใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย ๓ ส่วน คือ (๑)ล้วนเป็นแนวทางหรือ วิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐและหรือเจ้าหน้าที่/นำมาใช้ในของร่า การปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ (๒) มีกระบวนการ บริหารงานหรือกระบวนการบริหารจัดการที่ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือการคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การลงมือปฏิบัติงาน (acting) และ การประเมินผล (evaluating) และ (๓) มีจุดหมายปลายทางคือการพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า และมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกันคือแต่ละคำมีจุดเน้นต่างกันกล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการเช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอนและการลดพิธีการเป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนา นโยบายแผน แผนงาน โครงการ(policy, plan, program, project) หรือกิจกรรมของ หน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและ การให้บริการแก่ประชาชน

สมศักดิ์ ขาวลาภ^๕ กล่าวว่า การจัดการหรือการบริหาร คือ ศิลปะ ในการทำงานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคคลอื่น หรือการเป็นศาสตร์หรือศิลป์ ในการนำเอาทรัพยากรมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

^๓ Taylor,F. W., The principle of scientific management, (New York: Harper Bros, 1998), pp. 15-17.

^๔ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กร ตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^๕ สมศักดิ์ ขาวลาภ, ภาวะผู้นำการจูงใจและทีมงาน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

๒.๑.๒ กระบวนการบริหารจัดการ

Fayol^๖ สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการไว้ว่า กระบวนการจัดการงานประกอบด้วยหน้าที่ต่าง ๆ ๕ ประการคือ

๑. การวางแผน (planning) หมายถึงการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติ ขึ้นไว้เป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

๒. การจัดองค์การ (organizing) หมายถึงการจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ให้อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมที่จะช่วยให้งานขององค์การ บรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (commanding) หมายถึงการสั่งการงานต่าง ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี และต้องเข้าใจ ผู้ปฏิบัติงานด้วยตลอดจนเข้าถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่

๔. การประสานงาน (coordinating) หมายถึงการเชื่อมโยงงานของทุกคนให้ เข้ากันได้ และไปสู่เป้าหมายเดียวกันในที่สุด

๕. การควบคุม (controlling) หมายถึงการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้

๒.๒ แนวคิดการสร้างกลุ่มและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

๒.๒.๑ ความหมายของเครือข่าย

เสรี พงศ์พิศ^๗ กล่าวว่า “ เครือข่าย ” คือ ขบวนการสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และความ ต้องการ บาง อย่างร่วมกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยที่ สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน

ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์^๘ กล่าวว่า เครือข่าย คือกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจ แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูป หรือจัดระเบียบ โครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระกิจกรรมที่ทำในเครือข่าย ต้องมีลักษณะ เท่าเทียมกัน หรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิกเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระ หรือความเป็นตัวของตัวเองของคน หรือองค์กรนั้น ๆ

^๖ Fayol, H., *General and industrial management*, (London: Sir Isaac Pitman & Sons. , ๑949), pp. 45-47.

^๗ เสรี พงศ์พิศ, *เครือข่าย*, (กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๘.

^๘ ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์, *การสร้างวามเข้มแข็งของชุมชนโดยองค์กรเครือข่าย, วารสารพัฒนาชุมชน* , ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๙ (กันยายน), ๒๕๔๒, หน้า ๒๖-๓๐.

นฤมล นิราทร^๙ เสนอว่าเครือข่ายหรือ Network มีความหมายได้หลาย ลักษณะ ซึ่งหากมองในเชิงโครงสร้าง เครือข่าย หมายถึง กลุ่มของจุดต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงต่อกัน ด้วยเส้นโดยจุดต่าง ๆ คือ บุคคลหรือกลุ่ม ส่วนเส้นที่เชื่อมนี้คือ ความสัมพันธ์ที่บุคคลหรือกลุ่ม ต่างๆ มีต่อกัน

นฤมล นิราทร^{๑๐} ได้กล่าวถึงลักษณะของเครือข่ายไว้ดังนี้

๑) เครือข่ายมีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิด (Cognitive Structure) ไม่ว่าจะพัฒนาไปถึงระดับใด บุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กรเครือข่ายจะมีกรอบความคิดที่เกี่ยวกับองค์กร เครือข่ายใกล้เคียงกันในด้านความรู้ความสามารถ ความคาดหวังต่อเครือข่าย

๒) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น (Hierarchy) การเชื่อมโยงระหว่างองค์กร เครือข่ายเป็นไปในลักษณะแนวนราบ แต่ละองค์กรเป็นอิสระต่อกัน แต่ระดับความเป็นอิสระของแต่ละองค์กรอาจไม่เท่ากัน

๓) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ (Division of labour) การที่องค์กรเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายกันเพราะส่วนหนึ่งคาดหวังการพึ่งพาแลกเปลี่ยนความสามารถระหว่างกัน ดังนั้นหากองค์กรใดไม่สามารถแสดงให้เห็นประจักษ์ก้อาจหลุดจากเครือข่ายได้ ในทางตรงกันข้าม หากใดแสดงความสามารถจะนำไปสู่การพึ่งพิงและขึ้นต่อกัน

๔) ความเข้มแข็งขององค์กรที่ร่วมกันเป็นเครือข่ายจะนำไปสู่ความเข้มแข็ง โดยรวมของเครือข่าย ดังนั้น การพัฒนาของแต่ละองค์กรเครือข่ายจึงเป็นสิ่งสำคัญ

๕) องค์กรเครือข่ายกำหนดบริหารจัดการกันเอง (Self – regulating) ในการดำเนินงานร่วมกันในลักษณะแนวนราบ จำเป็นต้องมีความสมานฉันท์ โดยผ่านกระบวนการทางประชาธิปไตย โดยตรง ซึ่งหมายถึงการต่อรองตกลงระหว่างองค์กรเครือข่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในเพื่อให้เครือข่ายสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

๖) ความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายมิใช่จะไดมาเพียงชั่วข้ามคืนแต่ต้องอาศัย ระยะเวลาในการบ่มเพาะความสัมพันธ์ ความศรัทธา และความไวเนื้อเชื่อใจ ตลอดจนสร้างกรอบ ทางความคิด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

เสรี พงศ์พิศ^{๑๑} สรุปไว้ว่าเครือข่ายทุกประเภท ทุกแบบทุกเครือข่ายมีลักษณะร่วมกัน ๕ ประการดังนี้

๑) เป็นกลุ่มองค์กรหรือบุคคลที่มาร่วมกันเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์และ ความสนใจที่ตั้งขึ้นร่วมกัน

๒) เป็นเวทีเพื่อกิจกรรมทางสังคม โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๓) ดำรงอยู่ได้ยาวนาน ด้วยการสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งที่ต่อเนื่องไม่ใช่แบบเฉพาะกิจ

๔) สมาชิกมีความรู้สึกผูกพันกับโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมาร่วมกันและร่วมกัน รับผิดชอบ

^๙ นฤมล นิราทร, การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณา, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๖.

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑.

^{๑๑} อ้างแล้ว, เสรี พงศ์พิศ, หน้า ๑๐.

๕) มีฐานอยู่ที่ความเป็นเจ้าของร่วมกันและความมุ่งมั่นที่จะทำตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน รวมทั้งเครื่องมือหรือวิธีการในการดำเนินการที่คิดไว้อีกด้วย

๒.๒.๒ องค์ประกอบสำคัญของการก่อเกิดเครือข่าย

อัลเทอร์ และ เฮจ (Alter and Hage)^{๑๒} ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ลักษณะของเครือข่ายมีดังนี้

๑) มีลักษณะเป็นโครงสร้างเครือข่ายทางความคิด (Cognitive Structure) ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาไปถึงระดับใด บุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กรเครือข่ายจะมีกรอบความคิดมีกรอบความคิดเกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายใกล้เคียงกันในด้านความรู้ ความสามารถ ความคาดหวังต่อเครือข่าย

๒) องค์กรเครือข่ายมีลำดับชั้น (Hierarchy) การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเครือข่ายในลักษณะแนวนราบ แต่ละองค์กรเป็นอิสระต่อกัน แต่ระดับความเป็นอิสระของแต่ละองค์กรอาจไม่เท่ากัน

๓) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ (Division of Labors) การที่องค์กรเข้ามาร่วมมือเป็นเครือข่ายเพราะส่วนหนึ่งคาดหวังการพึ่งพิงและเปลี่ยนความสามารถระหว่างกัน ดังนั้น หากองค์กรใดไม่สามารถแสดงความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ก็อาจหลุดออกจากเครือข่ายได้ ในทางตรงกันข้าม หากองค์กรใดสามารถแสดงความสามารถก็จะนำไปสู่การพึ่งพาการแบ่งงานกันทำ ทั้งยังเป็นการลดโอกาสที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งจะแสดงอำนาจเหนือเครือข่ายด้วย

๔) ความเข้มแข็งขององค์กรการร่วมกันเป็นเครือข่ายจะนำไปสู่ความเข้มแข็ง โดยรวมของเครือข่าย ดังนั้นการพัฒนาของแต่ละองค์กรเครือข่ายจึงเป็นสิ่งสำคัญ

๕) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง (Self – Regulating) ในการทำงาน จำเป็นต้องมีความสมานฉันท์โดยผ่านกระบวนการทางประชาธิปไตย ร่วมกันในลักษณะแนวนราบ หมายถึง การตกลงระหว่างองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการภายใน เพื่อให้เครือข่ายสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

๖) ความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายมิใช่จะได้มาเพียงชั่วข้ามคืน แต่ต้องอาศัยระยะเวลาในการบ่มเพาะความสัมพันธ์ ศรัทธา และความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนการสร้างกรอบทางความคิด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแก้ปัญหาหารือกันอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรอย่างต่อเนื่อง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์^{๑๓} ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของเครือข่าย มีดังนี้

๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน Common Perception สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย อาทิ มีความเข้าใจในปัญหา และมีสำนึกในการแก้ไขปัญหาหารือกัน มีประสบการณ์ในปัญหาหารือกัน มีความต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายมีความต่อเนื่อง เพราะหากสมาชิกไม่มีความเข้าใจในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายจะทำให้การประสานงาน และการขอความร่วมมือในการดำเนินการเป็นไปอย่าง

^{๑๒}. Aler, Cathrin and Hage, Jerald, *Organization Working Together*, California : Sage, ๑๙๙๓, p 238.

^{๑๓} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, *การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*, (กรุงเทพฯ : ซัคเซสมิเดีย, ๒๕๔๓), หน้า ๖๓.

ยากลำบากเพราะต่างคนต่างก็ใช้กรอบการมองโลกคนละกรอบเหมือนใส่แว่นตากันคนละสี ย่อมมองปัญหาหรือความต้องการที่เกิดขึ้นไปคนละทิศทาง แต่มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายไม่สามารถจะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เพราะมุมมองที่แตกต่างกันย่อมมีประโยชน์ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ในการทำงาน แต่ความคิดที่ต่างต่างนี้สมาชิกเครือข่ายยอมรับกัน มิฉะนั้นความแตกต่างที่มีอยู่จะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการมองเห็นภาพของจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกันและการมีเป้าหมายที่จะไปด้วยกันจะช่วยทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวมีพลัง เกิดเอกภาพและช่วยบรรเทาความขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่ายพฤติกรรมการปฏิบัติของสมาชิกก็จะเริ่มแตกต่างจากสิ่งที่สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้นแม้ว่าวิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างให้เกิดขึ้น แต่ก็จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้และสมาชิกของเครือข่ายก็ควรมีวิสัยทัศน์ย่อยส่วนตัว ที่สอดคล้องไปด้วยกันกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายแม้อาจไม่ได้ซ้อนทับอย่างแนบสนิทกับวิสัยทัศน์ของเครือข่าย แต่อย่างน้อยก็ควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

๓) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน Mutual Interests/Benefits เครือข่ายเกิดจากที่สมาชิกแต่ละคนมีความต้องการของตนเอง แต่ความต้องการเหล่านั้นจะไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากสมาชิกต่างคนต่างอยู่ ความจำกัดนี้ทำให้เกิดการรวมตัวกันบนฐานของผลประโยชน์ร่วมที่มากเพียงพอจะดึงดูดใจให้รวมเป็นเครือข่าย ดังนั้น การรวมเป็นเครือข่ายจึงต้องตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน ซึ่งผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน อาทิ เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับโอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ กล่าวโดยสรุปก็คือ การที่จะดึงใครเข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการเครือข่ายจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม และในหลายกรณีอาจเป็นการพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่จะร้องขอด้วยซ้ำแม้ผลประโยชน์ที่แต่ละคนได้รับอาจมาน้อยแตกต่างกัน แต่ทุกคนได้รับผลประโยชน์ เมื่อใดสมาชิกได้รับประโยชน์ร่วมหรือเมื่อเขาคิดคำนวณแล้วเขาเสียมากกว่าได้เขาก็จะเริ่มถอยตัวเองออกจากเครือข่ายไปหรือเมื่อเขาได้รับการสนองตอบต่อความต้องการที่มีอย่างสมบูรณ์แล้ว เขาก็จะออกไปจากเครือข่ายในที่สุด ประเด็นสำคัญอีกประการ ก็คือผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับต้องเพียงพอสำหรับเขาในการที่จูงใจให้เขามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติจริง โดยไม่ได้มีส่วนร่วมแบบประดับที่มีเพียงตำแหน่งหรือรายชื่อในเครือข่ายแต่ไม่มีการเข้าร่วมปฏิบัติจริงในเครือข่าย

๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (all stakeholders participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย จะต้องเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในเครือข่าย ซึ่งการมีส่วนร่วมย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำในฐานะหุ้นส่วน (partner) ของเครือข่าย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในแนวนอน (horizontal relationship) ที่เท่าเทียมกันแทนความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relationship) หมายความว่า หากการรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐก็ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในฐานะของสมาชิกเครือข่ายอย่างแข็งขัน สถานะของสมาชิกในเครือข่าย ควรเป็นไปในลักษณะของความเท่าเทียมกัน (equal status) ในฐานะหุ้นส่วน (partner) ของเครือข่าย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในแนวนอน (horizontal relationship) ที่เท่าเทียมกันแทนความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relationship) หมายความว่า หากการรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดขึ้น

ระหว่างรัฐกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐก็ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในฐานะของสมาชิกเครือข่าย

๕) กระบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship) คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็ต้องเสริมสร้างซึ่งกันและกัน โดยที่จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายมากกว่าการไม่สร้างเครือข่ายแต่ต่างคนต่างอยู่

๖) การพึ่งอิงร่วมกัน (interdependence) เนื่องจากความจำกัดของสมาชิกด้านในเครือข่ายทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ สมาชิกเครือข่ายจึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ด้วยตนเอง การจะทำให้สมาชิกหรือหุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันให้แน่นหนา จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกได้ว่า หากเอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงไปได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคน จึงจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของเครือข่าย ซึ่งการพึ่งอิงร่วมกันนี้จะส่งผลทำให้สมาชิกต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (interaction) หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ย่อมไม่มีทางที่จะเกิดความร่วมมือกันได้ และจะไม่เกิดเครือข่ายความร่วมมืออย่างแท้จริง ดังนั้น สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทางการเขียนหรือการพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว จะเป็นลักษณะความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (reciprocal exchange) มิใช่ปฏิสัมพันธ์ฝ่ายเดียว (unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็จะทำให้ความผูกพันภายในระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงในระดับที่แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น (highly integrated) นอกจากนี้การปฏิสัมพันธ์ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น อันจะช่วยให้เครือข่ายเข้มแข็งยิ่งขึ้น

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ^{๑๔} กล่าวว่าองค์ประกอบของเครือข่าย มีดังนี้

๑) หน่วยชีวิตหรือสมาชิก หน่วยชีวิตและสมาชิกเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของ ความ เป็นเครือข่ายที่สร้างระบบปฏิสัมพันธ์โดยหน่วยชีวิตและแต่ละปัจเจกบุคคล จะดำเนินการ สาน ต่อเพื่อหาแนวร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการดำรงอยู่ร่วมกัน ตามหลักของ ธรรมชาติ ที่ทุกสรรพสิ่งจะต้องพึ่งพาอาศัยและสร้างกระบวนการที่สืบเนื่อง เพื่อรักษาความเป็นไป ของชีวิต ดังนั้น หน่วยชีวิต หรือสมาชิกในองค์กรนั้น จะเป็นองค์ประกอบหลักที่จะก่อให้เกิดความเป็น เครือข่าย

๒) จุดมุ่งหมายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งเพราะหากว่าบุคคล กลุ่ม องค์กร มารวมกันเพียงเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยไร้ความมุ่งมั่นหรือจุดมุ่งหมาย ร่วมกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอาจกล่าวได้ว่าเป็นเครือข่าย เพราะความเป็นเครือข่ายจะต้องมี ความหมายถึง

^{๑๔} พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, เครือข่ายธรรมชาติความรู้และการจัดการ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดือน ,๒๕๔๗), หน้า ๑๘-๕๐.

“การรวมกันอย่างมีจุดหมาย” เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์ และกระบวนการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายนั้น

๓) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกการที่แต่ละหน่วยชีวิตหรือการที่แต่ละบุคคลมารวมกันสิ่งที่ยึดโยงสิ่งต่างๆเข้าด้วยกัน คือ การทำหน้าที่ต่อกันและกระทำอย่างมีจิตสำนึก เพราะหากขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวมที่มาจากส่วนลึกภายในจิตใจของตนแล้ว กระบวนการนั้นจะเป็นเพียงการจัดตั้งและเรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนเท่านั้น

๔) การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน โดยองค์ประกอบของความเป็นเครือข่าย สิ่งหนึ่งที่ขาดมิได้ คือการมีส่วนร่วม การพึ่งพาอาศัยและการแลกเปลี่ยนความรู้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสมาชิกจะเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมให้เครือข่ายนั้นมีพลังมากขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมจะทำให้สมาชิกมีความรู้สึกว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายหันหน้า เข้าหากันมากขึ้น นอกจากนี้ในระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะจะนำไปสู่การให้และการรับ รวมถึงการระดมทรัพยากรเพื่อให้ ภารกิจที่เครือข่ายดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงเป็นแนวคิดกระบวนการ และวิธีการของการจัดการเครือข่าย

๕) ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร ถ้ากล่าวถึงเครือข่ายว่าเป็นความสัมพันธ์ที่โยงใยกันแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญต่อเครือข่ายคือข้อมูลและการสื่อสารระหว่างกัน นับตั้งแต่การสื่อสารระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม และระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย รวมทั้งระบบความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกระบวนการสื่อสารนั้นจะช่วยให้สมาชิกในเครือข่าย เกิดการเรียนรู้ เกิดการยอมรับในกระบวนการทำงานและช่วยรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

ดังนั้น เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจึง หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

๒.๒.๓ กระบวนการสร้างเครือข่าย

สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน^{๑๕} ได้ให้ความหมาย การสร้างเครือข่ายไว้ว่า การสร้างเครือข่าย คือ การทำให้มีการติดต่อ และการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบการติดต่อเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

นฤมล นิราทร^{๑๖} ได้กล่าวว่า ในการที่จะสร้างเครือข่าย จำเป็นต้องมีเทคนิคและวิธีการในการสร้างเครือข่ายด้วยการหาเหตุผลสนับสนุน การที่บุคคล องค์กร มารวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพราะมี

^{๑๕} สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน, “ทำได้ หายจน” เรื่องราวการต่อสู้ชีวิตกับรวมอาชีพ

ครัวเรือน กข.คจ.ตีเด่น, (กรุงเทพ ฯ : ผู้แต่ง, ๒๕๕๔), หน้า ๔.

^{๑๖} อ่างแล้ว , นฤมล นิราทร, หน้า ๒๑.

ความสนใจร่วมกัน ยังไม่สามารถที่จะเรียกว่าเครือข่ายได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจึงได้จำแนกกระบวนการสร้างเครือข่ายออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เป็นขั้นตอนที่ผู้ปฏิบัติงานหรือฝ่ายจัดการ ตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายรวมทั้งพิจารณาองค์กรต่างๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมเข้าเป็นเครือข่ายทำงาน

๒. ขั้นติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่ายจะเกิดขึ้นเมื่อองค์กรมีความต้องการเหมือนกันและต้องการกระทำกิจกรรมตอบสนองความต้องการที่เหมือน ๆ กัน

๓. ขั้นตอนการสร้างพันธมิตรร่วมกันเป็นขั้นตอนการสร้างความรู้ความผูกพันซึ่งหมายถึงการตกลงในความสัมพันธ์ต่อกันในขั้นตอนนี้องค์กรเข้าสู่การทำงานร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการไปเสาะแสวงหาความรู้ร่วมกัน

๔. ขั้นตอนพัฒนาความสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่เครือข่ายปรากฏเป็นรูปธรรมเริ่มตกลงกันในเรื่องการบริหารจัดการ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ จัดวางข้อตกลงในการทำงาน กำหนดบทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิหน้าที่ต่าง ๆ

๕. ขั้นตอนการทำกิจกรรมร่วมกันในเมื่อเครือข่ายรู้สึกว่าได้รับประโยชน์จากการเป็นเครือข่าย ความสัมพันธ์ของเครือข่ายจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น อาจนำไปสู่การขยายตัว ขยายกิจกรรม หรืออาจจะเกิดการลงทุนเพื่อดำเนินการจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกัน

๒.๒.๔ รูปแบบเครือข่าย

การเกิดขึ้นหรือการรวมตัวเป็นเครือข่าย สัมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ^{๑๗} ได้อธิบายรูปแบบของเครือข่ายที่พอสรุปได้ว่า

๑.๑ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ การเกิดเครือข่ายที่เป็นสายใยของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในอดีตนั้น เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ซึ่งความสัมพันธ์นี้อาจเนื่องมาจากมีสายสัมพันธ์ทางเครือญาติกัน หรือมีความเชื่อถืออย่างเดียวกัน เป็นครูเป็นศิษย์กัน หรือเคยแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน

๑.๒ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้ง การเกิดขึ้นของเครือข่าย อาจเกิดขึ้นจากการขาดความพร้อมและความต้องการของผู้นำและเครือข่าย ในบางกรณีก็เกิดจากการต่อรองขององค์กรภายนอกที่เข้าไปจัดตั้งกลุ่มเพื่อให้เกิดเครือข่าย

อรทัย อาจอ่ำ และสมศักดิ์ นัคลาจารย์^{๑๘} ได้จัดแบ่งรูปแบบของเครือข่ายไว้ ๒ รูปแบบ คือ

๑. เครือข่ายแบบที่ไม่เป็นทางการ เป็นเครือข่ายที่สร้างผ่านตัวผู้นำโดยการเชิญชวนให้คนที่รู้จัก คนใกล้ชิด ให้เข้ามาร่วมกิจกรรมหรือดำเนินงานต่างๆ และขยายต่อไปในละแวกที่อยู่อาศัย เป็นการสร้างรูปแบบเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ หรือใช้ช่องทางแบบไม่เป็นทางการ

^{๑๗} สัมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ, การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน, (กรุงเทพฯ ฯ เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๗๘-๘๑.

^{๑๘} อรทัย อาจอ่ำ และสมศักดิ์ นัคลาจารย์ รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่อง เครือข่ายอาสาสมัครเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมเอตส์, มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, ๒๕๔๐, หน้า ๕๓.

๒. เครือข่ายแบบเป็นทางการ เป็นการเลือกองค์กรหรือหน่วยงานที่มีคุณภาพสูง มีบุคคลหรือสมาชิกอยู่ในองค์กรหรือหน่วยงานเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเป็นสถาบันหน่วยงานที่มีองค์กรหรือหน่วยงานที่มีความสามารถเผยแพร่แนวคิดของโครงการสู่บุคคลที่ต่างวัย ต่างอาชีพ ต่างสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ

๒.๓ แนวคิดการมีส่วนร่วม

๒.๓.๑ ความหมายการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศ^{๑๙} ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ (ความร่วมมือร่วมใจ) โดยกระทำการดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพคือถูกจังหวะและเหมาะสม (การประสานงาน) กับทั้งการทำงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือไว้วางใจได้ (ความรับผิดชอบ) ในการมีส่วนร่วมทั่วไป

อนเนก เหล่าธรรมทัศน์^{๒๐} ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคล กลุ่มคน ประชาชนหรือองค์กรได้ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยร่วมกันวางแผนโครงการร่วมกันปฏิบัติงาน ประเมินผลงานพิจารณาตัดสินใจและร่วมกันรับผิดชอบด้วยความสมัครใจ

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี^{๒๑} ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมกันปฏิบัติและร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน

นงเยาว์ หลีพันธุ์^{๒๒} ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้กระทำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาทางการพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมชุมชน ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง

^{๑๙} นิรันดร์ จงวุฒิเวศ, กลวิธี แนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, บรรณาธิการโดย ทวีทองหงส์วิวัฒน์, (กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๓๔.

^{๒๐} อนเนก เหล่าธรรมทัศน์, “ประชาสังคมพัฒนาการและนโยบายแห่งอนาคต”, วารสารนิเวศวิทยา, ฉบับที่ ๒๓, ๒๕๕๗, หน้า ๓๔.

^{๒๑} ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕.

^{๒๒} นงเยาว์ หลีพันธุ์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในจังหวัดจันทบุรี, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐.

ประสงค์ เอี่ยมอนันต์^{๒๓} การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้ร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมเสียสละเวลาแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ เป็นเรื่องของจิตใจ อารมณ์ของบุคคลในสถานการณ์ที่มีเหตุเร้าใจในการกระทำ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่บุคคลอยากรวมทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจ โดยมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายโดยการให้โอกาสในการมีส่วนร่วมคิดพิจารณาในการการวางแผน กำหนดนโยบาย การดำเนินการ การประเมินผล และการรับผลประโยชน์ โดยมุ่งหมายให้งานสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้

๒.๓.๒ ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการได้อธิบายความสำคัญของการมีส่วนร่วม ดังนี้

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม^{๒๔} ได้ระบุว่าความสำคัญของการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย มีความสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง โดยการทำให้ความไม่พอใจของประชาชนต่อโครงการหรือนโยบายของรัฐ แทนที่จะแสดงออกในรูปของการทำลาย หรือการใช้ความรุนแรง ก็ให้มีทางระบายออกได้โดยการยื่นหนังสือ การเจรจาอย่างสันติ ที่ยืนอยู่บนความไว้วางใจต่อกัน มีการใช้ข้อมูลในการประกอบการเจรจา ใช้หลักการของความมีเหตุผลและการประนีประนอม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและแก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง

๒. การเปิดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในนโยบาย ยังทำให้ผู้บริหารประเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งที่มาอันหลากหลายผู้มีอำนาจตัดสินใจในนโยบายก็มีทางเลือกได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจนโยบาย สามารถกระทำได้อย่างรอบคอบและรอบด้านมากขึ้นด้วย ในกรณีนี้ยังเป็นการช่วยลดผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าอีกด้วย

๓. ในการกำหนดนโยบาย หรือดำเนินโครงการของรัฐ หากเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมโดยผ่านกระบวนการที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของทุก ๆ ฝ่ายแล้ว ไม่ว่าจะมีส่วนร่วมโดยผ่านรูปแบบใด ๆ ก็ตาม จะทำให้โครงการดังกล่าวนั้น ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและมีความชอบธรรมมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่หลาย ๆ ฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดและมีส่วนร่วมในการสร้างขึ้นมา นอกจากนี้ ประชาชนก็จะเกิดการยอมรับและอาจทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันอีกด้วย

^{๒๓} ประสงค์ เอี่ยมอนันต์, “การพัฒนาเขตบริเวณในเขตเมืองเก่า”, เมืองโบราณ, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑-๔ มกราคม-ธันวาคม ๒๕๔๓, หน้า ๓๐.

^{๒๔} สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, การพัฒนา การจัดการความขัดแย้ง การมีส่วนร่วม และสังคมเข้มแข็ง, (กรุงเทพฯ : สุทัศน์บุณย์ พรินติ้งกรุ๊ป, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๖.

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อรูปโครงการของรัฐนั้น ถือว่าเป็นกลไกอันสำคัญกลไกหนึ่งในการที่ประชาชนจะสามารถตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจสำหรับตัดสินใจของรัฐอันทำให้การกำหนดโครงการสามารถกระทำได้อย่างโปร่งใส ลดการทุจริตและข้อผิดพลาดต่าง ๆ ลงได้ ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นมิติอันสำคัญของระบบการปกครองการบริหารที่เรียกว่า “ธรรมาภิบาล”

Ramos and Fletcher^{๒๕} ได้อธิบายถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

๑. เป็นเครื่องชี้วัดการตัดสินใจของรัฐบาลมาจากความต้องการของประชาชน
๒. เพิ่มความรับผิดชอบและเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบได้ของรัฐที่มีต่อประชาชน
๓. ช่วยในการสร้างแผนต่าง ๆ ที่ดีกว่าเดิม
๔. เพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
๕. สร้างการสนับสนุนให้แก่หน่วยงานวางแผน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการเกิดความผูกพันในการดำเนินงาน ตระหนักและเห็นคุณค่าของผลงานที่ดำเนินงานและทำให้เกิดรักในองค์กรนำมาซึ่งการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๓ ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

นักวิชาการได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล^{๒๖} ได้แบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับ จะเป็นปฏิกิริยากับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ซึ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปสูงสุด ได้แก่ ระดับการให้ข้อมูล ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน ระดับการปรึกษาหารือ ระดับการวางแผนจนถึงระดับการตัดสินใจร่วมกัน ระดับการร่วมปฏิบัติ ระดับการติดตามตรวจสอบ และระดับการควบคุมโดยประชาชน

^{๒๕} Ramos, L.A.A and L.B. Fletcher, **Planning for Rural Development: Rural Development with Popular Participation**, Iowa : Department of Economics, Iowa State University, 1982, p.13.

^{๒๖} ถวิลวดี บุรีกุล, **การมีส่วนร่วมแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการ**, (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๘, หน้า ๒.

๑. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับที่ต่ำที่สุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการดำเนินการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เป็นการให้ข้อมูลกับประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจ แต่ไม่ได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นสะท้อนกลับมา แนวทางในระดับนี้มีหลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

๒. ระดับเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ มีการเริ่มรับข้อมูลสะท้อนกลับจากประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ ส่วนใหญ่ จะเป็นการสำรวจความคิดเห็น และการบรรยายให้ความรู้ โดยมีการซักถามได้ในประเด็นที่มีความสงสัย

๓. ระดับของการให้คำปรึกษาหารือ เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น เป็นการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเจรจาอย่างเป็นทางการ เพื่อประเมินความก้าวหน้า และระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่าง ๆ สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

๔. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นจากระดับของการให้คำปรึกษาหารือ ซึ่งมีขอบเขตไปถึงการร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน และการรับผิดชอบผลการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งจะพบว่ามีประเด็นความซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมากมาย สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งร่วมกัน เป็นต้น

๕. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่สูงกว่าระดับการวางแผนร่วมกัน กล่าวคือ เป็นระดับที่ผู้ดำเนินการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๖. ระดับการร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล เป็นระดับที่มีประชาชนเข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก แนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลที่มาจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๗. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

โกวิทย์ พวงงาม^{๒๗} ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควมมี ๔ ขั้นตอน คือ

๑) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

^{๒๗} โกวิทย์ พวงงาม, การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, (เอกสารโรเนียว การบรรยายหลักสูตรการอบรมสัปดาห์สืบสวน, กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ๒๕๔๕), หน้า ๘.

๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดค้นต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้ว ชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความยากลำบาก

จากแนวคิดและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา สรุปได้ว่าการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการสำรวจปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การวางแผน การดำเนินการและการประเมินผลในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง

๒.๓.๔ รูปแบบการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม^{๒๔} ได้เสนอช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังเช่น

๑. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ทั้งแผนพัฒนา ๕ ปี และแผนพัฒนาประจำปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดการจัดทำแผนพัฒนา โดยการร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมเพื่อการพัฒนาในรูปแบบของกระบวนการทำประชาคมที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ต่อแผนพัฒนาในภาพรวม ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. การมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งผู้แทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใสและเป็นธรรม

๓. การให้ประชาชนมีสิทธิในการเข้าร่วมประชุมสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้งและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภาด้วย

๔. การให้ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบัญญัติ เพื่อให้สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาออกข้อบังคับตำบล ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๒๔} โกวิท พวงงาม, มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น, กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, 2550), หน้า 24.

๕. ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความประพฤติเสื่อมเสียตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการลงคะแนนเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๓.๕ ประโยชน์การมีส่วนร่วม

อรรถัย กกผล^{๒๙} ได้สรุปประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

๑. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

๒. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยให้ลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

๓. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมือง และเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

๔. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๕. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น สามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

๖. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน และไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

๗. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

๘. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตย

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

๒.๔.๑ ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘^{๓๐} ได้ให้ความหมายของคำว่า วิสาหกิจชุมชนไว้ว่า หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองและครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

^{๒๙} อรรถัย กกผล, การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนานโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗-๑๘.

^{๓๐} สำนักงานเลขานุการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘, (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๔๘), หน้า ๓๑๙.

เสรี พงศ์พิศ^{๓๑} วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมาร่วมกันทำอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด โดยมี การซื้อขายในลักษณะสหกรณ์ แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการ แบ่งปัน การช่วยเหลือกัน มากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนคือ การเน้นการช่วยเหลือกัน

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล^{๓๒} กล่าวว่า เป็นการประกอบการโดยชุมชนที่มี สมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งทางด้านการผลิต การค้า และการเงิน และใช้ปัจจัยการผลิตในชุมชนให้ออกดอกออกผล ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยการสร้างรายได้และอาชีพ ส่วนด้าน สังคมคือการผสมผสานสัมพันธ์ความเป็นครอบครัวเอาไว้ ด้วยการให้ครอบครัวและชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์ แบ่งสุข ซึ่งกันและกัน โดยผ่านกระบวนการ การประกอบการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการ การประกอบการของชุมชน ซึ่งวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง ทำให้เกิดรากฐานที่เข้มแข็งที่คงทนต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและทุนนิยม

โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามา แข่งขันทางการค้าให้ได้รับการส่งเสริมด้านความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ให้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วย ธุรกิจที่สูงขึ้นต่อไป วิสาหกิจชุมชนจะมีลักษณะสำคัญ ๗ ประการ คือ^{๓๓}

๑. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
๒. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
๓. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
๔. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
๕. ดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ
๖. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
๗. มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป้าหมาย

และทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจรไว้ ๓ ระดับ

ได้แก่

๑. ระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัยในการนำทุนชุมชนมาใช้ เหมาะสม การร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

^{๓๑} เสรี พงศ์พิศ, **คู่มือทำวิสาหกิจชุมชน**, (กรุงเทพฯ: พลังปัญญา, ๒๕๕๒), หน้า ๙-๑๐.

^{๓๒} ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล, **วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ: เอดิสันเพลส โปรดักส์, ๒๕๕๔), หน้า ๓๒.

^{๓๓} เสรี พงศ์พิศ, **ฐานคิด จากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน**, (กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๔๐.

๒. ระดับสูงขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัยเทคโนโลยี และการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ และความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไปในอนาคต

๓. การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาดความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

๒.๔.๒ ความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

ปัจจุบันภาครัฐได้สร้างนโยบายเพื่อให้เกิดทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยเน้นการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสถานประกอบการต่าง ๆ ตลอดจนผู้ที่ตกงาน อย่างไรก็ตามนโยบายของภาครัฐในการที่จะพลิกฟื้นสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจนี้จึงจะเกิดแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับประเทศไทยด้วยการนำแนวคิดดั้งเดิมของคนไทยผสมผสานกับแนวคิดที่เป็นระบบการบริหารจัดการแนวทางใหม่เพื่อสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะแนวคิดด้านธุรกิจชุมชน แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนและแนวคิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จากแนวคิดดังกล่าวจึงเกิดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้แข็งแกร่งเพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศได้มากขึ้น ภาครัฐจึงมีนโยบายการผลักดันจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กลงมา รวมทั้งแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม มีการเน้นการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียน พร้อมกับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และสนับสนุนการนำเครื่องจักรมาจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ในการเพิ่มทุน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการเดิมและเพิ่มโอกาสและทางเลือกด้านแหล่งเงินทุนให้ผู้ประกอบการใหม่เพื่อการสร้างรากฐาน การผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ และการส่งออกต่อไป

การดำเนินธุรกิจของชุมชนได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลให้ความสำคัญเพราะเป็นรากฐานของเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลได้สูญเสียเงินเพื่อการสร้างโครงการต่าง ๆ ให้รัฐบาลจะไม่ต้องพบกับปัญหาสูญเสียเงินที่ได้นำมาผลักดันธุรกิจเหล่านี้และทำอย่างไรผู้ประกอบการจึงสร้างขีดความสามารถของตนให้สามารถพัฒนาสินค้าและบริการได้ แต่เนื่องจากผู้ประกอบการในชุมชนยังขาดความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองในด้านการดำเนินธุรกิจ เช่น ปัญหาด้านตลาดส่งออกภายนอกชุมชน ปัญหาด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตสินค้า และปัญหาการรวมกลุ่มที่สามารถพัฒนาธุรกิจให้เติบโตได้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ประกอบการในชุมชนขาดการเรียนรู้ร่วมกันที่จะสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน ดังนั้นจึงเป็นโจทย์ที่สำคัญว่าวิธีการใดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ และนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จะสามารถพลิกฟื้นความยากจนของชุมชนต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดและจะสามารถพัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชนได้อย่างไร ซึ่งวิสาหกิจชุมชนนั้นจะต้องประกอบด้วยคนในชุมชนทั้งในด้านการผลิตสินค้า การให้บริการและการเรียนรู้ การพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนด้วยการนำทุนที่มีอยู่ภายในชุมชนมาดำเนินการโดยใช้รูปแบบการจัดการที่เหมาะสม โดยคนในชุมชนต้องสามารถทำให้ทรัพยากรของชุมชนเกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นและนำมาเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ ซึ่งจะเห็นว่านโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมาประสบความสำเร็จนั้นคนในชุมชนได้รวมกลุ่มเพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ใน

ครอบครัวยังกัน แต่การที่หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จะนำไปสู่วิสาหกิจชุมชนที่แข็งแกร่งได้นั้นจำเป็นจะต้องพัฒนาคนและพัฒนาระบบการจัดการเข้มแข็ง สำหรับแนวทางการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นเป็นระดับพื้นฐานของชุมชนซึ่งต่อเนื่องมาจากประชาคมของหมู่บ้านและตำบล ดังนั้นเมื่อต้องการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มาสู่วิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาทุกระบบของชุมชน เช่น พัฒนาการดำเนินการด้านธุรกิจของชุมชน การร่วมทุนดำเนินการ และการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนเพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่มั่นคงต่อไป เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาของหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน ลำดับต่อไปจะเสนอถึงความเป็นไปได้ของการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และแนวทางการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชน สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่ละประเภท เพราะหากผู้นำกลุ่มสามารถสร้างกระบวนการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ก็จะสามารถส่งเสริมกลุ่มให้เข้มแข็งต่อไป ปัจจุบันภาครัฐได้สร้างนโยบายเพื่อให้เกิดทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยเน้นด้านการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสถานประกอบการต่าง ๆ ตลอดจนผู้ที่ตกงาน อย่างไรก็ตามนโยบายของภาครัฐในการที่พลิกฟื้นสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจนี้จึงก่อให้เกิดแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับประเทศด้วยการนำแนวคิดดั้งเดิมของคนไทยผสมผสานกับแนวคิดที่เป็นระบบการบริหารจัดการแนวทางใหม่เพื่อสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะแนวคิดด้านธุรกิจชุมชน แนวคิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จากแนวคิดดังกล่าวจึงเกิดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้แข็งแกร่งเพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศได้มากขึ้น ภาครัฐจึงมีนโยบายการผลักดันตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กลง รวมทั้งแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม มีการเน้นการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียน พร้อมทั้งลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และสนับสนุนการนำเครื่องจักรมาจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ในการเพิ่มทุน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการเดิมและเพิ่มโอกาสและทางเลือกด้านแหล่งเงินทุนให้ผู้ประกอบการใหม่เพื่อการสร้างรากฐาน การผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ และการส่งออกต่อไป

ปัญหาการพัฒนาศักยภาพและการปรับตัวในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่เกื้อหนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากแนวทางการดำเนินงานไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่จะผสมผสานองค์ความรู้เดิม ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน ผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อชุมชนในหลายกรณี โดยเฉพาะในระยะยาวจะเห็นรอยแตกร้าวที่เกิดจากการขัดแย้งทั้งในมิติทางเศรษฐศาสตร์และมิติทางสังคมกว้างขึ้นอย่างชัดเจน เริ่มจากระหว่างปัจเจกชนพัฒนาสู่สถาบันครอบครัว และกระจายสู่องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน กลุ่มที่มีฐานความสัมพันธ์ของสมาชิกไม่เข้มแข็งเพียงพอ ก็มักจะประสบความล้มเหลวไปในที่สุด ด้านมิติทางสิ่งแวดล้อม ยังขาดการปลูกจิตสำนึกในการรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต รวมทั้งข้อผิดพลาดของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านมามีตัวอย่างได้ว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการดังกล่าว มีลักษณะการมองวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันใน ๓ ลักษณะ คือ ๑) ลักษณะมองแบบแยกส่วน การมองลักษณะนี้ถือว่าปัญหาของวิสาหกิจชุมชนเกิดจากส่วนใดส่วนหนึ่ง การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนถึงแก้ไขเฉพาะส่วนนั้นๆ โดยไม่เข้าใจถึงความเชื่อมโยงไปยังส่วนอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม การ

๒.๔.๓ ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

จากความหมายของวิสาหกิจชุมชนข้างต้นนั้น วิสาหกิจชุมชนจึงมีลักษณะที่สำคัญอยู่ ๗ อย่างด้วยกัน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน คือ

๑. ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง แต่อย่างไรก็ดี คนนอกอาจมีส่วนร่วมโดยอาจมีการถือหุ้นได้เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่หุ้นใหญ่ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ

๒. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ซึ่งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด

๓. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนซึ่งมีความรู้ภูมิปัญญา หากมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดมีความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้โดยไม่เอาแต่เลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ

๔. ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัย ผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น

๕. มีการดำเนินการแบบบูรณาการการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ทำแบบโครงการเดี่ยว คล้ายกับปลูกพืชเดี่ยว แต่เป็นการทำแบบวนเกษตร คือ มีหลาย ๆ กิจกรรมประสาน ผนึกพลัง (synergy) และเกื้อกูลกัน (cluster)

๖. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก การเรียนรู้คือหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การเลียนแบบ การหาสูตรสำเร็จโดยไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีวิสาหกิจชุมชนบนฐานความรู้ แต่บนฐานความรู้สึกความอยากความต้องการตามที่สื่อในสังคมกระตุ้นให้เกิด ทำให้ความอยากกลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด

๗. มีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย การพึ่งตนเองคือเป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของวิสาหกิจชุมชน ถ้าหากพลาดเป้าหมาย คือ พลาดเป้า วิสาหกิจชุมชนจะกลายเป็นธุรกิจที่มีเป้าหมายที่กำไรก่อนที่จะคิดทำให้อร่อย ไม่พัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนให้เกิดความมั่นคงก่อนที่จะก้าวไปพัฒนาธุรกิจ

๒.๔.๔ ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

ในการแบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชน สามารถมองได้หลายมิติ กล่าวคือ แบ่งตามลักษณะการประกอบการหลัก และแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบของวิสาหกิจชุมชน

การแบ่งตามลักษณะการประกอบการเป็นหลัก สามารถแบ่งออกได้ ๒ ประเภทดังนี้

๑. วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อการใช้ในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งมีอยู่ ๕ อย่าง คือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไปจะทำได้ เป็นของต้องกินต้องใช้ประจำวัน มีมูลค่ามากกว่าครึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งปีของแต่ละครัวเรือน แต่ชาวบ้านทั่วไปไม่ว่าอยู่ใกล้เมืองต่างก็ซื้อกินซื้อใช้

๒. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถนำออกสู่ตลาดใหญ่ ได้ เพราะมีลักษณะเฉพาะตัว มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น บางอย่างอาจมีสูตรเด็ดเคล็ดลับหรือคุณภาพดีในระดับมาตรฐาน สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ก็คือหนึ่งในวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า

ส่วนการแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชนสามารถแบ่งออกได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑. ระดับครอบครัว คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง เป็นการประกอบกิจกรรมเพื่อใช้ในครอบครัว เพื่อทดแทนการพึ่งพาจากภายนอก เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไว้ใช้กินในครอบครัว

๒. ระดับชุมชนและเครือข่าย คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียง เป็นการประกอบกิจการชุมชน เพื่อสนองตอบการอุปโภคบริโภคในชุมชนและเครือข่าย ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นวิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้าได้ เพื่อที่จะแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้

ทั้งนี้ การประกอบการวิสาหกิจไม่ได้เน้นเพื่อกำไรสูงสุด แต่จะเน้นที่การลดค่าใช้จ่าย การสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกและคนในชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามยังพบว่า วิสาหกิจชุมชนนั้นเป็นเรื่องเก่าแต่นำมาคิดใหม่ มีการทำอย่างมีแบบแผน มีระบบ มีขั้นตอน เริ่มต้นจากการเรียนรู้ การคิดก่อนแล้วค่อยลงมือทำ วิสาหกิจชุมชนเน้นความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ แตกต่างจากอุตสาหกรรมชุมชนและธุรกิจชุมชนซึ่งเน้นที่กระบวนการผลิต การแปรรูป การบริหารจัดการ ที่มุ่งสู่ตลาดใหญ่ วิสาหกิจชุมชนเป็นระบบที่มีความหลากหลายของกิจกรรม เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน เป็นการประกอบการบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างรู้คุณค่า เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน โดยมุ่งประโยชน์ทางสังคมแก่ชุมชนมากกว่าการแสวงหากำไรสูงสุด และมุ่งต่อการรักษาระบบนิเวศของสังคมโดยรวม ถ้าเปรียบกับอุตสาหกรรมชุมชนและธุรกิจชุมชนกับการทำการเกษตร ก็คล้ายกับการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ขณะที่วิสาหกิจชุมชนจะคล้ายกับการปลูกพืชผสมผสาน

นอกจากนี้ วิสาหกิจชุมชนจะเน้นในเรื่องของวิธีคิดและกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด ปัญหาที่ผ่านมาของชุมชนนั้นเป็นปัญหาวิธีคิดมากกว่าวิธีทำ ชุมชนสามารถผลิตได้มากมาย แต่ขายไม่ออก ขาดทุน หาดตลาดไม่ได้ เพราะเริ่มต้นจากวิธีทำ จากสูตรสำเร็จ จากการเลียนแบบ การทำวิสาหกิจชุมชนนั้นจึงควรเริ่มต้นจัดทำเพื่อให้พอกินพอใช้ก่อนแล้วค่อยพัฒนาไปสู่การจัดการเชิงธุรกิจ เมื่อพอเพียงและพึ่งตนเองได้ก็สามารถผลิตให้เหลือเมื่อตลาดได้ และการคิดจะนำผลผลิตออกสู่ตลาดนั้นต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่มาจากความรู้จักใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพหรือทรัพยากรในท้องถิ่นบวกกับความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม โดยควรเริ่มจากเล็กไปหาใหญ่เพื่อที่จะสร้างรากฐานเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งก่อน ทำกินทำใช้ก่อน ทำทดแทนสิ่งที่จะต้องซื้อให้ได้มากที่สุด หากต้องการที่จะนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด ก็ควรเริ่มรู้การจัดการ และกลไกทางการตลาดให้ดี ไม่หวังพึ่งพาตลาดเป็นหลัก แต่ควรพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองให้ได้มากที่สุด

การจัดการผลิตและการตลาดเป็นเรื่องที่ชุมชนต้องเรียนรู้ โดยเรียนรู้ว่าจะจัดการอย่างไรให้ชุมชนมาร่วมกันวางแผนการผลิต การตลาด การบริโภคร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ และในที่สุดก็

ทำซ้ำกันผลิตล้นเกินและขายไม่ออก ชุมชนต้องสร้างวงจรเศรษฐกิจชุมชนขึ้นมาใหม่ เชื่อมโยงทุกเรื่องที่ทำให้อาหาร ข้าวของเครื่องใช้ และทำแบบประสานพลังให้เกิดผลทวีคูณ ไม่ใช่ทำเพื่อแข่งขันกันขายเหมือนทำกล้วยฉาบทั้งตำบล ทำขนมพุททิงห์หมู่บ้าน หรือคนปลูกข้าวก็ปลูกข้าวได้ข้าวมาก็เอาไว้กินส่วนหนึ่ง ที่เหลือก็ขายให้กับพ่อค้า พ่อค้าก็เอาไปแปรรูปแล้วเอาข้าวสารกลับไปขายในหมู่บ้าน คนปลูกข้าวขายข้าวเปลือกกราคาถูก แต่คนซื้อข้าวสารกลับซื้อข้าวในราคาแพง ในการที่จะทำตลาดของวิสาหกิจชุมชนนั้น ต้องมีเป้าหมายในการผลิตก่อนว่าต้องการทำการผลิตเพื่อบริโภคภายในครอบครัวในชุมชนหรือระหว่างชุมชน ทำการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการและจัดการผลผลิตให้ได้ก่อน ถ้าผลผลิตนั้นไปได้ดีแล้วจึงค่อยเพิ่มปริมาณการผลิตหรือหากว่าผลิตภัณฑ์บางตัวในชุมชนนั้นมีความโดดเด่นมีคุณภาพ มีลักษณะเฉพาะตัวพอที่จะออกไปจำหน่ายสู่ท้องตลาดได้ ก็เป็นเรื่องของกลไกการตลาดที่ต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งตลาดวิสาหกิจชุมชนนั้น แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ตลาดพอเพียง หมายถึง ตลาดท้องถิ่น ตลาดภายในชุมชนและระหว่างชุมชน หรือในเครือข่าย

๒. ตลาดผูกพัน หมายถึง ตลาดที่มีการตกลงหรือเซ็นสัญญาซื้อขายระหว่างองค์กรหน่วยงานนอกชุมชน เช่น โรงพยาบาลหนึ่งตกลงซื้อข้าวกล้องจากชุมชนปีหนึ่ง ๑๐ ตัน รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งตกลงซื้อผ้าฝ้ายทอมือจากชุมชนปีละ ๑๐,๐๐๐ เมตร เพื่อให้พนักงานตัดชุดใส่วันศุกร์ เป็นต้น

๓. ตลาดทั่วไป หมายถึง ตลาดที่ต้องแข่งขันกับคนอื่นในเมือง หรือส่งออกไปต่างประเทศ ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน คือ ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ริเริ่มสร้างสรรค์โดยชุมชนทำให้เกิดนวัตกรรม ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล ดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ การเรียนรู้เป็นหัวใจของกระบวนการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ การเรียนรู้เป็นหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุด และการเป็นนักวิสาหกิจในชุมชน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การทำแผนแม่บทชุมชน การแปรแผนไปสู่วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน

๒.๔.๕ รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน

จำแนกตามขอบข่ายของกิจการที่ประกอบการ สามารถกำหนดได้เป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

๑. วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการเดียว คือ วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการ ที่มีการบริหารจัดการ โดยคณะผู้บริหารในชุมชนชุดเดียว โดยจะมีผลผลิตมากกว่าหนึ่งผลิตภัณฑ์/บริการก็ได้

๒. วิสาหกิจที่ประกอบกิจการในรูปเครือข่าย คือ วิสาหกิจชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับกิจการอื่น ๆ โดยแต่ละวิสาหกิจต่างมีการประกอบการ ตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกิจการของตน หากแต่มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพา เกื้อกูลเชื่อมโยงกันในรูปแบบต่าง ๆ วิสาหกิจชุมชน มุ่งเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินทรัพย์ ที่เป็นทุนทางสังคมของชุมชนนั้นให้เป็นสินค้าและบริการของชุมชน สร้างเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนให้เข้มแข็งสู่เป้าหมายคือความเข้มแข็งของชุมชน และการพึ่งตนเองได้

๒.๔.๖ ระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

จำแนกตามเป้าหมายของผลผลิตของกิจการได้เป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ระดับพื้นฐาน ได้แก่วิสาหกิจที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการที่จะนำไปใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค มุ่งเน้นการลดรายจ่าย วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการประกอบการในระดับการผลิต การแปรรูปและการดำเนินการ ต่าง ๆ เพื่อกิน เพื่อใช้ในครอบครัวในชุมชน และตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน ชุมชนให้พออยู่พอกิน เน้นการผลิต เพื่อทดแทนการซื้อจากภายนอก เป็นการลดรายจ่าย พึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาภายนอกให้มากที่สุด ถ้ามุ่งแต่เพียงการเพิ่มรายได้ โดยไม่มีการลดรายจ่ายจะเกิดปัญหานี้สืบตามมา ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนขึ้นพื้นฐาน จะต้องอาศัยกลุ่มผู้นำ และกระบวนการกลุ่ม โครงสร้างการบริหารองค์กร กฎระเบียบ กติกา เงื่อนไขการกำหนดทิศทางและแผนพัฒนา การมีส่วนร่วม ความรู้/อาชีพตามประเภทของกิจการบัญชี การบริหารทุนสร้างเครือข่าย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดับชุมชน ในเรื่องข้อมูลข่าวสาร วัตถุดิบ การกระจายสินค้า และการตลาด ซึ่งวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นกิจกรรมที่เกิดจากฐานทรัพยากรในชุมชนมีการผลิตขั้นพื้นฐานให้เพียงพอกับความต้องการของคนในชุมชน มุ่งให้เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สามารถจัดการหนี้สินได้แผนวิสาหกิจชุมชน หรือกิจการของวิสาหกิจชุมชน ควรสอดคล้องกับแผนชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน

๒. ระดับพัฒนา ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการเพื่อการลดรายจ่าย และมีส่วนเหลือสามารถนำไปแบ่งปัน แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายให้เกิดรายได้เพิ่มในการประกอบการอันนำไปสู่การอยู่ดีกินดี ของครัวเรือน ชุมชนและระหว่างชุมชน การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นฐานให้เป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นก้าวหน้าควรดำเนินการดังนี้

ให้ความรู้ด้านการผลิตและบริการขั้นก้าวหน้า การผลิตสินค้า/บริการ ที่ได้คุณภาพ/มาตรฐาน ให้ความรู้ด้านการประกอบการ บัญชีธุรกิจ วิเคราะห์ความเสี่ยง แผนธุรกิจ แผนการเงิน การตลาด พัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ การขยายช่องทางการตลาด วิจัยและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา การเชื่อมโยงเข้าถึงแหล่งทุน

การจัดการฝึกอบรมเรื่องเฉพาะต่าง ๆ สามารถทำได้ระหว่างหรือหลังการทำแผนแม่บทการเรียนรู้ควรเปิดกว้างให้คนมาร่วมมากที่สุด ซึ่งไม่ได้แปลว่าทุกคนจะต้องมาร่วมทำ แต่ให้ได้เรียนรู้เข้าใจและร่วมบริโภค เช่น การทำของใช้ แชมพู ปู่ยงชีวภาพ ฯ ควรมีวิสาหกิจในประเด็นพื้นฐานต่าง ๆ ทุกตำบลฝึกอบรมผู้นำชุมชนให้เป็นวิทยากรในประเด็นสำคัญอย่างน้อย ๕ ประเด็น คือ ข้าว อาหารสมุนไพร ของใช้ ปู่ยง ฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้เข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพจัดการฝึกอบรมในประเด็นเฉพาะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น บัญชี การผลิต หีบห่อ ฯลฯ

๒.๕ วิสาหกิจไม่แปรรูป

๑. วิสัยทัศน์หมายถึง เป้าหมายในการจัดตั้งองค์กรในระยะยาวกลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม่สักคุณภาพสูง

๒. พันธกิจ ๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกอบรม ตลอดจนฝึกวิชาชีพ ของคนในชุมชน อย่างมั่นคงและ ยั่งยืน ๑.๒ เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ของคนในชุมชนจังหวัดแพร่ ๑.๓ เพื่อพัฒนาคุณภาพไม้สัก ให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ ๑.๔ เพื่อผลิตวัสดุ ชิ้นส่วน ไม้สัก ในการ สร้างงานเฟอร์นิเจอร์ คุณภาพสูงให้กับคนในชุมชนจังหวัด แพร่ ๑.๕ เพื่อผลิต พัฒนารูปแบบ เฟอร์นิเจอร์ให้มีความแข็งแรง มีความร่วมสมัย เป็นที่ต้องการของคน ภายในประเทศและต่างประเทศ ๑.๖ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและกระจายสินค้า ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสู่ตลาด AEC

๓. ประวัติความเป็นมา การรวมตัวครั้งแรกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีชื่อว่า ชมรม* มีสมาชิกเข้า *ผู้ค้าเฟอร์นิเจอร์หัวดง รวมกลุ่มประมาณ ๕๐ ร้านค้า ในเวลาต่อมาเมื่อชมรมผู้ค้า เฟอร์นิเจอร์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการ รวมกลุ่มมากขึ้น จนถึงในปี๒๕๕๖ ทางกลุ่มได้มีจิต ทะเปียนเป็นกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนผู้ค้าเฟอร์นิเจอร์หัวดง ตำบลดอนมูล มีสมาชิกกลุ่ม จ านวน ๒๕๗ คน โดยมีจำนวนหุ้นที่รวบรวม ๒๕,๙๒๓ หุ้น มีมูลค่าเงินทุนจำนวน ๒,๕๙๒,๓๐๐ บาท ซึ่งปัจจุบันมี ที่ดินเป็นของกลุ่มจำนวน ๕ ไร่ ๑๐๐ ตารางวา มูลค่า ๒,๖๗๖,๒๕๐ บาท ประกอบ ไปด้วยอาคาร สำนักงาน ๑ หลัง มูลค่า ๘๐๐,๐๐๐ บาท ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สวทชซื้อ . เครื่องจักร มูลค่า ๗ ล้านบาท และได้รับงบประมาณการพัฒนาจังหวัดแพร่ สร้างโรงงานต้นแบบมูลค่า ๑๕ ล้าน บาทเพื่อจัดทำศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ไม้คุณภาพสูงของวิทยาลัยชุมชนแพร่ โรงงาน ต้นแบบ เพื่อจัดทำศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ไม้คุณภาพสูง บ้านผ้าขาว ตสูงเม่น .ดอนมูล อ. แพร่ .จ

ปัจจุบันทางกลุ่มมีโรงงานต้นแบบชั่วคราว เลขที่ ๑๖๐ หมู่ ๔ ถนนยันตรกิจโกศล ตำบล ดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ เป็นศูนย์เรียนรู้ และฝึกอบรม ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ไม้สัก คุณภาพสูงของวิทยาลัย ชุมชน ร่วมกับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แพร่ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน อุตสาหกรรมแพร่ พาณิชยจังหวัดแพร่ และสำนักงานพัฒนาจังหวัดแพร่ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สัก คุณภาพสูงให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของในประเทศ และต่างประเทศ

๔. ทำเนียบผู้บริหาร และบุคลากร

คณะกรรมการบริหาร

๑. นายวิโรจน์ พอจิต	ประธานกรรมการ
๒. นายสมนึก สุวรรณชัย	รองประธาน กรรมการฝ่ายนโยบายและแผนงาน
๓. นายทวีศักดิ์ กรรณิกา	รองประธานฝ่ายประสานงาน
๔. นายสุรชัย กรรณิกา	กรรมการ
๕. นายไพฑูล สำลี	กรรมการ
๖. นายเอกพงษ์ เสี่ยงเพราะ	กรรมการ
๗. นางพิมพ์ชนา ธนารัฐพงศ์	กรรมการ
๘. นายมานะ ดาวแดน	กรรมการ
๙. นายชูชาติ นันทะปิน	กรรมการ

๑๐. นายสุรินทร์ ดอกบัว	กรรมการ
๑๑. น.ส. สิริลักษณ์ ถือคำ	กรรมการ
๑๒. นายชูชีพ แวนฉิม	เลขานุการ
คณะกรรมการดำเนินงาน	
๑. นายชูชีพ แวนฉิม	ประธานกรรมการ
๒. นายประยูร รอบโลก	รองประธาน
๓. นายเทพ ถนอม	รองประธาน
๔. นายนกต ฝักฝ้าย	รองประธานกรรมการ
๕. นายสนั่น ใจกล้า	กรรมการ
๖. นายสุรพงศ์ มิ่งขวัญ	กรรมการ
๗. นายเอกชัย สังสอน	กรรมการ
๘. นายทิวากร ถุงคำ	กรรมการ
๙. นายรพี ยินดีผล	กรรมการ
๑๐. นายศิริพงศ์ ศักดิ์สิทธิ์	กรรมการ
๑๑. นางพุทธชาด ลีสวัสดิ์	กรรมการ
๑๒. นางปารณีย์ สุรจิตร	กรรมการ
๑๓. นางสาวณุดา ริมศิริ	กรรมการ
๑๔. นางจันทร์จิรา กาศลังกา	กรรมการ
๑๕. นางสาวศิริลักษณ์ ถือคำ	เลขานุการ
คณะกรรมการโรงงาน	
๑. นายนกต ฝักฝ้าย	ประธานกรรมการ
๒. นายประยูร รอบโลก	รองประธานกรรมการ
๓. นายศุภชัย พอเหมาะ	กรรมการ
๔. นายปรีชา แก้วกล้า	กรรมการ
๕. นายเทพ ถนอม	กรรมการ
๖. นายรพี ยินดีผล	กรรมการ
๗. นายทิวากร ถุงคำ	กรรมการ
๘. นายเจษฎา สายตรง	กรรมการ
๙. นายพิเชษฐ์ พวงดอก	กรรมการ
๑๐. นายเดช สุขใส	กรรมการ
๑๑. นางลำพอง มณีภาศ	เหรัญญิกและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นางสาวศิริลักษณ์ ถือคำ	เลขานุการ
คณะกรรมการการเงิน	

๑. นางพุทธชาติ ลีสวัสดิ์	ประธานกรรมการ
๒. นางปารณีย์ สุรจิตร	รองประธานกรรมการ
๓. นางปิยะรัตน์ ถนอม	กรรมการ
๔. นางจันทร์จิรา กาศลังกา	กรรมการ
๕. นางสาวณุดา ริมศิริ	กรรมการ
๖. นางสาววรรดา คำเสาร์	กรรมการ
๗. นางลำพอง มณีภาส	กรรมการ
๘. นางสาวฉัตรชนันท์ ท่วงที	กรรมการ
๙. นางสาวสิริลักษณ์ ถือคำ	เลขานุการ
คณะกรรมการโรงอบ	
๑. นายสุรินทร์ ดอกบัว	ประธานกรรมการ
๒. นายประยูร รอบโลก	รองประธานกรรมการ
๓. นายสนั่น ใจกล้า	กรรมการ
๔. นายเกษียร สำเภา	กรรมการ
๕. นายเอกลักษณ์ พงศ์ศิริแสน	กรรมการ
๖. นายรพี ยินดีผล	กรรมการ
๗. นายศุภชัย พอเหมาะ	กรรมการ
๘. นายอรรยา มั่งคั่ง	กรรมการ
๙. นายปรีชา แก้วกล้า	เลขานุการ
คณะกรรมการด้านประชาสัมพันธ์และการตลาด	
๑. นายศิริพงศ์ ศักดิ์สิทธิ์	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวลัดดาวัลย์ พลอยศรี	รองประธานกรรมการ
๓. นายเอกชัย สั่งสอน	กรรมการ
๔. นายกรวิทย์ เสี่ยงหวาน	กรรมการ
๕. นายปริญญญา วงศ์แสนสี	กรรมการ
๖. นายสากล อภิชัย	กรรมการ
๗. นางสาวฉัตรชนันท์ ท่วงที	กรรมการ
๘. นางสาวกมลชนก แวนฉิม	ผู้ช่วยเลขานุการ
๙. นางกัญญาลักษณ์ ศักดิ์สิทธิ์	เลขานุการ

๒.๖ วิสาหกิจเครื่องจักสาน

วิวัฒนาการของนักคิดในแต่ละยุคสมัย มีสิ่งที่น่าสนใจในเรื่องของการรู้จักประยุกต์ใช้วัตถุดิบใกล้ตัวให้เป็นประโยชน์ เริ่มตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มนุษย์ถ้ำรู้จักคิดที่จะชุบขี้ดถ้ำทอด

ประสบการณ์ในชีวิตลงบนผนังถ้ำอัลตามิราในประเทศสเปนและถ้ำลาสโคในประเทศฝรั่งเศส (Altamira & Lascaux) ด้วยสิ่งของที่หาง่ายใกล้ๆ ตัวทำให้นักโบราณคดีได้มองเห็นเรื่องราวความเป็นมา สิ่งที่สืบทอดมาเป็นลำดับ ทำให้ทราบว่าแม้แต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงโลกปัจจุบันมนุษย์รู้จักที่จะนำศิลปะมาเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนักคิดในยุคก่อนประวัติศาสตร์นี้ได้รู้จักสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุในท้องถิ่นที่หาได้ง่ายใกล้ ๆ ตัว งานจักสานท้องถิ่นเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่เป็นผลงานของชาวบ้านที่ทำรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล ก็ได้ใช้หลักคิดจากการหาวัสดุในท้องถิ่น ง่าย ๆ ใกล้ ๆ ตัว มาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์แบบพอเพียงที่ทำให้ชาวบ้านมีเศรษฐกิจแบบเพียงพอ และในปัจจุบันสังคมไทยได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการหันมาพึ่งตนเองตามวิถีไทยโดยการน้อมนำแนวพระราชกระแสเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตทั้งส่วนบุคคล ชุมชน และสังคมโดยรวม เพราะโดยพื้นฐาน สังคมไทยมีต้นทุนทางสังคม (Social Capital) ที่มีคุณค่ามหาศาลอยู่ในตัวอยู่แล้ว เพราะเป็นประเทศเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณธัญญาหารและวัตถุดิบในท้องถิ่นที่นำมาสร้างสรรค์เป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมมายาวนานและมีการกระจายอยู่ทุกพื้นที่ในประเทศไทย^{๓๔}

๒.๖.๑ คุณค่าของงานหัตถกรรมจักสาน

งานหัตถกรรมจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าต่อมนุษย์ จุดประสงค์หลักของการสร้างหัตถกรรมจักสานขึ้นมาก็เพื่อใช้สอยเป็นหลักสำคัญซึ่งจะเป็นการใช้สอยในการอุปโภคบริโภคหรือใช้สอยในพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อถือตามชนบประเพณี นอกเหนือจากการสร้างงานหัตถกรรมจักสานขึ้นมาเพื่อใช้สอยโดยตรงแล้วยังทำให้มนุษย์มีเวลาที่จะสร้างสรรค์เครื่องมือเครื่องใช้ได้อย่างพิถีพิถันประณีตงดงามยิ่งขึ้น จนทำให้เครื่องมือเครื่องใช้บางส่วนเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีค่าด้วย วิบูลย์ ลี้สุวรรณกล่าวถึงคุณค่าของงานหัตถกรรมจักสานไว้ ๒ ลักษณะ คือ คุณค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ใช้สอยกับคุณค่าทางความงามและศิลปะ ซึ่งผู้วิจัยได้แยกเป็นหัวข้อดังนี้

๑. คุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย (Functional value) งานหัตถกรรมจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ ซึ่งวิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้กล่าวถึงคุณค่าที่เกิดประโยชน์ ดังนี้ คุณค่าของเครื่องจักสานที่ได้จากประโยชน์ใช้สอย แบ่งอย่างกว้าง ๆ ได้เป็น คุณค่าที่ได้รับจากประโยชน์ใช้สอยทางกาย ได้แก่ การสร้างเครื่องจักสานเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต เช่น เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค และการประกอบอาชีพ เป็นต้น ส่วนคุณค่าของเครื่องจักสานอีกประการหนึ่ง คือ คุณค่าทางใจ ได้แก่ เครื่องจักสานที่ทำขึ้นใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การสานตุ้มในภาคเหนือและภาคอีสาน กว๋นน้อย กว๋นหลวง ที่สานด้วยไม้ไผ่ที่ใช้สำหรับใส่สิ่งของในเทศกาลและพิธีทางพุทธศาสนาของภาคเหนือ เป็นต้น คุณค่าของเครื่องจักสานด้านประโยชน์ใช้สอยนี้ เกี่ยวเนื่องและเป็นตัวกำหนดการสร้างรูปทรงโครงสร้างลวดลายและการเลือกใช้วัสดุ โดยเฉพาะเครื่องจักสานพื้นบ้านภาคต่าง ๆ ทั่วไปได้แสดงถึงความชาญฉลาดของช่างจักสานพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีว่ามีความเข้าใจในหลักของความงามอย่างพื้นๆ ง่าย ๆ แต่ก็มีเอกลักษณ์เด่นเฉพาะตนที่มีคุณค่าในการใช้สอยอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ดำรงชีวิตในทุกๆ ด้านของผู้คนแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าของเครื่องจักสานในการใช้สอยที่สามารถแบ่งตาม

^{๓๔} เอกวิทย์ ณ ถลาง, ภูมิปัญญาทักษิณ, (กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๘-๑๑๙.

ลักษณะหน้าที่ใช้สอยออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้อย่างกว้าง คือ ใช้ในการอุปโภคบริโภค ใช้ในอาชีพ การงาน ใช้ในพิธีการตามความเชื่อ ขนบประเพณีและศาสนาและจากเครื่องจักสานที่แบ่งประเภท ตามลักษณะใช้สอยนี้แล้ว ยังแยกออกไปตามลักษณะการใช้ให้ละเอียดลงไปอีกมาก เช่น ใช้เครื่องจับ ดักสัตว์ ใช้เป็นภาชนะ ใช้เป็นเครื่องประกอบอาคารบ้านเรือน ใช้เป็นเครื่องปูลาด ฯลฯ อย่างไรก็ตาม คุณค่าและคุณประโยชน์ของเครื่องจักสานที่มนุษย์ได้รับจากการใช้สอยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการ ดำรงชีวิตไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลความสะดวกสบายที่ได้รับจากเทคโนโลยี สมัยใหม่ด้วยแล้ว เครื่องใช้ไม้สอยที่เป็นเครื่องจักสานที่ผลิตได้ในท้องถิ่นของตุนั้นเป็นสิ่งมีค่าอย่าง ยิ่งที่ช่วยเอื้ออำนวย ให้การดำรงชีวิตดำเนินไปด้วยดี ตามควรแก่สภาพสังคมแก่ท้องถิ่น นอกเหนือจากคุณค่าที่ใช้สอยแล้วเครื่องจักสานจำนวนมากยังมีคุณค่าทางด้านความงามและคุณค่า ทางด้านศิลปะจนถือว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีมากมาย^{๓๕}

๒. คุณค่าทางความงามและศิลปะ (Aesthetic value & Artistic value) งาน หัตถกรรมจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ ซึ่งวิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้กล่าวถึงคุณค่า ที่เกิดจากความงามทางศิลปะไว้ว่า เครื่องจักสานในภาคต่าง ๆ ของไทยโดยเฉพาะเครื่องจักสาน พื้นบ้านที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริมจำนวนไม่น้อยเป็นเครื่องจักสานที่มีคุณค่าทางด้านความงาม และศิลปะที่มีคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากงานศิลปหัตถกรรม และงานหัตถกรรมอื่น ๆ คุณค่า ทางด้านความงามและศิลปะของเครื่องจักสานนั้นเกิดจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

คุณค่าทางความงามและศิลปะที่เกิดจากรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายจากการ วิเคราะห์เครื่องจักสานในเชิงศิลปะที่ได้กล่าวไว้แล้วจะเห็นถึงความสามารถ และลักษณะเด่นในการ เลือกใช้รูปทรง โครงสร้าง และลวดลายในการทำเครื่องจักสานของภาคต่าง ๆ ว่ามีความชาญฉลาด และรอบคอบเป็นอย่างยิ่ง และผลจากความสามารถนั้นทำให้เครื่องจักสานมีความงดงามที่เกิดจาก ความประสานสัมพันธ์ และความกลมกลืนของรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย เป็นอย่างดี ลักษณะของ การสร้างสรรค์เครื่องจักสานที่มีคุณค่าทางความงามและศิลปะมิได้จำกัดเฉพาะความประณีต สะอาด เท่านั้น หากแต่รวมถึงเครื่องจักสานบางชนิดที่ไม่ละเอียดประณีตแต่มีการแสดงออกทางอารมณ์และ ศิลปะประกอบเป็นรูปทรง โครงสร้างและลวดลายที่เหมาะสมลงตัวและมีความงามที่เรียบง่าย^{๓๖}

๒.๖.๒ ประเภทของงานหัตถกรรมจักสาน

การทำงานหัตถกรรมจักสานมีวิธีการทำที่เกิดจากความเรียบง่ายเท่าที่จะทำได้จาก วัสดุและเครื่องมือเพียงไม่กี่ชิ้น ไม่ต้องใช้เครื่องมือยุ่งยากซับซ้อน วัสดุที่ใช้กัน ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย ใบ ลาน กก ฟาง และแฝก วัสดุเหล่านี้จะถูกตัด เพื่อเตรียมที่จะสาน ถัก ทด ด้วยเครื่องมือพื้นบ้าน มีมิด กรรไกร คีม เหล็กแหลม จากการศึกษางานวิจัยของธนิยา กิตติสิทธินันท์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้ กล่าวถึงประเภทของงานหัตถกรรมจักสานไทยไว้ในหนังสือผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยที่ควรอนุรักษ์ ประเภทจักสาน โดยแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

^{๓๕} วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, เครื่องจักสานในประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๒๖-๑๓๐.

^{๓๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๖-๑๓๐.

๑. เครื่องจักสานที่เป็นเครื่องใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น กระบุง ตะกร้า กระจาด สุ่มตัก ปลา ไช งาม หมวก เป็นต้น

๒. เครื่องจักสานที่เป็นส่วนประกอบของอาคารบ้านเรือน เช่น ฝาขัดแตะ เสื่อ และโครงสร้างหลังคา เป็นต้น

ธनिया กิตติสิทโธ ได้อ้างอิงจาก วินัย วิริยะปานนท์ ที่กล่าวถึงงานหัตถกรรมจักสานที่ใช้กันอยู่ในแต่ละท้องถิ่นและได้แบ่งประเภทของหัตถกรรมจักสานไว้ดังนี้

๑. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องภาชนะส่วนมากทำด้วยไม้ไผ่ หวาย ใช้ใส่ของนานาชนิด

๒. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องตกแต่งและดวง เช่น กระออม กระชู่ สัต เป็นต้น

๓. เครื่องจักสานที่ใช้ในครัวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวชนบท มีกระชอน กระด้ง พัด เป็นต้น

๔. เครื่องจักสานที่ใช้ในการขนส่งใส่สินค้ามี แข่ง หลัว ชะลอม

๕. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องจับและดักสัตว์มีอีจู้ ชะนาง ลอบ สุ่ม เปือก กระชัง ข้อง

๖. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องเรือน เครื่องปูลาด เครื่องประดับ และเครื่องเล่น เช่น บ้านที่ฝาเรือนทำจากไม้ไผ่สานที่เรียกว่า ฝาขัดแตะ เสื่อที่ทอจากกก เสื่อลำแพน มู่ลี่ หมวก งาม ตะกร้า กระเช้า ปลาตะเพียนและตุ๊กตาสานด้วยใบลานและใบมะพร้าว

๒.๗ วิสาหกิจผ้าห่มห้อมจังหวัดแพร่

จากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.๒๕๔๘ ได้กำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นแกนกลางในการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยกรมส่งเสริมการเกษตรมีหน้าที่เป็นผู้ให้การรับรองสถานภาพของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย และเป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีบทบาทหน้าที่ ๓ ส่วนด้วยกัน คือ

๑. เป็นหน่วยงานในการรับผิดชอบเฝ้าระวังพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย และเลิก/กิจการ

๒. เป็นสำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

๓. ดำเนินการให้เกิดการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายอย่างครบวงจร และเป็นเอกภาพโดยแนวทางในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีดังนี้

๑) การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายจะดำเนินการในลักษณะของการบูรณาการทั้งภายในหน่วยงานและร่วมกับภาคีทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นแกนกลาง เพื่อให้เกิดการรวมพลังในการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับภาคีต่างๆ

๒) การยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย จะเป็นไปโดยความสมัครใจและความพร้อมของชุมชน โดยไม่ได้ตั้งเป้าหมายจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จะต้องมายื่นจดทะเบียนในแต่ละปี แต่สิ่งสำคัญ คือ จะต้องสร้างความเข้าใจให้ประชาชนและชุมชนได้รับทราบถึงสิทธิประโยชน์วิธีการและขั้นตอนในการขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.๒๕๔๘ อย่างทั่วถึง

๓) เจ้าหน้าที่ในภาครัฐ และเอกชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทเป็นผู้เชื่อมประสานกับวิสาหกิจชุมชนในเรื่อง การเชื่อมประสานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (facilitator) การเชื่อม

ประสานเพื่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลง)catalyst) และการเชื่อมประสานเพื่อให้เกิดเครือข่าย (networker)

๔) การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจะมุ่งเน้นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการทุนของชุมชน ทั้งที่เป็นเงิน ทรัพยากร ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเกื้อหนุนกิจการของชุมชนมากกว่าสนับสนุนในรูปของปัจจัยและเงินให้เปล่าแก่ชุมชน

๕) พัฒนาระบบข้อมูลวิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและความรู้ในระหว่างวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในทุกจังหวัดในปี พ.ศ.๒๕๔๘

ทุนของวิสาหกิจชุมชน

ทุนของวิสาหกิจชุมชนนั้นมีทั้งทุนที่เป็นเงิน ทุนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ ภูมิปัญญา ทักษะต่าง ๆ วัฒนธรรม ทุนทางสังคม หรือความเป็นพี่น้อง ความเป็นไฉไลกันของชุมชน เครือข่ายความสัมพันธ์ของสมาชิกชุมชนวิสาหกิจชุมชนจะใช้ทุนตัวเองเป็นหลัก แต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธเงินจากภายนอก เพียงแต่รับเงินทุนจากภายนอกบนพื้นฐานความคิดใหม่ คือ การพึ่งตนเอง พึ่งทุนที่ตนเองมีเป็นหลัก โดยเงินทุนจากภายนอกจะเข้าไปสมทบทุนของชุมชน ในขณะที่ชุมชนมีทรัพยากร ความรู้ มีปัญหาและอื่นๆ ซึ่งดีเป็นเงินหรือประเมินค่าไม่ได้ แต่ในกรณีที่ชุมชนมีความต้องการเพิ่มทุนเพื่อลงทุนในวิสาหกิจชุมชน โดยสามารถไปขอกู้จากธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้จัดงบประมาณไว้ถึง ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อรองรับวิสาหกิจชุมชนหรือกองทุนต่างๆ ที่มีนโยบายในช่วยเหลือการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน

๒.๗.๑ ประวัติความเป็นมาของผ้าหม้อห้อม

ผ้าหม้อห้อม เป็นผ้าพื้นเมืองที่สำคัญของจังหวัดแพร่ คำว่าหม้อห้อม เขียนได้หลายแบบ เช่น หม้อห้อม, หม้อห้อม, หม้อห้อม ซึ่งแล้วแต่ใครจะนำมาใช้ แต่ ความหมายที่แท้จริงนั้น เหมือนกันทุกคำ คือ เสื้อผ้าที่มีสีครามที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทย เป็นการย้อมผ้าที่ได้จากการทอ ย้อมด้วยสีครามที่ได้จากต้นห้อมหรือต้นคราม จะได้ผ้ามีสีเดียวกันตลอดทั้งผืน ปัจจุบันนำมาตัดเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น กางเกง กระโปรง เสื้อ ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น งานเทศกาลต่างๆ เช่น ลอยกระทง , สงกรานต์ , วันขึ้นปีใหม่ , งานบุญประจำปี , งานไหว้พระธาตุ , การท่องเที่ยว และอื่นๆ อีกมากมาย หม้อห้อมเป็นที่นิยมในการสวมใส่ของคนภาคเหนือ และของคนทั่วประเทศ ซึ่งแสดงได้ถึงเอกลักษณ์ผ้าไทย ที่เหมาะกับทุกเพศ

หม้อห้อม เป็นภาษาถิ่นเหนือ เกิดจากคำว่า หม้อ และห้อม แต่หลายคนเรียกเพี้ยนว่า หม้อห้อม หรือ หม้อห้อม หรือ หม้อห้อม ซึ่งก็สามารถเรียกได้ เพียงแต่ความหมายก็เหมือนกัน คือ เสื้อผ้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในแบบของสีครามหม้อห้อม ต้นห้อม หรือต้นคราม เป็นพืชล้มลุกในตระกูลคราม ซึ่งชาวทุ่งโฮ้งนำเอาส่วนที่เป็นลำต้น และใบมาหมักในหม้อที่บรรจุน้ำตามกรรมวิธีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ ทำให้ได้น้ำสีคราม ที่จะนำมาย้อมผ้าขาวให้เป็นผ้าคราม ที่เรียกกันว่า

ผ้าหม้อห้อม ซึ่งเป็นผ้าที่ชาวแพร่ และคนทั่วประเทศ นิยมใช้ทุกเพศทุกวัย ไม่เว้นแม้แต่ชาวต่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ชาวต่างประเทศได้นิยมชมชอบในผ้าหม้อห้อม กันอย่างมาก

๒.๗.๒ การจัดตั้งวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมของชุมชนบ้านทุ่งไธ้ง

เกิดจากการรวมกลุ่มของคนในชุมชนประกอบการเพื่อการจัดการกองทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ โดยคนในชุมชนเพื่อตอบสนองการพึ่งพาตนเอง และความพอเพียงของครอบครัวและชุมชน เกิดจากทุนของชุมชน ซึ่งมีทั้งทุนที่เน้นทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ภูมิปัญญา ทักษะต่างๆ ประเพณีวัฒนธรรม คน ความเป็นพี่น้อง ความไว้วางใจของชุมชนและทุนเงินตรา จึงได้จัดตั้งเป็นกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมทุ่งเจริญย้อมสี ธรรมชาติเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๘ และได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๘ มีสมาชิกเริ่มจัดตั้งจำนวน ๗ คน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด ๒๕ คน มีที่ทำการอยู่บ้านเลขที่ ๒๙๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งไธ้ง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สมาชิกส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำผ้าหม้อห้อมที่ผลิตมาจากโรงงาน ปัจจุบันได้นำเอาภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษของคนพวนบ้านทุ่งไธ้ง ที่ถ่ายทอดกันมารุ่นสู่รุ่นในการทำผ้าหม้อห้อมสีธรรมชาติ ซึ่งได้จากธรรมชาติ เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำหัตถกรรมสิ่งทอย้อมสีห้อมธรรมชาติ เป็นการพัฒนาผ้าหม้อห้อมให้ไปสู่สากล และรักษาความเป็นอัตลักษณ์ ของผ้าหม้อห้อมให้ยั่งยืน และสืบทอดต่อไป

๒.๗.๒.๑ เอกลักษณ์/จุดเด่นผลิตภัณฑ์ ผ้าหม้อห้อมของดีจังหวัดแพร่ มีเอกลักษณ์เฉพาะของผ้าหม้อห้อม เป็นเส้นใยฝ้ายธรรมชาติย้อมสีธรรมชาติ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการนำเอาใบห้อม ซึ่งเป็นพืชประจำถิ่น ผสมผสานกันอย่างลงตัวด้วยกรรมวิธีการย้อมตามสูตรโบราณ ผ่านกระบวนการทอดด้วยมือผสมกับอารยธรรมท้องถิ่น และเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าอาภรณ์ เรียกขานกันว่า “เสื้อหม้อห้อม” พร้อมทั้งพัฒนาไปสู่สากล เป็นผลิตภัณฑ์สุทหม้อห้อม ซึ่งสามารถ สร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอันเลื่องชื่อจนเป็นที่ยอมรับของ ชาวไทย ชาวต่างชาติที่แวะเข้ามาชมและเลือกซื้อ

๒.๗.๒.๒ วัตถุดิบและส่วนประกอบ

- ๑) น้ำด่างเข้มข้น (น้ำขี้เถ้า)
- ๒) ห้อมเปียกหรือครามเปียก ๑ ลิตร
- ๔) น้ำขาวข้าว ๒ ลิตร (ข้าวเหนียว)
- ๕) ปูนขาว ๓๐๐ กรัม
- ๖) น้ำมะขามเปียก ๒๐๐ มิลลิลิตร
- ๗) โองหรือหม้อขนาดใหญ่ ใช้สำหรับผสม (ก่อ) น้ำห้อม

๒.๗.๔.๓ ขั้นตอนการผลิต

- ๑) กวนน้ำด่างเข้มข้นเนื้อห้อมหรือเนื้อครามเปียกให้เข้ากัน
- ๒) เติมน้ำขาวข้าว ปูนขาว และน้ำมะขามเปียกลงไป
- ๓) กวนส่วนผสมทั้งหมดให้เป็นเนื้อเดียวกัน ประมาณ ๓๐-๔๐ นาที หรือจนกระทั่งเกิดฟองสีน้ำเงินเข้ม
- ๔) ตั้งทิ้งไว้และล้างทุกวัน วันละ ๒ ครั้ง เข้า-เย็น จนกระทั่งค่า pH ของน้ำย้อม

ลดลงเหลือ ๑๐.๐ – ๑๐.๕ โดยที่น้ำย้อมจะต้องมีสีน้ำเงินเข้ม และมีตะกอนสีเหลืองขมิ้น แสดงว่าน้ำย้อมนั้นสามารถย้อมผ้าและฝ้ายได้

๕) นำฝ้ายมารีดเอาเมล็ดออก

๖) นำฝ้ายที่ไม่มีเมล็ดดีให้ฟู

๗) นำฝ้ายมาปั่นให้เป็นเส้นด้าย

๘) นำไปทอใส่ที่กระทง (ทอหูก) เป็นผืนผ้า

๙) เตรียมสารละลายผงซักฟอกอัตราส่วน ๑% โดยใช้ผงซักฟอกสูตรซักมือ ๑๐ กรัมต่อน้ำ ๑ ลิตร (สบู่อายุ ๑๐ ก้อน) นำไปต้มที่อุณหภูมิที่ ๖๐ – ๗๐ องศาเซลเซียส

๑๐) นำผ้าหรือฝ้ายที่เตรียมไว้ลงไปต้ม ประมาณ ๓๐ นาที – ๑ ชั่วโมง

๑๑) ทิ้งไว้ให้เย็น นำไปซักในน้ำจนค่า pH เหลือประมาณ ๗-๘ แล้วบิดตากให้แห้ง

๑๒) นำฝ้ายหรือผ้าที่เตรียมไว้ลงไปแช่ในน้ำสะอาดและบิดพอหมาด

๑๓) นำฝ้ายหรือผ้าที่เตรียมไว้ลงย้อมในหม้อห้อม ใช้มือบีบหรือขยำผ้าฝ้ายหรือในน้ำย้อมประมาณ ๕ – ๑๐ ครั้ง

๑๔) บีบน้ำย้อมออก นำไปแช่ลงในสารละลายสารส้ม หรือสารละลายไฮโดรเจนเพอร์ออกไซด์หรือ เพื่อ Fixing ๑ – ๒ นาที บิดขึ้นตากในร่ม ไม่ให้โดนแสงแดด

๑๕) ตากไว้ประมาณ ๒๐ นาที จากนั้นนำหมักไว้ในถุงพลาสติก รอจนกระทั่งเวลาผ่านไป นำฝ้ายหรือผ้าที่ย้อมเสร็จในแต่ละครั้งลงแช่ ในสารละลายที่เตรียมไว้ ๑-๒ นาที แล้วบิดตาก เตรียมสารละลายที่ต้องการ fixing ดังนี้ – สารละลายสารส้ม ๑๐ กรัมต่อน้ำ ๑ ลิตร – สารละลายไฮโดรเจนเพอร์ออกไซด์ ๕ กรัม ต่อน้ำ ๑ ลิตรเทคนิค/เคล็ดลับในการผลิต ย้อมจากสีธรรมชาติ ย้อมแล้วสีไม่ตก

๒.๗.๓ คุณค่าทางภูมิปัญญาของผ้าหม้อห้อม

จากการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการย้อมผ้า จะพบว่าบรรพบุรุษของเราในอดีตมีภูมิความรู้ที่ลึกซึ้ง จนสั่งสมและสืบทอดมาเป็นภูมิปัญญาที่น่าสนใจ นั่นคือ การเลือกสรรสีย้อมและเนื้อผ้า โดยการเลือกใช้ต้นห้อม หรือต้นครามมาย้อมสี และเป็นสีย้อมที่ใช้กันแพร่หลายในอดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นผ้าที่มีการผลิตและใช้สอยมากกว่าผ้าชนิดอื่นเพราะใช้ทำเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน ผ้าหม้อห้อมหรือผ้าย้อมครามนั้นจะมีกลิ่นครามติดอยู่ ผ้าเหล่านี้ไม่ค่อยมีแมลงมากัดกินเนื้อผ้าให้เสียหาย เพราะแมลงไม่ชอบกลิ่นของครามนั่นเอง เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าบรรพชนของเราได้คิดเลือกสรรวัสดุในการย้อมสีจากธรรมชาติที่มีคุณสมบัติในการป้องกันแมลง กลิ่นของห้อมหรือครามนั้นหอมลึกและปลอดภัยสำหรับคน แต่แมลงจะไม่ชอบกลิ่นนี้จึงไม่มาเข้า

จังหวัดแพร่ที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน ซึ่งแต่เดิมจะผลิตเพื่อใช้ในครอบครัวมาจนถึงปัจจุบัน ที่ผลิตมากขึ้นจนสามารถผลิตออกจำหน่ายเป็นอาชีพที่ช่วยสร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน ตลอดจนสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่น

- สร้างความภาคภูมิใจแก่คนในชุมชน ปัจจุบันผ้าหม้อฮ่อมกลายเป็นสัญลักษณ์และสินค้าประจำจังหวัดแพร่ที่คนทั่วไปรู้จักเป็นอย่างดี อันนำมาซึ่งชื่อเสียงและความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ ของคนในชุมชน

- สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากการมวีธีการผลิตที่ใช้กระบวนการทางธรรมชาติ ด้วยวัตถุดิบจากธรรมชาติจึงไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

- ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มสมาชิกก่อตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ และสมาชิกในกลุ่มหรือในชุมชนได้ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนตนเอง ร่วมมือกันพัฒนาศักยภาพจนเป็นกลไกหลักในการทำงานกับชุมชน ทิศทางผ้าหม้อฮ่อมในอนาคต การผลิตผ้าหม้อฮ่อมของจังหวัดแพร่ นอกจากจะเป็นการทำให้มีเสื้อผ้าและผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายแล้ว ยังเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน การที่ชุมชนเห็นคุณค่าของธรรมชาติและรู้จักนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

รวมถึงการคงไว้ซึ่งภูมิปัญญา และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นในชุมชน ตลอดจนการที่ชุมชนเกิดการจัดการโดยชุมชนเอง เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งเป็นสหกรณ์ เป็นต้น ดังนั้น ผ้าหม้อฮ่อมหรือผ้าฮ่อมคราม จึงมิใช่เป็นเพียงผ้าสีน้ำเงินเข้มธรรมดา ๆ ผืนหนึ่งเท่านั้น แต่หม้อฮ่อมยังเป็นผ้าที่นอกจากจะมีคุณสมบัติเฉพาะตัวในเรื่องกลิ่นและสีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะผืนซึ่งต่างกับผ้าที่ผลิตจากโรงงานแล้ว ยังแฝงด้วยความทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจของผู้ทอและผู้ย้อม จึงทำให้

เสื้อผ้าหม้อฮ่อมรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายชนิดจากผ้าหม้อฮ่อมของจังหวัดแพร่ ซึ่งย้อมด้วยสีครามจากธรรมชาติกลายเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่มีความนิยม ทั้งจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในทวีปยุโรปและประเทศญี่ปุ่นจนผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งนี้ เพราะผ้าหม้อฮ่อม หรือผ้าฮ่อมครามเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ถือเป็นงานหัตถกรรมที่มีสีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะผืน ไม่ซ้ำแบบใคร จึงนับได้ว่าเป็นงานศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ส่งเสริม และถ่ายทอดให้ตกทอดแก่รุ่นลูกหลาน แต่ปัจจุบันผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำหรือย้อมผ้าหม้อฮ่อมส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่มีอายุราว ๔๐- ๕๐ ปีขึ้นไป จึงเป็นที่น่ากังวลว่าหากเยาวชนคนรุ่นหลังไม่สนใจเรียนรู้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าหรือย้อมผ้าหม้อฮ่อมและไม่เห็นความสำคัญในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม อีกทั้งหากไม่มีการจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นไว้ในระบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในชุมชนแล้ว อีกไม่นานผ้าหม้อฮ่อมย้อมสีธรรมชาติก็คงจะเหลือแต่เพียงเรื่องเล่าไว้เป็นความทรงจำอันน่าเศร้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกกลืนเลือน ไปจากสังคมไทยในที่สุด

กล่าวได้ว่าการผ้าหม้อฮ่อม เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษา อนุรักษ์ ถ่ายทอด และสืบทอดไว้ให้เป็นสมบัติของชาวจังหวัดแพร่และคนไทยทั้งชาติ จากการผลิตผ้าหม้อฮ่อม

เพื่อไว้ใช้สอยกันเองในครอบครัว สังคม และการแลกเปลี่ยน จนกระทั่งมาสู่การผลิตเพื่อจำหน่าย โดยมีกระแสการอนุรักษ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติเป็นแรงจูงใจ จนสามารถทำเป็นอาชีพที่สร้างรายได้และเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น เกิดการบริหารจัดการในหลาย ๆ ด้าน เช่น การจัดตั้งเพื่อรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม/ชมรม ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผ้าหม้อฮ่อม การจัดหาวัตถุดิบ ตลอดจนการลงทุนและการจำหน่าย เป็นต้น ดังนั้น จึงควรอนุรักษ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบทอด

ขั้นตอนกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิม รวมถึงการประยุกต์และพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของผ้าหม้อฮ่อม ซึ่งจะเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริม ถ่ายทอด และสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่านี้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอด อันจะก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน และภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชนตนเอง อีกทั้งยังสามารถนำมาประกอบเป็นอาชีพเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

เอกลักษณ์ประจำชาติไทยถูกถ่ายทอดลงบนผืนผ้า เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่คนในชาติทุกสาขาอาชีพให้ความสนใจเอาใจใส่ และให้การส่งเสริมอย่างจริงจัง ปัจจุบันดังกล่าว ทำให้ชาวบ้านมีกำลังใจในการประกอบอาชีพทำผ้าหม้อฮ่อม การสืบทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง เป็นเรื่องสำคัญ หัตถกรรมแต่ละชิ้นต้องใช้เวลา ฝีมือ กรรมวิธีการผลิตยุ่งยากซับซ้อน ต้นทุนสูงเราคนไทยควรให้การสนับสนุน และใช้สินค้าไทย ที่ผลิตโดยคนไทย ในรูปแบบของผ้าไทย จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมมานั้น สามารถนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ในเรื่องประสิทธิภาพการผลิต ผลิตภัณฑ์ต่างๆโดยใช้สมการของ Cobb-Douglas Production Function เข้ามาวิเคราะห์ในงานวิจัย อีกทั้งแนวคิดในเรื่องผลิตภัณฑ์พื้นบ้านต่างๆ ในเรื่องของการผลิต ต้นทุนการผลิต ในบทต่อไป

๒.๗.๔ ทิศทางผ้าหม้อฮ่อมในอนาคต

การผลิตผ้าหม้อฮ่อมของจังหวัดแพร่ นอกจากจะเป็นการทำให้มีเสื้อผ้าและผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายแล้ว ยังเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน การที่ชุมชนเห็นคุณค่าของธรรมชาติและรู้จักนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการคงไว้ซึ่งภูมิปัญญา และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นในชุมชน ตลอดจนการที่ชุมชนเกิดการจัดการโดยชุมชนเอง เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งเป็นสหกรณ์ เป็นต้น

ดังนั้น ผ้าหม้อฮ่อมหรือผ้าย้อมคราม จึงมิใช่เป็นเพียงผ้าสีน้ำเงินเข้มธรรมดา ๆ ผืนหนึ่งเท่านั้น แต่หม้อฮ่อมยังเป็นผ้าที่นอกจากจะมีคุณสมบัติเฉพาะตัวในเรื่องกลิ่นและสีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะผืนซึ่งต่างกับผ้าที่ผลิตจากโรงงานแล้ว ยังแฝงด้วยความทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจของผู้ทอและผู้ย้อม จึงทำให้เสื้อผ้าหม้อฮ่อมรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายชนิดจากผ้าหม้อฮ่อมของจังหวัดแพร่ ซึ่งย้อมด้วยสีครามจากธรรมชาติกลายเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่มีความนิยม ทั้งจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในทวีปยุโรปและประเทศญี่ปุ่นจนผลิตไม่เพียงพอต่อความ

ต้องการ ทั้งนี้ เพราะผ้าหม้อฮ่อม หรือผ้าย้อมครามเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ถือเป็นงานหัตถกรรมที่มีสีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะผืน ไม่ซ้ำแบบใคร จึงนับได้ว่าเป็นงานศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ส่งเสริม และถ่ายทอดให้ตกทอดแก่รุ่นลูกหลาน แต่ปัจจุบันผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำหรือย้อมผ้าหม้อฮ่อมส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่มีอายุราว ๔๐-๕๐ ปีขึ้นไป จึงเป็นที่น่ากังวลว่าหากเยาวชนคนรุ่นหลังไม่สนใจเรียนรู้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าหรือย้อมผ้าหม้อฮ่อมและไม่เห็นความสำคัญในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม อีกทั้งหากไม่มีการจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นไว้ในระบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในชุมชนแล้ว อีกไม่นานผ้าหม้อฮ่อมย้อมสีธรรมชาติก็คงจะเหลือแต่เพียงเรื่องเล่าไว้เป็นความทรงจำของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกกลืนเลือน ไปจากสังคมไทยในที่สุด

๒.๘ วิสาหกิจผ้าทอจังหวัดแพร่

ผ้าทอเป็นหัตถกรรมรูปแบบลวดลาย สีสันที่วิจิตรสวยงามที่ปรากฏบนผืนผ้าแสดงให้เห็นถึงความละเอียด ประณีตบรรจง ความตั้งใจ มุ่งมั่น จิตที่เป็นสมาธิ ความอ่อนโยน สุขุมเยือกเย็น สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะทั้งดงาม ทรงคุณค่ามาช้านานที่มีการสืบทอดกันมาอันยาวนานตั้งแต่บรรพบุรุษ จากรุ่นต่อรุ่นจนมาถึงทุกวันนี้

เมืองลองเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีความเจริญ^{๓๗} เป็นเมืองหน้าด่านของอาณาจักรล้านนามาก่อน มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนวัดวาอารามที่เก่าแก่มากมาย เป็นร่องรอยที่เชื่อได้ว่าเป็นเมืองที่เคยรุ่งเรืองทั้งด้านสังคม ศาสนา และศิลปกรรมมาแต่โบราณ ชาวล้านนาเป็นพวกไทยพวนหรือชาวไทยโยนก ซึ่งมีเทคนิคและศิลปะในการทอผ้าเป็นของตนเอง เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว หญิงสาวชาวบ้านจะมีความสามารถในการทอผ้าไว้สวมใส่เองเพื่อใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น พิธีแต่งงาน งานเทศกาล งานมงคลต่าง ๆ สอดคล้องกับการทอผ้าเป็นของพื้นบ้านที่สามารถทำขึ้นเองได้เป็นส่วนใหญ่

ไม่มีหลักฐานยืนยันที่แน่นอนว่าชาวเมืองลองทอผ้าตีนจกมาแต่เมื่อใด แต่ความรุ่งเรืองของเมืองลองมีมานานกว่า ๒๐๐ ปี ซึ่งจากการรวบรวมผ้าทอตีนจกโบราณของอำเภอลอง พบว่าผ้าตีนจกเมืองลองบางผืนมีอายุเก่าแก่กว่า ๑๕๐ ปี

การทอผ้าตีนจก เป็นงานหัตถกรรมที่ลูกหลานเมืองลองมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้สืบทอดรูปแบบลวดลาย สีสันที่วิจิตรสวยงามที่ปรากฏบนผืนผ้าแสดงให้เห็นถึงความละเอียด ประณีตบรรจง ความตั้งใจ มุ่งมั่น จิตที่เป็นสมาธิ ความอ่อนโยน สุขุมเยือกเย็น สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะทั้งดงาม ทรงคุณค่ามาช้านาน ลวดลายบนผืนผ้าของเมืองลองนั้นจะเต็มไปด้วยเรื่องราวอันแสดงถึงความยึดมั่นในพระพุทธศาสนา รูปสัตว์หรือดอกไม้ พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ล้วนเป็นตัวแทนและบ่งบอกถึงความสุขเป็นเรื่องราวที่มาจากวิถีชีวิตของชาวเมืองลองทั้งสิ้น

ในอดีตผู้ทอผ้าอำเภอลองเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์และความละเอียดละไมอย่างยิ่ง มีการทอผ้าตีนจกเพื่อใช้เย็บต่อกับชิ้น หรือ ผ้าถุง ปัจจุบันมีเพียงไม่กี่รายที่ยังคงใช้วิธีการทอผ้าตีนจกแบบโบราณ คือ การจกด้วยขดเส้นไหมใช้เทคนิคสมัยใหม่คือการใช้ “เขาฟิม” ซึ่งมีลวดลายสำเร็จรูป เป็นชุดนำไปประกอบบนกี่ทอผ้า แล้วทอโดยวิธียกเขาก็จะทำให้เกิดลวดลายได้ตามแบบ อาจใช้การจกด้วยเส้นไหม

^{๓๗} ผ้าทอด้วยมือ, <https://sutticha.wordpress.com/๒๐๑๒/๐๑/๐๖/hello-world/>, ๖ มีนาคม

ด้วยชนเผ่าเพียงบางส่วนเท่านั้น ผู้ที่มีความสามารถในการแกะดอกก็จะมัดเขาลายแบบสำเร็จรูป ลวดลายต่าง ๆ นี้ ขายเป็นชุด เรียกว่า “เครือ” เครือหนึ่งจะทอขึ้นได้ประมาณสิบกว่าผืน โดยมีเส้นด้ายยืนชุดเดียวกัน เปลี่ยนสีแต่ละผืนได้ด้วยเส้นด้ายประดิษฐ์การทอผ้าตีนจกด้วยวิธีนี้จะรวดเร็ว และสะดวกขึ้น ช่วยลดขั้นตอนการทอผ้าตีนจกลงได้มาก

ผ้าตีนจกอำเภอลอง ในปัจจุบันได้ปรับสีผ้าให้เข้ากับความต้องการของตลาด โดยได้รับการฝึกฝนอบรม ผู้ทอผ้าในปัจจุบันให้มีความสามารถเลือกสีสันทให้ได้ดีที่นุ่มนวล การใช้โทนสีเดียวกันเป็นหลัก โดยให้ระดับสีเป็นหลายระดับ หรือถ้าต้องการเน้นพิเศษก็เพียงแต่เพิ่มสีอื่นไม่เกิน ๑ - ๒ สี เท่านั้น ผ้าตีนจกประเภทนี้สามารถนำไปดัดแปลงเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันได้ง่ายขึ้นนอกเหนือไปจากการต่อเป็นเชิงผ้าถุงอย่างเดียวเป็นแนวทางที่ดีในการขยายตลาดผ้าจกให้กว้างขึ้น เพราะสามารถนำไปแปรรูปผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพิ่มขึ้นได้

ในปัจจุบัน แม้จะยังคงมีการทอผ้าตีนจกด้วยเส้นใยธรรมชาติ คือ ฝ้ายและไหม แต่สีย้อมส่วนใหญ่เป็นสีวิทยาศาสตร์ เนื่องจากหาซื้อได้ง่ายและคงทนกว่าสีธรรมชาติและมีครบทุกสีตามต้องการ การพัฒนาลวดลายและการให้สีผ้าแต่ละชิ้นได้เปลี่ยนไปเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ลวดลายที่เกิดขึ้นใหม่แม้จะมีโครงสร้างหลักเช่นเดียวกับลวดลายโบราณ แต่ค่อย ๆ พัฒนาดัดแปลงในรายละเอียดตามที่ผู้ทอเห็นว่าสวยงาม จนไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นลายอะไร ด้านการให้สีสันทก็แปลกไปจากลายผ้าตีนจกโบราณซึ่งใช้แม่สีที่เห็นได้เด่นชัด

ผ้าทอตีนจกเมืองลอง^{๙๙} เป็นผ้าทอมือของชาวบ้าน ในอดีตทอขึ้นเพื่อนำไปต่อเป็นเชิงผ้าถุง ทำให้ผ้าถุงที่ชาวเหนือเรียกว่า ผ้าชิ้น มีความสวยงามยิ่งขึ้น ผ้าชิ้นที่ต่อเชิงด้วยผ้าทอตีนจกมีชื่อเรียกว่า **ชิ้นตีนจก** แม้ปัจจุบันจะได้มีการพัฒนารูปแบบการทอผ้าตีนจกไปเป็นผ้าจกชนิดอื่นๆ แต่คนทั่วไปยังนิยมเรียกว่า **ผ้าตีนจก**

คำว่า **ตีนจก** มาจากคำว่า ตีน และจก โดยคำว่า ตีน มาจากคำว่า ตีนขึ้น ซึ่งในภาษาไทยกลาง คือ ชายผ้าถุง ส่วนคำว่า จก เป็นคำกริยาในภาษาถิ่นเหนือหรือภาษาไทยวน หมายถึง การล้วง ซึ่งในการทอผ้าชนิดนี้ของชาวไทยวนจะมีลักษณะการทอลวดลายบนผืนผ้าด้วยการใช้ชนเผ่าหรือไม้แหลมจกหรือล้วงเส้นด้ายสีต่าง ๆ ให้เป็นลวดลายตามที่กำหนดไว้ ผ้าที่ทอได้จึงมีชื่อว่า **ผ้าจก** แต่ส่วนใหญ่ทอเพื่อนำไปต่อเป็นเชิงผ้าถุง ชาวบ้านจึงเรียกผ้าชนิดนี้ว่า **ผ้าตีนจก**

แหล่งทอผ้าตีนจกในจังหวัดแพร่ที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เด่น คือ อำเภอลอง หรือ เมืองลอง ซึ่งในอดีตผ้าทอตีนจกเมืองลองเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สวมใส่ ส่วนใหญ่ผู้ใช้ผ้าทอตีนจกจะเป็นผู้ที่มีฐานะดีหรืออาจเป็นเชื้อสายของเจ้าเมือง

ชนิดของผ้าทอจากเมืองลอง ในอดีตการสวมใส่ผ้าทอจากจะนิยมใส่ในงานหรือโอกาสสำคัญ เช่น งานเทศกาล งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน และการไปทำบุญที่วัด เป็นต้น ในปัจจุบันผ้าทอตีนจกเมืองลองได้พัฒนารูปแบบของผ้าให้มีความหลากหลายขึ้น ตามความจำเป็นและความต้องการในการใช้สอย ดังนี้

๑. **ตีนจก** เป็นผ้าทอจากแบบดั้งเดิมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ต่อเชิงผ้าถุงหรือตีนชิ้น การทอผ้าชนิดนี้ในอดีตใช้ฟืม ๖ หลบ จะได้ผ้าทอที่มีความกว้างประมาณ ๑๐ นิ้ว ยาวประมาณ ๗๐ นิ้ว แต่หลังจากที่ได้มีการฟื้นฟูการทอผ้าตีนจกของอำเภอลอง ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้มีการนำเทคนิคใหม่ๆ มา

^{๙๙} พิชราภรณ์ พันธรัตน์, เพ็ญพรรณ จารุรักษ์ และเกื้อกูล อธิภาณุกุล, **ผ้าทอตีนจกเมืองลอง จังหวัดแพร่**.

ใช้ในการทอผ้าตีนจกและได้มีการเพิ่มขนาดของฟืมให้กว้างขึ้น โดยใช้ฟืม ๗ หลบ ๘ หลบ ถึง ๒๕ หลบ ซึ่งเป็นการทอผ้าตีนจกทั้งผืน

๒. **ผ้าสบหรือผ้าสะหว่านบ่า** เป็นผ้าจกหน้าแคบมีความกว้างประมาณ ๗ นิ้ว ความยาวประมาณ ๖๐ นิ้ว ส่วนกลางของผ้าเป็นลวดลายจกชายผ้าทั้งสองด้านทำเป็นชายครุย ผ้าสบนี้นิยมนำไปใช้ในการแต่งกายแบบพื้นเมืองภาคเหนือ

๓. **ผ้าคลุมไหล่** เป็นผ้าทอจกที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ห่มคลุมไหล่ เมื่ออากาศหนาวเย็นการแต่งกายแบบคนพื้นเมืองเหนือแทนการใช้ผ้าห่ม บางที่นิยมในอดีตขนาดผ้าคลุมไหล่ที่มีความกว้างประมาณ ๑๘ นิ้ว ความยาวประมาณ ๖๐ นิ้ว ในปัจจุบันผู้ใช้บางส่วนนิยมนำผ้าชนิดนี้ไปประดับตกแต่งฝาผนังบ้าน ผ้าคลุมไหล่รับแขก ตลอดจนนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำหรับสวมใส่

๔. **ผ้าเทป** เป็นผ้าที่มีการจกทั้งผืนซึ่งใช้ลวดลายซ้ำกันโดยมีลวดลายน้อยกว่าตีนจก ขนาดของผ้าเทปมีความกว้างประมาณ ๑๔ นิ้ว ยาวประมาณ ๑๐๐ นิ้ว เป็นผ้าที่พัฒนาขึ้นเพื่อนำไปตัดเย็บ ตกแต่งกับผ้าชนิดอื่นเพื่อให้เกิดความสวยงามกับผ้าที่สวมใส่ หรือนำไปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น กระเป๋ากถือ กระเป๋าเอกสาร แฟ้มเอกสาร กล่องใส่กระดาษชำระ เป็นต้น

ผ้าทอของอำเภอลองมีให้เลือกหลายชนิด แต่ผู้ใช้ส่วนใหญ่ยังคงให้ความสนใจตีนจกที่ยังไม่ได้นำไปต่อกับชิ้นและชิ้นตีนจกมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผ้าทอตีนจกของเมืองลองมีคุณภาพดี มีการสอสีสวยงาม ไม่ตกสีและมีให้เลือกหลากสี สามารถนำไปประกอบใช้ในการตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าที่ทันสมัยได้อย่างกลมกลืน อาชีพการทอผ้าตีนจกเป็นอาชีพเสริมที่สำคัญของชาวอำเภอลองในปัจจุบัน

วัตถุดิบและเครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้า ผ้าทอตีนจกของอำเภอลอง ส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้าย จึงใช้ฝ้ายเป็นวัตถุดิบที่สำคัญ นอกจากนั้นยังมีผ้าทอตีนจกที่ใช้ไหม ดิ้นเงิน ดิ้นทองเป็นวัตถุดิบในการทอ และส่วนประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑. กี่ หมายถึง เครื่องมือในการทอผ้าทำเป็นโครงสร้างไม้หรือเหล็ก
๒. ไม้ดาด เป็นอุปกรณ์ที่ใช้แยกด้ายเส้นยืนออกจากกัน
๓. กระสวย ใช้สำหรับทอพุ่งเส้นด้ายพุ่ง
๔. ฟืม เป็นอุปกรณ์สำหรับการเรียงเส้นด้ายเพื่อทอ
๕. ม้าเหยียบ เป็นเครื่องมือในการทอผ้าที่ประกอบคู่กับกี่ทอผ้า
๖. เขายเหยียบ เป็นอุปกรณ์ที่ยกเส้นด้ายเส้นยืนออกจากกันในการทอ
๗. เขายฟืม เป็นอุปกรณ์สำหรับเรียงเส้นด้าย
๘. ด้ายเส้นยืน เป็นเส้นด้ายที่เรียงอยู่ในฟืม
๙. ด้ายสอ เป็นเส้นด้ายหรือไหมสีต่าง ๆ ที่ใช้ทอทำลวดลายด้วยวิธีการยกเขา
๑๐. ด้ายพุ่ง เป็นเส้นด้ายที่ใส่กระสวยแล้วพุ่งไประหว่างด้ายเส้นยืน (เป็นสีเดียวกันกับด้ายเส้นยืน)

๑๑. ด้ายแต่งดอก เป็นเส้นด้าย (สีต่าง ๆ) สำหรับแต่งเป็นลวดลาย
๑๒. ลอกล้อ เป็นอุปกรณ์สำหรับดึงเขายกดอกกับม้าเหยียบ
๑๓. หลอด เป็นเครื่องมือที่ใช้ใส่ด้าย
๑๔. เขียน เป็นอุปกรณ์ในการปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย
๑๕. เขายกดอก เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บลายผ้า
๑๖. เขี่ยขอ เป็นอุปกรณ์สำหรับไวนด้ายเพื่อนำไปทอผ้า

๑๗. โกงกว้าง เป็นอุปกรณ์ในการกวักด้ายเพื่อนำไปโวน
๑๘. หางเห็น เป็นอุปกรณ์สำหรับเสียบมะกวักเพื่อกรอเส้นด้าย
๑๙. มะกวัก เป็นอุปกรณ์ในการกรอเส้นด้ายเพื่อนำไปโวน
๒๐. ขนเม่น หรือ ไม้แหลม เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการจกด้ายพุ่งเส้นยืน

ลวดลายผ้าตีนจกเมืองลอง

ช่างทอผ้าตีนจกชาวเมืองลองในอดีต เป็นผู้ที่มีพรสวรรค์และความสามารถสูง เห็นได้จากลวดลายโบราณของผ้าที่เหลือตกทอดมาจนถึงปัจจุบันมีจำนวนมากนับร้อยลาย โดยช่างทอผ้าเมืองลองในอดีตส่วนใหญ่มีความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นลวดลายและสอดใส่สีสันทนของผ้าให้มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน นอกจากนี้ยังมีการนำลายผ้าพื้นฐานต่างๆมาประสมกันอย่างกลมกลืนแต่เป็นที่น่าเสียดายว่าไม่มีการบันทึกลายผ้าและชื่อไว้เป็นลายลักษณ์อักษรมีเพียงการบอกต่อกันมา ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาด ประกอบกับในปัจจุบันมีการประยุกต์ลายผ้าจากแหล่งอื่นมาใช้ทำให้ลวดลายโบราณที่เป็นของเมืองลองอย่างแท้จริงสูญหายไปเหลืออยู่อย่างน่าเสียดาย

เอกลักษณ์ของผ้าตีนจกเมืองลอง

แหล่งทอผ้าตีนจกในประเทศไทยมีอยู่หลายแห่งซึ่งแต่ละที่มีลักษณะเฉพาะที่ต่างกันของตนเอง สำหรับแหล่งผลิตที่เมืองลองหรืออำเภอลอง จังหวัดแพร่ เป็นแหล่งทอผ้าตีนจกที่สำคัญของภาคเหนือซึ่งมีเอกลักษณ์ของผ้าตีนจกที่สำคัญดังนี้

๑. ความหลากหลายของสีพื้นที่แตกต่างกัน

ผ้าตีนจกของเมืองลองมีลักษณะสีเด่นดูแล้วสะดุดตาต่างจากแหล่งอื่นจึงมักนิยมใช้สีพื้นเดิมโดยตลอดเช่น พื้นแดง เป็นต้น ช่างทอผ้าชาวเมืองลองในอดีตมีความสามารถในการออกแบบสีและลวดลายได้อย่างกลมกลืน ทั้งผ้าตีนจกที่เป็นผ้าฝ้าย ไหมหรือด้น ทำให้ผ้าทอตีนจกเมืองลองเป็นผ้าที่ทรงคุณค่า ปัจจุบันช่างทอผ้าชาวอำเภอลองยังได้มีการพัฒนาการใช้สีย้อมผ้าจากธรรมชาติที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและมีความสวยงามตามธรรมชาติหลากหลายสี ซึ่งทำให้ผ้าทอตีนจกที่ผลิตได้มีคุณค่ามากขึ้น ตลอดจนยังสามารถนำไปตกแต่งกับผ้าอื่นๆได้ง่าย

๒. ลวดลายที่ใช้ทอผ้ามีหลากหลาย

ลายที่ใช้ในผ้าทอตีนจกจากแหล่งอื่น ส่วนใหญ่เป็นลวดลายที่มีลักษณะเป็นทรงเหลี่ยม ขาดความอ่อนช้อย แต่ลวดลายจากตีนจกของเมืองลองจำนวนมากที่เลียนแบบธรรมชาติ เช่น ลายผักแว่น ลายมุก ลายงูห้อยข้าว เป็นต้น ลายเหล่านี้มีความอ่อนช้อยกว่าลายเหลี่ยมต่างๆนอกจากนี้การจัดวางลวดลายบนพื้นผียังมีลักษณะกลมกลืนงดงามและลงตัว ตามรูปแบบองค์ประกอบความงามทางศิลปะ

๓. ผ้าทอจากเมืองลองมีประโยชน์ในการใช้สอยสูง

เนื่องจากมีหลายชนิดให้เลือกใช้เช่น ผ้าจกใช้ต่อชายชั้น หรือนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสวมใส่ผ้าเทปใช้ทำผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ในขณะที่ผ้าทอตีนจกจากแหล่งอื่นเน้นการใช้ต่อชายผ้าถุงเป็นหลักการคิดค้นพัฒนาที่ต่อเนื่องของช่างทอผ้าชาวอำเภอลองในปัจจุบันทำให้ผ้าทอตีนจกเมืองลองมีความทันสมัยทั้งสีสันและลวดลาย

๔. ผ้าทอตีนจกเมืองลองมีหลายขนาดให้เลือกใช้

ในการทอใช้พื้ขนาดต่างกันทำให้ขนาดของผืนผ้ามีขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ทำให้

ผู้ใช้งานสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม

๕. ผ้าทอตีนจกเมืองลองในปัจจุบันมีราคาย่อมเยา

ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการพัฒนาผ้าตีนจกให้ง่ายขึ้น โดยใช้เขาฟืมช่วยในการทำ ลวดลายและใช้เวลาทอผ้าแต่ละผืนสั้นลง โดยคุณค่าของผ้าไม่ได้ด้อยลง ต้นทุนในด้านแรงงานจึงต่ำกว่าการใช้เทคนิคการจกแบบเดิม ตลาดของผ้าทอตีนจกเมืองลองจึงขยายออกไปกว้างเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมากขึ้น

๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์^{๓๙} ได้วิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยาเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงินปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านทุนการผลิตโดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่าง การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ปวีณา โทนแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวเขาเผ่าลีซอ จังหวัดเพชรบูรณ์ผลการวิจัยพบว่า หมู่บ้านเพชรดำตั้งอยู่บนเขาสูงกว่าระดับน้ำทะเล ๑,๒๐๐ เมตร ที่กองทัพอากาศที่ ๓ ยืมพื้นที่ป่าสงวนติดกับอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงจัดสรรให้เป็นพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของชนเผ่าลีซอเป็นส่วนใหญ่ มีและชนเผ่ามูเซอ ชนเผ่าเย้า และชนเผ่าม้งอยู่ส่วนน้อย มีวิถีชีวิตแบบชนเผ่าที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้อย่างดียิ่งถ้ายทอดออกมาเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ^{๔๐}

กรรณิการ์ ทิมหอม^{๔๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อาชีพการผลิตการทอผ้ามือ: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี ๑.เพื่อศึกษากระบวนการผลิตผ้าทอมือบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี และ๒) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวโน้ม ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาอาชีพการผลิตผ้าทอมือของชาวบ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การทอผ้าของบ้านหนองขาวมีมาเป็นเวลานานตั้งแต่อดีต ผู้หญิงชาวบ้านหนองขาวจะทอผ้าในเวลาว่างจากการทำนา เป็นการทอเพื่อไว้ใช้ในครัวเรือน เพื่อเป็นของฝาก หรือ

^{๓๙} ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์, “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา”, รายงานการวิจัย สาขาสารัตถะศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๖, หน้า ๒๕-๔๙.

^{๔๐} ปวีณา โทนแก้ว, “การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวเขาเผ่าลีซอ จังหวัดเพชรบูรณ์”, รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๔, หน้า บทคัดย่อ.

^{๔๑} กรรณิการ์ ทิมหอม, อาชีพการผลิตผ้าทอมือ : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี, (นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๒), หน้า ๑-๒.

ใช้ในงานบุญ งานประเพณีต่างๆ สำหรับคนในครอบครัว การทอผ้าของชาวหนองขาวในอดีตใช้กี่เอว กี่มือ การถ่ายทอดวิธีการทอผ้าของชาวบ้านหนองขาวในอดีตจะมีการถ่ายทอดกันเองในครัวเรือนและเครือญาติ แต่ปัจจุบันจะมีการสอนตามบ้านของผู้ชำนาญการทอผ้าในหมู่บ้าน ผ้าทอมือของบ้านหนองขาวได้แก่ ผ้าขาวม้า ผ้าพื้นและผ้ามัดหมี่ แต่ที่ทอกันมากและเป็นที่ยอมรับใช้ทั่วไปทั้งคนในท้องถิ่นเองและผู้ที่ย้ายมาผ่านไปมาคือ “ผ้าขาวม้า” ได้มีการแปรรูปผ้าทอมือบ้านหนองขาวเป็นสินค้าชนิดต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการนำผ้าทอมือไปใช้กันมากยิ่งขึ้น การรวมกลุ่มผู้ทอผ้าในระยะเริ่มแรกจะเป็นการรวมกลุ่มตามธรรมชาติกับทุก การรวมกลุ่มตามธรรมชาติกับที่กระตุก ส่วนในปัจจุบันจะมีการรวมกลุ่มสตรีอาสาทอผ้า กลุ่มมดย้อม กลุ่มสตรีทอผ้าสหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด และกลุ่มทอผ้าอิสระตามสังกัดนายทุนอื่นๆ องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพการผลิตผ้าทอมือให้กับกลุ่มสตรีทอผ้าทุกกลุ่ม รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์สินค้า และการจดทะเบียนผ้าทอมือและผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นสินค้า OTOP หรือสินค้า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายทั่วประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในงานเทศกาลต่างๆ ผู้บริโภคผ้าหนองขาว คือชาวหนองขาวเอง ๕๐ % และจำหน่ายให้กับลูกค้าขาประจำ และลูกค้าขาจร ต่างๆ อีก ๕๐ % ปัญหาและอุปสรรคของอาชีพทอผ้าบ้านหนองขาวคือ ปัญหาการขาดบุคลากรผู้ทอผ้าในฤดูทอผ้า ทำให้ผ้าไม่พอจำหน่าย และปัญหาเงินทุนในการจัดซื้อวัตถุดิบในการทอของกลุ่ม มดย้อม แนวน้อมในอนาคตผ้าหนองขาวจะดำรงอยู่คู่บ้านหนองขาว เนื่องจากชาวหนองขาวมีค่านิยมในการสวมใส่ผ้าพื้นเมืองของตน ภาคภูมิใจในเอกลักษณ์และความงดงามของผ้าพื้นเมือง มีการ แปรรูปผลิตภัณฑ์อย่างหลากหลาย ได้รับความนิยมจากชาวต่างถิ่น อาชีพทอผ้าหนองขาวจะดำรงอยู่ได้ และเป็นธุรกิจชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ และการมีงานทำ เป็นอาชีพเสริมของกลุ่มสตรีในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

กายจันดา ยี่สุนแซม และคณะ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การสืบทอดภูมิปัญญาทอโบราณของชาวไทยเชื้อสายลาวครั้งในเขตเทศบาลตำบลบ่อกร อำเภอดงบังนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าโบราณชาวไทยเชื้อสายลาวครั้งในเขตเทศบาลตำบลบ่อกร อำเภอดงบังนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งเป็น ๒ รูปแบบ คือ การถ่ายทอดภายในครอบครัว และการถ่ายทอดให้กับบุคคลภายนอก ซึ่งมีวิธีการถ่ายทอด ๕ วิธี ได้แก่ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การให้ฝึกปฏิบัติจริง การบอกกล่าวและแนะนำเคล็ดลึบต่างๆ การบรรยายและต่างๆ การบรรยายและการสืบทอด และการให้จดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแรงจูงใจในการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมในครอบครัว การสนับสนุนจากคนในครอบครัว ความชอบและความสนใจส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจ และการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ^{๔๒}

ประหยัด มะโนพะเส้า^{๔๓} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือ ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จังหวัดลำพูน พบว่า สถานการณ์

^{๔๒} นางสาวกายจันดา ยี่สุนแซม และคณะ, การสืบทอดภูมิปัญญาทอโบราณของชาวไทยเชื้อสายลาวครั้งในเขตเทศบาลตำบลบ่อกร อำเภอดงบังนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๓).

^{๔๓} ประหยัด มะโนพะเส้า, “กระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือ ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จังหวัดลำพูน”, แก่นเกษตร ๔๑, (๒๕๕๖): ๑๗-๒๖.

ของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เป็นกลุ่มที่มีการดำเนินงานทั้งในระดับดี ปานกลางและต้องปรับปรุง ส่วนกระบวนการ ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ วิสาหกิจชุมชน มี ๖ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) การสร้างทีมวิจัยและ สร้างความเข้าใจร่วมกัน ๒) ออกแบบและสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ๓) การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มและเครือข่าย ๔) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเครือข่าย ๕) การประชาสัมพันธ์แผนยุทธศาสตร์พัฒนาเครือข่าย และ ๖) การดำเนินงาน ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเครือข่าย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรผ่านเครือข่ายการวิสาหกิจ ชุมชน แบ่งเป็น ปัจจัยภายในระดับกลุ่ม ปัจจัยภายในระดับเครือข่าย และปัจจัยภายนอกเครือข่าย

กษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนำชู^{๔๔} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาแตกต่าง กันมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ปัจจัยการสนับสนุน จากภายนอก ปัจจัยภูมิปัญญาท้องถิ่น และปัจจัยการบริหารองค์กร สามารถทำนายแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนร่วมกันได้ร้อยละ ๗๖.๗๐ และจากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ควรสร้างผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง สร้างการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้คนนอกชุมชน แล้วนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้กับ กลุ่มของตน พัฒนาช่องทางข้อมูลข่าวสาร โดยการจัดกิจกรรมเชื่อมโยง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกลุ่ม

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังข์รัตน์^{๔๕} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้าน เทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ในด้าน ปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและ การเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์และปัญหาต้นทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การ พัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

^{๔๔} กษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนำชู, “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม”, วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๖): หน้า ๑๐๘-๑๒๐.

^{๔๕} ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังข์รัตน์, “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา”, รายงานวิจัย, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๖, หน้า บทคัดย่อ.

รัชนี้ รูปหล่อ, ดุษฎี พรหมทัต และวัลภา ว่องวิวิธกุล^{๔๖} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนและเจริญเติบโตของวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนเกิดจากหน่วยงานภาครัฐเกิดการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและเงินทุน แต่การดำเนินงานเป็นลักษณะกิจการส่วนตัว ปัญหาที่พบคือไม่สามารถขยายตลาดได้ ไม่สามารถดำเนินงานในรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจได้ ทำให้วิสาหกิจชุมชนอ่อนแอและมีแนวโน้มการยกเลิกกลุ่ม แต่ยังดำเนินการผลิตในลักษณะของผลิตภัณฑ์ชุมชน แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน มีโอกาสขยายตัวเชิงธุรกิจได้จึงต้องเริ่มจากผู้นำมีความสามารถ มีธรรมาภิบาล เป็นที่ยอมรับของสมาชิกและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และสร้างตลาดภายในท้องถิ่น

ฉันทมนันท์ นิติวัดนะ^{๔๗} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมกลยุทธ์ทางการตลาด ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง แนวทางการส่งเสริมกลยุทธ์ทางการตลาดภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนอำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่นมีดังนี้ ๑) ด้านผลผลิต เน้นเรื่องการใช้ทรัพยากร ทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ผลิตสินค้าที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม ผลิตสินค้าต้องมีความซื่อสัตย์ ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ตลอดกระบวนการผลิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ๒) ด้านราคา เน้นตั้งราคาตามคุณภาพสินค้า ให้เครดิตในการซื้อสินค้าขาย/เงินเชื่อตามหลักวิชาการ สมาชิกรู้ความเคลื่อนไหวของราคาผลิตภัณฑ์ ตั้งราคาที่ยุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค และไม่เน้น กำไรระยะสั้น ๓) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีเครือข่าย ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้จัดจำหน่าย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่ค้าในระยะยาว ๔) ด้านการส่งเสริมการตลาดเน้นโฆษณาสินค้าไม่เกิน ความจริง แนะนำสินค้าแบบปากต่อปาก มีการจัดแสดงสินค้า มีส่วนลดและแถมสินค้า จัดกิจกรรม เพื่อกลับคืนสู่ชุมชน รู้จักแบ่งปันและรับผิดชอบต่อที่อยู่ร่วมกันในสังคม

^{๔๖} รัชนี้ รูปหล่อ, ดุษฎี พรหมทัต และวัลภา ว่องวิวิธกุล, “แนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนและเจริญเติบโตของวิสาหกิจชุมชน”, วารสารวิชาการและวิจัย, มทร. พระนคร ฉบับพิเศษ, การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ ๕, หน้า ๑๕๕-๑๗๑.

^{๔๗} ฉันทมนันท์ นิติวัดนะ, “แนวทางการส่งเสริมกลยุทธ์ทางการตลาด ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น”, สุทธิปริทัศน์, ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๙๑ (กรกฎาคม – กันยายน ๒๕๕๘): หน้า ๒๒๐-๒๓๘.

ธวัชชัย บุญมี, เดชวิทย์ นิลวรรณ, มานพ ชุ่มอุ่นและคณะ^{๔๘} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสันทรายต้นกอก ตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ๑. การประเมินศักยภาพการบริหารจัดการของกลุ่ม กลุ่มหัตถกรรมสลีปิงใจแก้วกว้าง ผลการประเมินด้านการบริหารจัดการ พบว่า หลังดำเนินโครงการอยู่ในระดับดี ส่วนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ผลการประเมินด้านการบริหารจัดการ พบว่า หลังดำเนินโครงการอยู่ในระดับดี ๒. ผลการบูรณาการองค์ความรู้ด้านการตลาด การบูรณาการองค์ความรู้ด้านการตลาด โดยการทำการตลาดทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ ซึ่งจะเป็นการบูรณาการให้ เข้ากับช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้า วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ๓. ผลการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนาศักยภาพการผลิตกลุ่มหัตถกรรมสลีปิงใจแก้วกว้าง โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการเพิ่มทักษะ โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สำหรับการพัฒนาศักยภาพ การผลิตกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยการให้ความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหาร ทำให้สมาชิกกลุ่มได้รับความรู้ด้านการ สุขาภิบาลอาหารและพัฒนาคุณภาพอาหาร และเตรียมพร้อมที่จะขอการรับรองด้านมาตรฐานอาหาร เช่น มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) หรือมาตรฐานอาหารและยา (อย.)

ประพิพร อักษรศรี^{๔๙} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนภาคกลาง พบว่า กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องสร้างการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตั้งแต่ข้อมูลท้องถิ่น การค้นหาและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ การจัดการด้านการตลาดในลักษณะห่วงโซ่อุปทาน และการให้ชุมชนประกันคุณภาพของตนเอง มีกระบวนการประสานเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ฝังรากถึงท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ไพศาล รุ่งรัชชัย และคณะ^{๕๐} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบเครือข่ายการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผ้าทอของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า จังหวัดพิษณุโลกมีการพัฒนารูปแบบเครือข่ายผ้าทอขึ้นโดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลกในรูปแบบที่เป็นทางการ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๗ แต่การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สมาชิกเครือข่ายจึงมีความเห็นสอดคล้อง กันในการที่จะทบทวนและพัฒนาารูปแบบเครือข่ายใหม่โดยมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกันหลายครั้ง ทั้งที่เป็นการประชุมรวมสมาชิกเครือข่ายทุกกลุ่มและการประชุม ย่อยเป็นรายอำเภอจนได้ข้อสรุปว่า รูปแบบใหม่ของเครือข่ายผ้าทอจังหวัดพิษณุโลกเป็นแบบ ที่ไม่เป็นทางการ การดำเนินงานเครือข่าย

^{๔๘} ธวัชชัย บุญมี, เดชวิทย์ นิลวรรณ, มานพ ชุ่มอุ่นและคณะ, “การวิจัยและพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสันทรายต้นกอก ตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, (๒๕๕๗): หน้า ๖๓-๗๒.

^{๔๙} ประพิพร อักษรศรี, “ระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนภาคกลาง”, รายงานการวิจัย, สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, มปป., หน้า บทคัดย่อ.

^{๕๐} ไพศาล รุ่งรัชชัย และคณะ, “การศึกษารูปแบบเครือข่ายการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผ้าทอของจังหวัดพิษณุโลก”, รายงานการวิจัย, ๒๕๔๙, หน้า บทคัดย่อ.

ด้านการผลิต แต่ละกลุ่มยังคงผลิตตามศักยภาพและ เน้นความถนัดที่ทางกลุ่มมีอยู่ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใช้วิธีการให้สมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถและมีความชำนาญกว่าเป็นผู้ให้คำแนะนำ ฝึกสอนให้กับกลุ่มที่ยังขาดความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการเปิดรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาคเอกชน ด้านการตลาด กรณีที่ต้องมีการนำผ้าทอไปจำหน่ายนอกเขตจังหวัดพิษณุโลก ทางเครือข่ายได้กำหนดให้ นางจิราภรณ์ มงคลสวัสดิ์ เป็นตัวแทนนำผ้าของสมาชิกเครือข่ายไปจำหน่าย และทำหน้าที่ จัดมาตรฐานผ้าเพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดราคา ตลอดจนนำข้อเสนอแนะจากผู้ซื้อ กลับไปยังสมาชิกเครือข่ายเพื่อใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่ถ้าเป็นการจำหน่ายภายใน จังหวัดสมาชิกเครือข่ายทุกกลุ่มสามารถเข้าร่วมและดำเนินการตามความพร้อมของกลุ่ม และด้านการบริหารจัดการ เครือข่ายระดับอำเภอมีตัวแทนหลักและรองในการเข้าร่วม กิจกรรมหรือการประชุมในทุกระดับ โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดทำหน้าที่เป็น ผู้จัดการเครือข่าย

อังกาบ บุญสูง^{๕๑} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมืองในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์มีหลายด้าน ได้แก่ (๑) ทูทางวัฒนธรรมอันเกิดมาจากภูมิปัญญาด้านการทอผ้า (๒) ทูทางสังคมด้านการรวมกลุ่มของคนในชุมชน และ (๓) ทูทางทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งสมาชิกชุมชนได้นำศักยภาพของตนเองมาบูรณาการรวมกันก่อให้เกิด “วิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมือง” ความสามารถที่จะพัฒนากลุ่มจะให้ความเข้มแข็งได้อย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังนี้ มีแกนนำที่ เข้มแข็ง มีเป้าหมายที่ชัดเจน เคารพกฎระเบียบ การเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันทรัพยากร การทำกิจกรรมร่วมกัน ความรู้สึกเป็นพี่น้อง ความไว้วางใจเชื่อใจกัน และจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้เกิด สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจและเอื้ออาทรกัน จึงก่อให้เกิด “เครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์” จำนวน ๔ เครือข่าย ที่เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกได้แก่ เครือข่ายจัดซื้อวัตถุดิบ เครือข่ายข้อมูล ข่าวสาร เครือข่ายการเรียนรู้ และเครือข่ายการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้เกิด การยกระดับขีดความสามารถของกลุ่ม วิสาหกิจผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์

ไพศาล มุ่งสมัคร, ดร.ธนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย และคณะ^{๕๒} ได้ศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการจัดการที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ ชุมชน ผลิตภัณฑ์สมุนไพร กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ พบว่า ๑) ภาพรวมความสำเร็จในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้ง ๘ ด้านอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการจัดซื้อการผลิตด้าน/การเงิน/การปฏิบัติการด้านการจัดส่งสินค้าด้านการตลาดและการขายด้านการบัญชี ด้านการจัดการ

^{๕๑} อังกาบ บุญสูง, Tamthai_wisdom@hotmail “การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์”, คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, http://archmis.arch.nu.ac.th/arch_ajnu/journal/article_file/article_19.pdf, June 2017.

^{๕๒} ไพศาล มุ่งสมัคร, ดร.ธนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย และคณะ, “รูปแบบการจัดการที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ ชุมชน ผลิตภัณฑ์สมุนไพร กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์”, วารสารสมาคมนักวิจัย, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๖): หน้า ๑๑๕-๑๒๓.

ทุนชุมชน ด้านข่าวสารการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์/๒) มี๑๗ ตัวแปร เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ค่าคะแนน) องค์ประกอบ๐.๒๐๓- ๐.๕๑๐) ที่สำคัญ ๓ อันดับแรก ได้แก่ การสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร การผลิตสารองเพื่อไว้ในช่วงฤดูกาลที่ขาด วัตถุดิบ และ การประสานงานเพื่อให้กลุ่มเครือข่ายบรรลุ/ เป้าหมาย และ๓) รูปแบบการจัดการที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย๔ด้านสำคัญดังนี้ ๓.๑) ด้านการเงิน ก) เน้นการหาแหล่งทุนภายนอก ข) เน้นการประเมินการบริหาร และ ค) เน้นความร่วมมือ กำหนดระบบสวัสดิการกลุ่ม ๓.๒ ด้านผู้รับบริการ เน้นความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่าย เกี่ยวกับระบบประสานงานเพื่อให้เครือข่ายบรรลุเป้าหมาย ๓.๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการภายใน ก) เน้นให้บริการเกี่ยวกับระบบบัญชีที่เป็นมาตรฐาน ข) เน้นการสร้างระบบเครือข่ายติดต่อสื่อสาร ค) ประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของวัตถุดิบ และการผลิตสารองเพื่อฤดูกาลขาด วัตถุดิบ และ ๓.๔) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ก) เน้นองค์ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การตรวจสอบผู้ค้า กรแบ่งปันแรงงาน/เลือก การตรวจสอบความต้องการซื้อวัตถุดิบ ข้อมูลผู้ค้าวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม และการร่วมปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน และ ข) เน้นฝึกทักษะ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะให้กับสมาชิกเครือข่าย

สุพจน์ อินทว้าง และกัญญามน อินทว้าง^{๕๓} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนา เครือข่ายของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทสินค้าเกษตรกรรมจังหวัดพิษณุโลก พบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายผู้นำกลุ่มชุมชนประเภทสินค้าเกษตรกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแนวทางที่สำคัญ คือ ๑) ด้านลักษณะการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การจัดหาและแบ่งปัน แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการ ผลิต การใช้แรงงานและอุปกรณ์การผลิตร่วมกัน การสร้างช่องทางการตลาด เพื่อการจำหน่ายสินค้าและบริการร่วมกัน และการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการ ให้บริการที่มีคุณภาพ ๒) กระบวนการพัฒนาเครือข่ายของ ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การรู้จัก กลุ่มการประชุมกลุ่มเพื่อเริ่มต้นเครือข่ายกำหนดวัตถุประสงค์และแผนงาน ร่วมกันทดลองทำกิจกรรม ร่วมกัน

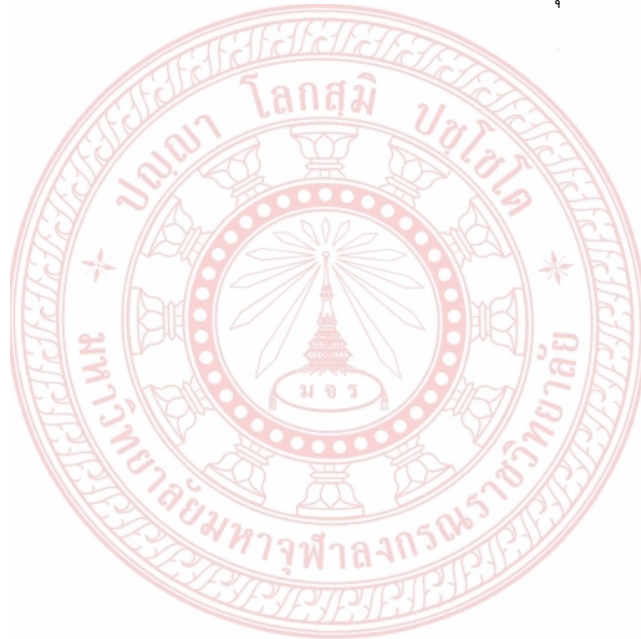
สัญญา เคนาภูมิ^{๕๔} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจ ชุมชนในเขตพื้นที่ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า แนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนใน เขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคามประกอบด้วย ๑) แนวทาง กลยุทธ์เชิงรุก โดยการพัฒนาศักยภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ สู่ระดับประเทศและระดับสากล ขยายช่องทางการจัด จำหน่าย ขยายพัฒนาเครือข่าย ทางธุรกิจเพื่อส่งเสริมการกระจายสินค้า ๒) แนวทางกลยุทธ์เชิง

^{๕๓} สุพจน์ อินทว้าง และกัญญามน อินทว้าง, “แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน ประเภทสินค้าเกษตรกรรมจังหวัดพิษณุโลก”, วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘): หน้า ๘๑-๘๙.

^{๕๔} สัญญา เคนาภูมิ, “แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ จังหวัด มหาสารคาม”, วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๘): หน้า ๖๘-๘๕.

พัฒนา โดยการเสริมสร้าง ชีตความสามารถบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนงบประมาณ และบุคลากร ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ ๓) แนวทางกลยุทธ์เชิงตั้งรับ โดยการพัฒนา ศักยภาพแรงงานวิสาหกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนยกระดับมาตรฐานการผลิต ให้สูงขึ้นและ ๔) แนวทางกลยุทธ์เชิงพลิกแพลง โดย การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง วิจัยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ และสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการ ส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเอง

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการจัดการวิสาหกิจชุมชนที่จะทำให้ เกิดประสิทธิภาพได้อย่างมั่นคงนั้น จำเป็นต้องมีการจัดการเครือข่ายที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากสมาชิก ผู้ประกอบการเองเป็นผู้เริ่มต้นในการทำให้เกิดแรงจูงใจในการบริหารจัดการ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ในการเข้าร่วม มีการจัดองค์กรที่ชัดเจน มีระบบการจัดการเทคโนโลยี มีกระบวนการสื่อสารที่ทั่วถึง และที่สำคัญต้องมีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมให้มากขึ้นทั้งในระดับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและ เอกชนเพื่อเป็นการเติมเต็มและขับเคลื่อนการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยเป็น
การศึกษาทั้งเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative
Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaires) กับสมาชิก
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ก. เชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มประชากรที่ประกอบการวิสาหกิจ
ชุมชนจังหวัดแพร่ โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังต่อไปนี้ วิสาหกิจ
ชุมชนไม้แปรรูป จำนวน ๑๐๐ คน, วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม จำนวน ๑๐๐ คน, และวิสาหกิจเครื่องจัก
สาน จำนวน ๘๐ คน ส่วนวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ จำนวน ๑๘๔ คน โดยใช้วิธีคำนวณตามสูตรของ
ทาโร่ ยามาเน่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยชุดโครงการ “วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และ
การจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ประกอบด้วย ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจ
ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ๔ กลุ่มจำนวน ๔๖๔ รูป/คน ดังแผนภูมิตาราง ดังนี้

ที่	วิสาหกิจชุมชน	พื้นที่การวิจัย	วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน
๑	ไม้แปรรูป	อ.เมืองแพร่ อ.สูงเม่น และ อ.เด่นชัย	แบบเจาะจง	๑๐๐
๒	ผ้าหม้อห้อม	บ้านทุ่งโฮ้ง ต.ทุ่งโฮ้ง อ.เมืองแพร่ จ.แพร่	แบบเจาะจง	๑๐๐
๓	ผ้าทอเมืองแพร่	อ.เมืองแพร่และอ.ลอง	แบบบังเอิญ	๑๘๔
๔	เครื่องจักรสานจังหวัดแพร่	อ.เมืองแพร่และอ.สูงเม่น	แบบเจาะจง	๘๐
	รวม			๔๖๔

แผนภูมิตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่: องค์กรความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ๔ กลุ่ม จำนวน ๔๔ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้ง ๔ กลุ่ม ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖๔ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) เพื่อศึกษาระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

ที่	กลุ่มตัวอย่าง	ไม้แปรรูป	ผ้าหม้อห้อม	ผ้าทอเมืองแพร่	เครื่องจักรสานเมืองแพร่	รวม
๑	การสัมภาษณ์	๑๐	๑๐	๑๔	๑๐	๔๔
๒	การสนทนากลุ่มเฉพาะ	๑๒	๓๒	๘	๑๒	๖๔
	รวม	๒๒	๔๒	๒๒	๒๒	๑๐๘

แผนภูมิตารางที่ ๓.๒ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามเชิงปริมาณ (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

๑) แบบสอบถามสำหรับประชาชน โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน บริบท รวมทั้งสภาพปัญหา อุปสรรค ของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านกลไกการตลาด องค์ความรู้ การจัดการเชิงวัฒนธรรม คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อมูลการวิสาหกิจชุมชน

๓) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการสัมมนาเชิงวิชาการ เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนและแนวปฏิบัติตามหลักการทางพระพุทธศาสนา เช่น ตามหลักอปริหานิยธรรม อิทธิบาท รวมทั้งการค้นหารูปแบบ กลไก และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเชิงเครือข่ายที่เหมาะสม

๔) การสังเกตการณ์เรียนรู้การเข้าร่วมกิจกรรมเครือข่าย และการปฏิบัติกิจกรรมของสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

๕) การใช้เทคนิค SWOT และ การจัดแผนภูมิ/แผนภาพ เพื่อศึกษาการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในแต่ละกลุ่ม แนวทางการจัดสภาพการณ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การพัฒนาเครือข่าย และการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ในแหล่งวิสาหกิจชุมชน

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

๑. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation Participation) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่างๆ ที่จะทำให้ควบคู่กับการสัมภาษณ์ และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ประชาชน เพื่อให้สามารถมองเห็นถึงกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น

๒. การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับ นักวิชาการ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อศึกษาบริบท สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ ทั้ง ๔ กลุ่ม รูปแบบ และการจัดการเรียนรู้เชิงเครือข่าย กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับคุณค่าและการพัฒนาเครือข่าย และการเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนและแหล่งวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

๓. การใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากประชาชนในด้านองค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจทั้ง ๔ กลุ่ม ในด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

๔. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการสื่อสารคุณค่าทางพุทธธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิถีการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายตามหลักพุทธธรรม เช่นตามหลักอปริหานิยธรรม อิทธิบาท เป็นต้น

๕. การสังเกตและการใช้เทคนิค SWOT และการถ่ายภาพเพื่อศึกษาการจัดการเครือข่าย และแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดแพร่ โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยง ความรู้ และกระบวนการเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการจัดการเชิงเครือข่าย/การเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ แปลความหมายดังนี้

๔.๕๐ – ๕.๐๐	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด
๓.๕๐ – ๔.๔๙	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก
๒.๕๐ – ๓.๔๙	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง
๑.๕๐ – ๒.๔๙	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย
๑.๐๐ – ๑.๔๙	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑) กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) นั้น มาใช้ใน

กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) โดยวิธีการวิเคราะห์ อันจะได้ดำเนินการกระบวนการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก (Major themes) หรือแบบแผนหลัก (Major pattern) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลัก (Major themes) มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

๒) กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group discussion) นั้นผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย โดยได้ทำการถอดข้อความจากการบันทึกข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) อธิบายเป็นความเรียง

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ 0.893 โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \sum \frac{Si^2}{St^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum Si^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

Si^2 แทนคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

St^2 แทนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

๒) สถิติพื้นฐาน

๒.๑ ค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100}{\text{จำนวนเต็ม}}$$

๒.๒ ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$$\frac{\sum x}{n}$$

แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
แทน จำนวนข้อมูล

ใช้สูตร

๓) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๒) เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ๔) เพื่อเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ คณะวิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

คณะวิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย แบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ แบบสอบถาม จำนวนจากกลุ่มตัวอย่างประกอบการวิสาหกิจชุมชนผ้าทอเมืองแพร่ในพื้นที่อำเภอเมืองแพร่และอำเภอลอง จำนวนทั้งสิ้น ๔๙ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยอ้างอิงเกณฑ์ขั้นต่ำต่อกลุ่มไม่น้อยกว่า ๗ คน ดังนั้นจะได้จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๓๔๓ คน และหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน ๑๘๔ คน จากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่^๑ ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างวิจัยเรื่องวิสาหกิจชุมชนไม้แปรรูป จำนวน ๑๐๐ คน, กลุ่มตัวอย่างวิจัยเรื่องผ้าหม้อห้อม จำนวน ๑๐๐ คน และกลุ่มตัวอย่างวิจัยเรื่องเครื่องจักสาน จำนวน ๘๐ คน โดยทั้ง ๓ เรื่องใช้วิธีการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยชุดโครงการ “วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ประกอบด้วย ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ๔ กลุ่มจำนวน ๔๖๔ รูป/คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ๔ กลุ่ม จำนวน ๔๔ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้ง ๔ กลุ่ม ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

^๑Yamane, Taro, **Statistics, An Introductory Analysis** 2nd Ed., (New York: Harper and Row, 1967), p 125.

จำนวน ๖๔ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) เพื่อศึกษาระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน จึงทำให้ได้ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์แต่ละข้อดังนี้

๔.๑ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๔.๑.๑ บริบท สภาพปัจจุบันวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มิวิจัยได้ศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary Research) การสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (In-depth interview) จากผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) แล้งนำมาวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นร่วมหรือประเด็นหลักและอธิบายเนื้อหา จากการที่มิวิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและทำการสัมภาษณ์แล้ว พบว่า

จังหวัดแพร่เป็นเมืองไม้สัก อุตสาหกรรมไม้สักดำเนินอย่างเป็นรูปแบบเมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมา โดยบริษัท อีสท์เอเชียติกส์ เดนมาร์ก วิธีแห่งอุตสาหกรรมไม้สักดำเนินไปอย่างต่อเนื่องมิได้ขาดหาย มีการปรับกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมไม้สักตามสภาพและสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนไปตามหลักสากลที่ออกกฎเกณฑ์เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาออกกฎหมายมากำหนดการทำอุตสาหกรรมไม้สักในประเทศไทย ร้อยกว่าปีที่ผ่านไป วิธีแห่งอุตสาหกรรมยังคงดำรงอยู่ เปลี่ยนสถานแห่งพื้นที่อันอุดมด้วยทรัพยากรไม้สักที่ถูกฉกฉวยจากต่างชาติและกลุ่มค้าไม้ต่างถิ่นมาเป็นยืนหยัดด้วยการรักษาสกุลช่างไม้เมืองแพร่เอาไว้ โดยใช้ไม้สักจากป่าปลูกเชิงเศรษฐกิจ จากการดำรงอยู่ภายใต้แรงกดดันของทุกสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยสกุลช่างไม้เมืองแพร่ ต้องค้นหาและพัฒนาการผลิตงานไม้ตามยุทธธรรม จวบจนปัจจุบัน เป็นกลุ่มไม้ที่มีพลัง และสามารถขับเคลื่อนการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้สักสู่ตลาดได้อย่างเป็นระบบ

จังหวัดแพร่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สักเพิ่มมูลค่ารวมถึงการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ทั้งนี้ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ โครงการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ไม้สักจังหวัดแพร่ ในกิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ตามโครงการแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ เพื่อให้ ผู้ประกอบไม้สักในจังหวัดแพร่ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของลูกค้า ทำให้ผู้ประกอบการไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ได้รับการพัฒนาขึ้นอีกระดับหนึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและดำเนินธุรกิจของตนเองให้เติบโตและสามารถ

รแข่งขันกับผู้อื่นได้ และพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดแพร่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป^๒

ต่อมาเมื่อโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้การประกอบการหรือการทำธุรกิจไม่แปรรูป จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย อีกทั้งมีการแข่งขันกันอย่างสูงเพื่อให้การประกอบอาชีพด้านนี้ ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ทำให้วิทยาลัยชุมชนแพร่ร่วมกับ ร่วมกับวิสาหกิจชุมชนผู้ค้าเฟอร์นิเจอร์ หัตถ- ดอนมูล และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้แพร่สักทอง กลุ่มคลัสเตอร์ไม้สักทองจังหวัดแพร่ ได้ทำ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้สัก โดยมุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ กำหนดทิศทางตลาดเฉพาะ (Niche Market) และสร้างรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์การผลิตแบบชุมชนท้องถิ่นให้คงอยู่ เพื่อให้ชุมชนมี ศักยภาพเพิ่มขึ้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่^๓ ในการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้อง มีคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และการต่อทะเบียนของวิสาหกิจชุมชน ตามประกาศ ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๘ และประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เรื่อง การต่อทะเบียนของวิสาหกิจ ชุมชน ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๒

ไม้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) จังหวัดแพร่ หรือโครงการหนึ่งตำบล หนึ่ง ผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจน สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น โดยรัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชน วิสาหกิจชุมชน ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ เพื่อยกระดับมาตรฐาน คุณภาพสินค้า ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด

ปัจจุบันของผู้ประกอบการและผู้ผลิตในชุมชน ทั้งขนาดกลางและ ขนาดเล็ก ที่ขาดการ พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เนื่องจากช่างหรือสล่า (ภาษาเหนือ) จะผลิตตามใบสั่งซื้อ ซึ่งสามารถ ทำได้ง่ายและรวดเร็ว จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ ขาดแรงจูงใจในการคิด พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่สอดคล้องตรงกับความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภค อีกทั้งยัง ขาดแรงงานฝีมือและบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะการออกแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งต้อง ใช้ความรู้ด้าน Industrial Design และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ในการพัฒนารูปแบบ ผลิตภัณฑ์ไม้สักให้สวยงาม ใช้งานได้ดี มีมาตรฐาน ตรงกับความต้องการของลูกค้า ซึ่งในการ ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สักดังกล่าว สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบได้

^๒ สมเกียรติ ราชคมน์, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ ๓๖๙ หมู่ ๕ ตำบลแม่หลาย อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐

^๓ ฐานวัฒน์ วิทยปรีชาศิลป์, คณะกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชนแพร่, โครงการจัดการความรู้เพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กิจกรรมโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้สักวิทยาลัยชุมชนแพร่, พ.ศ.๒๕๕๕.

ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

กลุ่มวิสาหกิจมีการจดทะเบียนในการประกอบกิจการแล้วแต่ไม่มีการดำเนินการสานต่อในด้านของการประกอบกิจการวิสาหกิจอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินการผลิตไม้แปรรูป และหน่วยงานภาคีให้การสนับสนุนไม่ต่อเนื่องทำให้เกิดการส่งเสริมวิสาหกิจดำเนินไปได้อย่างล่าช้า กลุ่มวิสาหกิจไม่นำเอาความรู้ที่ได้ไปพัฒนากิจการของตนเองทำให้ระบบวิสาหกิจชุมชนมีความเจริญไปอย่างช้าๆ^๔ ปัญหาการวางแผนการจัดการการผลิตและการตลาดของชุมชน การผลิตสินค้าออกมาจำนวนมากจนเกินไปก็ส่งผลกระทบต่อการขายของผู้ประกอบการ^๕ ภาวะสินค้าล้นตลาดคนซื้อน้อยกว่าจำนวนผลิตภัณฑ์ก่อให้เกิดการไม่สมดุลกันระหว่างการผลิตและการขาย ปัญหาการหาแหล่งทุน^๖

กล่าวโดยสรุป สภาพทั่วไปในปัจจุบันของการจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่มีสภาพการจัดการแบบไม่มีองค์กรมีรูปแบบการจัดการโดยผู้ประกอบการเป็นผู้จัดการทั้งหมด ในการผลิตก็มีการผลิตสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนที่เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมและมีการใช้กันอย่างแพร่หลายทุกครัวเรือน จังหวัดแพร่มีประชาชนที่ประกอบกิจการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ อำเภอสูงเม่น และประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ได้ประกอบกิจการแปรรูปไม้และทำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากไม้แปรรูป เช่น การทำกระป๋กอมสิน การทำโต๊ะ เก้าอี้ฮองเต้ บานประตู บานหน้าต่าง เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะทำในรูปแบบกิจการในครัวเรือนมากกว่าระดับชุมชนและเครือข่าย บางกลุ่มก็มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดเป็นเครือข่ายการผลิตในชุมชนแต่ไม่กว้างขวางมากนัก

๔.๑.๒ บริบท สภาพปัจจุบันวิสาหกิจหม้อห้อม

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มิวิจัยได้ศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจหม้อห้อม ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary Research) การสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (In-depth interview) จากผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) แล้งนำมาวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นร่วมหรือประเด็นหลักและอธิบายเนื้อหา จากการที่มิวิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและทำการสัมภาษณ์แล้ว พบว่า

ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์หม้อห้อมส่วนใหญ่ อยู่ติดกับถนนทั้งสองฝั่งทั้งซ้ายและขวาตลอดเส้นทางเกือบสองกิโลเมตร ผลิตภัณฑ์หม้อห้อมมีลักษณะ และรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ชนิดของผลิตภัณฑ์หม้อห้อม ได้แก่ เสื้อ กางเกง กระโปรง หมวก ผ้าขาวม้า กระเป๋าทรงถุงผ้า ผ้าพันคอ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าปูโต๊ะ กล่องใส่อุปกรณ์การเรียน ผ้ามาบ ผ้าเช็ดมือ เข็มขัด เป็นต้น และมีของชำร่วย

^๔ สัมภาษณ์,นางมลทริกา พากเพียร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่, วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐.

^๕ สัมภาษณ์, นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ อำเภอเด่นชัย, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๐.

^๖ สัมภาษณ์, นายกวิน งามดี, ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๐.

จีปาละที่ทำจากผลิตภัณฑ์หม้อห้อมร่วมจำหน่ายด้วยเป็นบางร้าน^๗ นอกจากนี้ร้านค้าส่วนใหญ่ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของเจ้าของร้าน มีที่ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมีลักษณะที่เป็นการค้าขายทั้งค้าปลีกและค้าส่ง เปิดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หม้อห้อมตั้งแต่เวลา ๐๗.๓๐ น.ถึงเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น.ทุกวัน ไม่มีวันหยุด ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่รับมาจากผู้ผลิตอีกทอดหนึ่ง เพียงแต่ตั้งชื่อร้านหรือยี่ห้อเป็นของตนเอง โดยมีแบบตามสมัยนิยมที่คล้ายคลึงกันแทบทุกร้าน^๘ สถานที่จอดรถของลูกค้าไม่สะดวก เนื่องจากบริเวณของสองข้างถนนคับแคบ รถมอเตอร์ไซด์เฉพาะริมฟุตบาทที่มีพื้นที่จำกัด รถที่สัญจรไปมามีจำนวนมาก^๙ ภูมิทัศน์หน้าร้านและสภาพแวดล้อมไม่ได้ตกแต่งให้สวยงาม น่าสนใจและดึงดูดใจลูกค้าเท่าที่ควร ในตอนกลางวันถึงแม้จะมีแสงสว่างจากดวงอาทิตย์^{๑๐} ขาดวัตถุดิบ คือต้นห้อมซึ่งเป็นพืชที่ต้องนำมาหมักเพื่อเป็นสีย้อมผลิตภัณฑ์หม้อห้อม เนื่องจากต้นห้อมจะต้องมีแหล่งที่ปลูกในสภาพดินและอากาศที่ค่อนข้างหนาวเย็นและอยู่ที่สูงเกษตรกรที่ปลูกห้อมเป็นอาชีพไม่มี เนื่องจากขาดการส่งเสริมอย่างเป็นกิจจะลักษณะ^{๑๑} นอกจากนี้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมไม่เท่ากัน เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในการตัดเย็บมีคุณภาพที่แตกต่างกัน^{๑๒}

ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม พบว่า

ขาดการรวมกลุ่มกันอย่างจริงจังของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อม^{๑๓} ขาดการประชาสัมพันธ์ที่เป็นระบบและเป็นมาตรฐานแก่ประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ด้วยสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยสู่สากล การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หม้อห้อมส่วนใหญ่จะอาศัยลูกค้าที่เคยมาซื้อที่เป็นคนในจังหวัด นักท่องเที่ยว นอกนั้นมีบ้างเล็กน้อยที่เป็นพ่อค้าคนกลางที่รับผลิตภัณฑ์หม้อห้อมไปจำหน่ายยังต่างจังหวัด นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ที่ทำในนามวิสาหกิจชุมชนนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสถานที่ จุดให้ข้อมูลและบริหารข่าวสาร เอกสารแผ่นพับ และความชัดเจนยังไม่มีประสิทธิภาพ^{๑๔} ไม่มีฐานข้อมูลและการติดต่อจากสมาชิกและบุคคลภายนอกที่มีความสนใจและความประสงค์จะนำข้อมูลวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ รายได้ อาชีพ และทิศทางใน

^๗ สัมภาษณ์ นางประภาพรณ ศรีตรัย, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

^๘ สัมภาษณ์ นายสมเพชร ศรีทิพงค์, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^๙ สัมภาษณ์ นายอำนาจ พลแหลม นายชิต เชียงเนา, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายอำนาจ พลแหลม/นายชิต เชียงเนา, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางสมศรี วงศ์ฉายา, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระวรวงษ์ เชื้อนพันธ์, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายอำนาจ พลแหลม/นายชิต เชียงเนา/พระวรวงษ์ เชื้อนพันธ์, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายอำนาจ พลแหลม, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

อนาคต^{๑๕} ขาดแผนงานในการพัฒนาวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมที่เป็นลายลักษณ์อักษรและมีการลงนามอย่างเป็นทางการ^{๑๖} ขาดการกำหนดราคากลางที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับลูกค้า^{๑๗}

๔.๑.๓ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าทอเมือง

แพร่

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มิวิจัยได้ศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary Research) การสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (In-depth interview) จากผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๔ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) แล้งนำมาวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นร่วมหรือประเด็นหลักและอธิบายเนื้อหา จากการที่มิวิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและทำการสัมภาษณ์แล้ว พบว่า

กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดแพร่ ในกลุ่มชนชาวไทยภาคเหนือจะมีวัฒนธรรมหนึ่งของหญิงสาวที่ถ่ายทอดกันต่อการทอผ้า ซึ่งมีมานานจะเห็นได้จากจิตรกรรมฝาผนังที่วัดเวียงต้า อำเภอลอง การทอผ้าของที่นี่เป็นการทอผ้าฝ้าย ทอด้วยกี่พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ทอเป็นผ้าชิ้นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ชินตามะนาว ชินตาหมู่ ชินก้านคอกวาย เป็นต้น และผ้าชิ้นที่ต่อตีนจกจะใช้ก็ต่อเมื่อไปงานสำคัญนอกจากกลุ่มชนชาวไทยแล้วยังมี ชาวไทยภูเขาที่ทอผ้าด้วย คือ กะเหรี่ยง จากหลักฐานที่วัดสะแล้ง ซึ่งเป็นแหล่งสะสมผ้าโบราณ ที่อำเภอลอง จังหวัดแพร่^{๑๘}

ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ พบว่า

ปัญหาด้านการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ กลุ่มที่มาขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแล้วดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ไม่ตรงตามกิจกรรมของกลุ่ม^{๑๙} ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐยังไม่ให้การสนับสนุนส่งเสริมเท่าที่ควร การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนช้า แบบรายงานวิสาหกิจมีมากเกินไปควรจัดหมวดหมู่ที่เป็นข้อมูลที่สำคัญนำไปใช้ได้จริง^{๒๐}

ปัญหาด้านการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัญหาการออกแบบการผลิตสินค้าไม่ตรงตามความต้องการ ขาดความรู้ ทางการจัดการการตลาดจึงเกิด ปัญหาสินค้าที่ผลิตไม่

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางสมศรี วงศ์ฉายา, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายเจน วงศ์ฉายา, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระวรรัตน์ เชื้อนพันธ์, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๑๘} คลังเอกสารสาธารณะ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.openbase.in.th/node/5423>

[๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๐].

^{๑๙} อ่างแล้ว, สัมภาษณ์, นางมลทริกา พากเพียร, ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน.

สามารถจำหน่ายได้ขาดความต่อเนื่องในการผลิตสินค้า ไม่เป็นที่รู้จักและเมื่อไม่มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์จึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร และขาดการออกแบบบรรจุหีบห่อที่รักษาคุณภาพมีความสวยงามคงทนสะดวกต่อการขนส่งและจัดจำหน่าย ปัญหาเรื่องคุณภาพสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการผลิตเนื่องจากเป็นวัยที่ผลิตอายุเกิน 50 ปี เป็นส่วนมาก ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจ การตลาดการบริหารจัดการไม่มีการสำรวจการตลาดไม่มีการวางแผน การตลาดการผลิตสินค้ายังไม่ได้คุณภาพและมาตรฐานนอก และไม่สามารถพัฒนาเครือข่ายให้เพิ่มขึ้นได้ ปัญหาจัดการด้านบัญชี ไม่มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องทำให้ไม่สามารถรับรู้รายได้รายจ่ายที่แท้จริง^{๒๑} เงินทุนไม่เพียงพอขาดเงินทุนหมุนเวียนเงินทุนในการสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือน อาคารสถานที่ ประกอบการไม่สมบูรณ์วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตไม่ทันสมัยและได้มาตรฐาน กระบวนการและขั้นตอนของการผลิตสินค้ายังขาดแรงงานในการตัดเย็บขึ้นรูปสินค้าและการสร้างมาตรฐานสินค้าให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การผูกขาดด้านการตลาดของกลุ่มใหญ่ ที่ทำให้กลุ่มเล็กไม่สามารถนำสินค้าที่มีอยู่ไปนำเสนอขายได้^{๒๒}

๔.๑.๔ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจเครื่องจักสาน

สถาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มิวิจัยได้ศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจเครื่องจักสาน ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary Research) การสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (In-depth interview) จากผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) แล้งนำมาวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นร่วมหรือประเด็นหลักและอธิบายเนื้อหา จากการที่มิวิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและทำการสัมภาษณ์แล้ว พบว่า

บ้านค่างามหมู่ที่ ๘ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสูงเม่น ประมาณ ๗ กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดแพร่ ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ประชากรมีอาชีพทางการเกษตร มีการเลี้ยงสัตว์ และปลูกพืชผลทางการเกษตร วิสัยทัศน์ของหมู่บ้าน“หมู่บ้านจักสานเข้มแข็ง มีความสามัคคี ประชาชนอยู่ดีกินดี น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง” อัตลักษณ์“หมู่บ้านหัตถกรรมจักสาน น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง” คนในหมู่บ้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตร ทำนาข้าว ในฤดูนาปีปลูกข้าวเหนียวเป็นส่วนใหญ่ มีปลูกข้าวเจ้าเพียงเล็กน้อยเพื่อบริโภคในครัวเรือน เพราะสภาพทั่วไปของหมู่บ้านเป็นที่นาล้อมรอบหมู่บ้าน พืชที่ปลูกภายหลังเก็บเกี่ยวเสร็จ คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง และข้าวนาปรัง ชาวบ้านค่างามเป็นชาวพื้นบ้านดั้งเดิมเป็นส่วนใหญ่ อาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

^{๒๑} สัมภาษณ์,นางสาวรัตดา ปันพอง หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^{๒๒} สัมภาษณ์,นางพรทิพย์ ถิ่นสอน, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๐.

มีภาษาพูดเป็นภาษาถิ่น มีความผูกพันกันเหมือนพี่น้อง พี่พาทอาศัยกันเหมือนเครือญาติ มีขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดถึงความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพคล้ายคลึงกันส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมวิถีชีวิตชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้ในหมู่พวกของตน คือการจักสานกระบุงจากไม้ไผ่ เพื่อใช้หาบข้าวเปลือกจากที่น่านำมาเก็บไว้ในยุ้งฉาง และใช้หาบข้าวเปลือกนำไปสีที่โรงสีข้าวในหมู่บ้านเพื่อนำข้าวสารมาบริโภค และได้มีการพัฒนารูปแบบ และมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน และความต้องการของตลาด เช่น หวดข้าวข้าว หวดนึ่งข้าว กระดัง เหิง ช้องใส่ปลา กระจาด กะลา ไซดักปลา ตะกร้าอเนกประสงค์ พัด โคมไฟ ฯลฯ เมื่อมีผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปแบบ และเหลือใช้ในครัวเรือน จึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และได้ยื่นจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่บ้านค่างาม หมู่ ๘ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ รหัสทะเบียน ๖-๕๔-๐๔-๐๔/๑-๐๐๐๑ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๙ มีสมาชิกแรกตั้ง ๒๕ คน ปัจจุบันมีสมาชิก ๗๐ คน^{๒๓}

ผลการดำเนินงานของกลุ่มที่ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาจนมีความเข้มแข็ง ทั้งด้านการผลิตการบริหารจัดการกลุ่ม เป็นกลุ่มที่มีการสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือกันภายในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและชุมชน มีการพัฒนาสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการดำเนินงาน การบริหารจัดการในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ มีการดำเนินการเองภายในกลุ่มและร่วมกับหน่วยงานภาคีอื่น ๆ เพื่อรองรับ และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มและชุมชน มีการจัดการเงินทุนด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม สาธารณประโยชน์ ทริพยากรและสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และยั่งยืนจากรุ่นสู่รุ่นอย่างเป็นระบบ โดยได้รับการสนับสนุนเชื่อมโยงจากองค์กรท้องถิ่น และเครือข่ายหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกระดับ มีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นหนึ่งแห่งความภาคภูมิใจของหมู่บ้านค่างามหมู่ที่ ๘ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ได้ผ่านการประเมินตามระบบมาตรฐานงานชุมชนในปี ๒๕๕๑^{๒๔}

การดำเนินงานของสมาชิกจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนในครัวเรือนเป็นการตัดสินใจในการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและร่วมกันแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันในสังคม และเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดของชุมชนให้เกิดความยั่งยืน นั่นคือ การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่บ้านค่างาม หมู่ ๘ ได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานจากหลายหน่วยงานรวมถึงการพัฒนาบุคลากรในส่วนของผู้นำชุมชน การจัดกิจกรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมสามารถกระจายสินค้าเข้าสู่ตลาดและเป็นที่ยอมรับได้เป็นอย่างดี^{๒๕}

^{๒๓} สัมภาษณ์, คุณสุกัญญา ฉลอม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๘ บ้านค่างาม, ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐.

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน.

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน.

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มภูมิปัญญาสานกลองข้าวบ้านทุ่งน้ำใส หมู่ที่ ๗ ตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วิถีชีวิต อาชีพ สังคม ตำบลเหมืองหม้อมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีสังคมแบบเครือญาติ ประชาชนมีความสามัคคีกัน ไม่มีความแตกแยก ความขัดแย้งกันในกลุ่มผู้นำชุมชน การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา ทำสวน ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของประชากร นอกนั้น รับราชการ รับจ้าง (โดยเฉพาะอาชีพรับเหมาก่อสร้าง) ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ ๓๐ นอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริมที่เป็นอาชีพทางวัฒนธรรมสืบทอดมาจากบรรพบุรุษเช่นอาชีพจักสาน การแกะสลัก การทำข้าวแคบ ข้าวปุ้น ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากกะลามะพร้าว

คำขวัญของตำบลเหมืองหม้อ “เกษตรเป็นหลัก จักสานทุกอย่าง งานช่างดีเด่น ร่มเย็นด้วยประเพณี สามัคคีเป็นเลิศ ถิ่นกำเนิดแห่งภูมิปัญญา”

กลุ่มอาชีพทางวัฒนธรรมในตำบลเหมืองหม้อ ที่มีผู้คนมาเยี่ยมชมอยู่เสมอโดยเฉพาะชาวต่างชาติคือ

๑.กลุ่มจักสานแอ็บข้าว หมู่ที่ ๑ บ้านสำเภา หมู่ที่ ๓ บ้านเหมืองหม้อ และหมู่ที่ ๗ บ้านทุ่งน้ำใส และกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะจักสานแอ็บข้าวหรือกร่องข้าวเหนียว ภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มจักสานบ้านเหมืองหม้อเป็นปราชญ์ในชุมชน สอนองค์ความรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียน และส่วนใหญ่ทำเป็นอาชีพเสริม เป็นกิจกรรมช่วงว่าง จากการทำนา ทำสวน ทำไร่ เพื่อหารายได้เสริมให้กับครัวเรือนของกลุ่ม โดยมีการรวมกลุ่ม การทำผลิตภัณฑ์จักสาน แรกเริ่มมีสมาชิกรวมกลุ่มกันประมาณ ๓๐ คน ได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มภูมิปัญญาสานกลองข้าวบ้านทุ่งน้ำใส ที่ตั้ง เลขที่ ๘๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ รหัสไปรษณีย์ ๕๔๐๐๐ รหัสทะเบียน ๖-๕๔-๐๑/๑-๐๐๓๑๑ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๘ จากนั้นเริ่มตั้งเป็นกลุ่มภูมิปัญญาสานแอ็บข้าวบ้านทุ่งน้ำใส และมีระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ในปี ๒๕๕๔ การรวมกลุ่มภูมิปัญญาสานแอ็บข้าว^{๒๖}

สมาชิกจะมีการรวมกลุ่มกันทำตามหมู่บ้าน ณ บ้านสมาชิกคนใดคนหนึ่ง แล่งทุนสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลิตภัณฑ์ผ่านอุตสาหกรรม หากสินค้าผ่านจะมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานอุตสาหกรรม ต่อมาได้พัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับจำหน่าย ได้แก่ กระเป่า ตะกร้า กล่องกระดาศทิซซู กลุ่มจะทำตามใบสั่งสินค้า ส่วนมากดั้งเดิมสานกระดาศข้าว ใช้วัสดุแบบผสมผสานเทคนิคการทำจะแตกต่างกัน และนิยมควบคุมคุณภาพสินค้าให้มีความหลากหลาย

ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจเครื่องจักสาน พบว่า

วิสาหกิจดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ไม่ตรงตามกิจกรรมของกลุ่ม หน่วยงานภาคีที่ให้การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนขาดข้อมูลการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนช้า แบบรายงานวิสาหกิจมีมากเกินไปควรจัดหมวดหมู่ที่เป็นข้อมูลที่สำคัญนำไปใช้ได้จริง วิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมากและเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย ทำให้การติดตามความก้าวหน้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ทั่วถึง^{๒๗}

^{๒๖} สัมภาษณ์,คุณจงวัฒนา คณณัย ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน, ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐.

^{๒๗} สัมภาษณ์,คุณอมรรัตน์ กาทองทุ่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ และคุณนงนุช ไสยญาติ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม, ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐.

๔.๒ ผลการศึกษาและวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

๔.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๒.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขต อำเภอเมืองแพร่ อำเภอสูงเม่น และอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน มีรายละเอียดดังในตาราง ที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

(n=๑๐๐)		
ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๕๕	๕๕
หญิง	๔๕	๔๕
รวม	๑๐๐	๑๐๐
อายุ		
อายุ ๒๐ – ๓๐ ปี	๑๔	๑๔
อายุ ๓๑ – ๔๐ ปี	๒๔	๒๔
อายุ ๔๑ – ๕๐ ปี	๔๓	๔๓
อายุ ๕๑ ปีขึ้นไป	๑๙	๑๙
รวม	๑๐๐	๑๐๐
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	๑๑	๑๑
มัธยมศึกษาตอนต้น	๓๙	๓๙
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๓๖	๓๖
อนุปริญญา	๖	๖
ปริญญาตรี	๕	๕
สูงกว่าปริญญาตรี	๓	๓
รวม	๑๐๐	๑๐๐

(n=๑๐๐)		
ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	๓๘	๓๘
ทำการเกษตร	๔๑	๔๑
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	๒๑	๒๑
รวม	๑๐๐	๑๐๐
รายได้		
๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐	๑๐
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๓๘	๓๘
๑๕,๐๐๐ ขึ้นไป	๕๒	๕๒
รวม	๑๐๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐

อายุของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๐ รองลงมาคืออายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐ และมีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐

วุฒิการศึกษาของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๐ รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐ และระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐

อาชีพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐ รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐ และประกอบอาชีพส่วนตัว มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐

รายได้ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไป จำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐ รองลงมาคือรายได้ ๑,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐ และรายได้ ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐

๔.๒.๑.๒ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ด้านการเสริมสร้าง

ซึ่งกันและกัน ด้านการพึงพิงอิงร่วมกัน ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน แสดงด้วยค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย ดังตารางที่ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายแสดงระดับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม

(n=๑๐๐)

ข้อ	การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	ระดับการมีส่วนร่วม		ความหมาย
		$\bar{X}$	S.D	
๑	ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน	๔.๐๘	.๘๒๘	มาก
๒	ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	๔.๑๐	.๘๗๕	มาก
๓	ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน	๔.๐๗	.๘๙๔	มาก
๔	ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง	๓.๙๖	.๘๕๒	มาก
๕	ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน	๔.๐๑	.๘๗๕	มาก
๖	ด้านการพึงพิงอิงร่วมกัน	๔.๐๖	.๘๖๓	มาก
๗	ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	๔.๑๐	.๗๙๘	มาก
ภาพรวม		๔.๐๕	.๘๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๕$, S.D. = ๐.๘๕๕) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๗๙๘) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๘๗๕) ส่วนด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๔.๐๑$, S.D. = ๐.๘๗๕)

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๒.๒.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชนในเขต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่แยกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๓

ตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิสาหกิจหม้อห้อม (N = ๑๐๐)

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๑	๒๑.๐๐

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	๗๙	๗๙.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐
อายุ		
๒๐ – ๓๐ ปี	๙	๙.๐๐
๓๑ – ๔๐ ปี	๑๕	๑๕.๐๐
๔๑ – ๕๐ ปี	๓๖	๓๖.๐๐
๕๑ ปีขึ้นไป	๔๐	๔๐.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	๕๕	๕๕.๐๐
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๒๖	๒๖.๐๐
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๓	๓.๐๐
อนุปริญญา	๓	๓.๐๐
ปริญญาตรี	๑๓	๑๓.๐๐
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	-	-
รวม	๑๐๐	๑๐๐
อาชีพ		
รับราชการ	๖	๖.๐๐
รับจ้างทั่วไป	-	-
ทำการเกษตร	๗๘	๗๘.๐๐
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	๑๖	๑๖.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐
รายได้		
๑ – ๕,๐๐๐ บาท	-	-
๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท	๗๖	๗๖.๐๐
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๔	๑๔.๐๐
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๐	๑๐.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๐๐ รองลงมาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ รองลงมาคือมีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๐ มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐ และมีอายุระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๐ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๐ รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ร้อยละ ๒๖.๐๐, ระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๑๓.๐๐, มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและระดับอนุปริญญา ร้อยละ ๓.๐๐ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๐๐ รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐และมีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๐ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยมีรายได้อยู่ที่ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๐๐ รองลงมาคือ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐ และมีรายได้ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐ ตามลำดับ

๔.๒.๒.๒ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน แสดงด้วยค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย ดังตารางที่ ๔.๔ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม

N = ๑๐๐

ที่	การจัดการเครือข่ายผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
๑	ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน	๓.๓๗	๐.๗๑๗	ปานกลาง
๒	ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	๓.๓๘	๐.๗๔๑	ปานกลาง
๓	ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน	๓.๔๔	๐.๖๕๓	ปานกลาง
๔	ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง	๓.๓๗	๐.๗๔๒	ปานกลาง
๕	ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน	๓.๓๔	๐.๖๕๓	ปานกลาง
๖	ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน	๓.๓๓	๐.๖๙๒	ปานกลาง
๗	ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	๓.๓๕	๐.๖๖๐	ปานกลาง
	ผลเฉลี่ยรวมทุกด้าน	๓.๓๗	๐.๗๐๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาพรวมรายด้าน พบว่า ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = ๓.๓๗, S.D = ๐.๗๐๓) โดยด้านที่

มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ($\bar{x} = 3.44$, $S.D = 0.65$) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{x} = 3.38$, $S.D = 0.79$) ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ($\bar{x} = 3.37$, $S.D = 0.71$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ($\bar{x} = 3.37$, $S.D = 0.74$) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ($\bar{x} = 3.35$, $S.D = 0.66$) ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 3.34$, $S.D = 0.65$) และด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ($\bar{x} = 3.33$, $S.D = 0.65$) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมทำให้เห็นได้ชัดว่า การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจหม้อห้อมจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก และแสดงผลการดำเนินการว่าอยู่ในระดับปานกลาง

๔.๒.๓ หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

๔.๒.๓.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชนในเขต อำเภอเมือง และอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่แยกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๕

ตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่

(N = ๑๐๐)		
ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๙	๑๐.๓๓
หญิง	๑๖๕	๘๙.๖๗
รวม	๑๘๔	๑๐๐
อายุ		
๒๐ – ๓๐ ปี	๐	๐
๓๑ – ๔๐ ปี	๓๑	๑๖.๘๕
๔๑ – ๕๐ ปี	๖๓	๓๔.๗๘
๕๑ ปีขึ้นไป	๘๙	๔๘.๓๗
รวม	๑๘๔	๑๐๐
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	๘๑	๔๔.๐๒
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๘๑	๔๔.๐๒
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	-	-
อนุปริญญา	๑๕	๘.๑๕
ปริญญาตรี	๗	๓.๘๐

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	-	-
รวม	๑๘๔	๑๐๐
รายได้		
๑ - ๕,๐๐๐ บาท	๕๗	๓๐.๙๘
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๗๖	๔๑.๓๐
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๔๐	๒๑.๗๔
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๑	๕.๙๘
รวม	๑๘๔	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๖๗ รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๓

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน ๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๓๗ รองลงมาได้แก่ อายุ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗๘ และอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๓๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘๕

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มากที่สุด จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๒ รองลงมาคือระดับอนุปริญญา จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๕ และระดับปริญญาตรี จำนวน ๗ คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๐

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สมาชิกที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มากที่สุด จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๐ รองลงมาคือ ๑ - ๕,๐๐๐ จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๘ และมีรายได้ ๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๙๘

๔.๒.๓.๒ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน แสดงด้วยค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ดังตารางที่ ๔.๖

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม

ด้าน	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
๑	การรับรู้มุมมองร่วมกัน	๔.๒๖	๐.๔๒	มาก

ด้าน	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการจัดการที่ยั่งยืน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
๒	การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	๔.๔๖	๐.๕๓	มาก
๓	การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน	๔.๑๓	๐.๖๒	มาก
๔	การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง	๔.๒๓	๐.๕๘	มาก
๕	การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน	๔.๓๖	๐.๕๑	มาก
๖	การพึ่งพิงอิงร่วมกัน	๔.๒๘	๐.๖๒	มาก
๗	การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	๔.๑๗	๐.๖๕	มาก
รวม		๔.๒๗	๐.๕๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ ความเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการที่ยั่งยืน รวมทุกด้าน โดยภาพรวม พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = ๔.๒๗$, S.D. = ๐.๕๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = ๔.๔๖$, S.D. = ๐.๕๓) รองลงมาคือ การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = ๔.๓๖$, S.D. = ๐.๕๑) และการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = ๔.๑๓$, S.D. = ๐.๖๒)

๔.๒.๔ หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจกสถานจังหวัดแพร่ อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

๔.๒.๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจกสถานจังหวัดแพร่

(N = ๑๐๐)

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๒	๑๕.๐๐
หญิง	๖๘	๘๕.๐๐
รวม	๘๐	๑๐๐
อายุ		
ต่ำกว่า ๔๐ ปี	๐	๐
๔๐-๕๐ ปี	๑๐	๑๒.๕๐

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๕๑-๖๐ ปี	๓๗	๔๖.๒๕
๖๑ ปีขึ้นไป	๓๓	๔๑.๒๕
รวม	๘๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐๐ รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี มากที่สุด จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๕ รองลงมาได้แก่ อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๕ อายุ ๔๐-๕๐ ปี จำนวน ๑๐ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐

๔.๒.๔.๒ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน แสดงด้วยค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย ดังตารางที่ ๔.๘ ดังนี้

ตาราง ๔.๘ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม

ด้าน	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อ การจัดการที่ยั่งยืน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
๑	การรับรู้มุมมองร่วมกัน	๓.๙๘	.๗๖	มาก
๒	การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	๔.๒๓	.๗๗	มาก
๓	การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน	๔.๑๖	.๖๙	มาก
๔	การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง	๔.๑๑	.๘๑	มาก
๕	การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน	๔.๑๒	.๗๒	มาก
๖	การพึ่งพิงอิงร่วมกัน	๔.๒๘	.๗๖	มาก
๗	การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	๔.๑๐	.๗๕	มาก
	รวม	๔.๑๔	.๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ ความเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการที่ยั่งยืน รวมทุกด้าน โดยภาพรวม พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = ๔.๑๔, S.D = .๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับความเห็นมากทุกด้าน คือ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกันมากเป็นอันดับแรก การมี

วิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และการรับรู้มุมมองร่วมกันตามลำดับ

๔.๓ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

๔.๓.๑ วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์จากการสัมภาษณ์ พบว่า

๑) การประกอบกิจการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปมีปัญหาในด้านของการลงทุนโดยใช้เงินทุนของตนเอง^{๒๘} และการประกอบการต้องมีใบอนุญาตจากกรมป่าไม้ในการแปรรูปไม้และเป็นไม้ที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น^{๒๙} และการแข่งขันทางด้านการตลาดที่มีการกดราคาขายต่ำกว่าราคาขายของท้องตลาดเพื่อให้ได้ขายผลิตภัณฑ์ได้มากที่สุดแต่ส่งผลกระทบต่อผู้ขายรายอื่นที่ขายในราคาปกติของท้องตลาดจึงเป็นปัญหาในการจัดการทางด้านเครือข่ายของการประกอบกิจการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปของชุมชนจังหวัดแพร่^{๓๐}

๒) การจัดการด้านผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปให้มีความยั่งยืน ต้องมีใบอนุญาตประกอบการของกลุ่มที่ต้องการผลิตภัณฑ์จากไม้แปรรูป^{๓๑} เช่น การทำบ้านประตู่ หน้าต่าง วงกบประตู่ วงกบหน้าต่าง ให้มีความถูกต้องตามกฎหมายหรือนโยบายของกรมป่าไม้ที่ยังไม่อนุญาตให้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมครัวเรือนในเรื่องของการประกอบกิจการดังกล่าว ส่วนการประกอบกิจการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปที่ทำจากเศษไม้ก็มิได้มีการอนุญาตให้ประกอบกิจการได้อย่างถูกต้องเพราะเป็นเศษไม้ที่เหลือใช้จากการทำผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป เช่น บานประตู่ บานหน้าต่าง เป็นต้น และต้องมีการจัดการระบบการผลิตและการตลาดให้มีความคล่องตัวมากกว่านี้ เพราะการประกอบการบางรายมีการขายผลิตภัณฑ์ในราคาต่ำกว่าราคาขายทั่วไปทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมต่อผู้ประกอบการด้วยกันเอง^{๓๒} เพื่อสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต

๓) การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ การให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในเรื่องของเครือข่ายยังมีน้อย^{๓๓} เพื่อให้ได้ประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการสร้างเครือข่าย ควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบจากการจัดการเครือข่าย

^{๒๘} สัมภาษณ์, นายอดิศักดิ์ ท่วงที, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำชำ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่, ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๒๙} สัมภาษณ์, นายบรรจบ จินดาชาติ, ผู้ใหญ่บ้านบวโป่ง หมู่ที่ ๑๐ ตำบลน้ำชำ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่, ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๐} สัมภาษณ์, นางสุวิมล ยอดอ้อย, ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๑} อ้างแล้ว, สัมภาษณ์, นายบรรจบ จินดาชาติ.

^{๓๒} อ้างแล้ว, สัมภาษณ์, นางสุวิมล ยอดอ้อย.

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน.

ให้มีความชัดเจนและมีการถ่ายทอดให้กับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปได้รับทราบถึงผลกระทบหลังจากการสร้างเครือข่ายให้มีการขายตัวอย่างกว้างขวางทั้งทางบกและทางลบกเพื่อให้ผู้ประกอบการได้เข้าใจในวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของวิสาหกิจชุมชนว่ามีวัตถุประสงค์ที่สร้างความยั่งยืนให้กับอาชีพของชุมชนให้คงอยู่คู่กับชุมชนอย่างยั่งยืน

ด้านผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า

๑) ข้อมูลด้านการผลิตยังไม่มีเป็นที่หลากหลายแก่ผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคได้ผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามความต้องการของลูกค้า ทั้งในชุมชน นอกชุมชนและต่างจังหวัด ควรวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาการผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการตลาด เชื่อมโยงแบบครบวงจร^{๓๔}

๒) การพัฒนาการผลิตและมีการรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนด้านผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนาและมีการรวมกลุ่มกันของวิสาหกิจชุมชนด้านนี้ ทั้งในและนอกพื้นที่การผลิต ความต้องการของตลาด และการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ด้วยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค ทั้งในด้านขนาด ลวดลาย รูปทรง ที่นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์^{๓๕}

๓) การติดต่อประสานงานเครือข่าย เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เด่นและพัฒนาด้านการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพและรักษาสิ่งแวดล้อมยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร^{๓๖}

๔) การพัฒนากิจกรรมและกระบวนการรู้เรียนของสมาชิกกลุ่มยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะการอบรมพัฒนาฝีมือ หรือการศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จก็ยังมีน้อย

๕) การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์อื่นๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน และความต้องการของตลาด ที่นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม ยังไม่มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและพัฒนาสร้างสรรค์เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ ได้ เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ อีกทั้งการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้แก่บุคคลอื่นได้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน^{๓๗}

^{๓๔} สัมภาษณ์, นางบุญมา คำทอง, ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน.

^{๓๖} สัมภาษณ์, นายพิเชฐ วงศ์แก้ว, ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๗} สัมภาษณ์, นายบรรจง มาดแมน, ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ๘ กันยายน ๒๕๖๐.

๖) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาดยังไม่มี เพื่อวางแผนและพัฒนาด้านการตลาด เช่น ศึกษาความต้องการของตลาดของผู้บริโภค สํารวจตลาด สํารวจความพึงพอใจของลูกค้า

๗) การวางแผนการผลิต การตลาดยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

๘) การเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาด ขยายช่องทางการตลาด ส่งเสริมการขายยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ควรเน้นตลาดในชุมชนเป็นหลัก และขยายสู่ตลาดภายนอกชุมชน^{๓๘}

๙) ด้านช่องทางขยายตลาดโดยใช้ระบบเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตยังไม่มี^{๓๙}

๑๐) การวางแผนและจัดทำแผนบูรณาการร่วมกันระหว่างกลุ่มวิสาหกิจกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง การกำหนดบทบาทและข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มกับภาคีอื่น การประสานงานกับภาคีอื่นในเรื่องการอบรมให้ความรู้เรื่องการพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนารูปแบบการตลาด การจัดทำบัญชี การพัฒนาการทำการกิจกรรมของเครือข่าย ร่วมกำหนดเป้าหมายปริมาณการผลิต โดยเชื่อมโยงเกื้อหนุนกันทั้งภายในและภาคีอื่นอย่างมีประสิทธิภาพยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร^{๔๐}

๔.๓.๒ วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑. ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการรับรู้มุมมองร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมพบว่า

๑) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องยังไม่ได้นำสีจากต้นหม้อธรรมชาติมาผลิต เพื่อรักษาอัตลักษณ์มากกว่าการใช้สีย้อมจากเคมีภัณฑ์

๒) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่มีการประชุมและให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง

๓) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมีโอกาสได้ศึกษาดูงานสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็น Best Practice แล้วนำความรู้นั้นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (KM)

๔) วิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำระบบข้อมูลตั้งแต่ระดับแผนงาน นโยบายร่วมกัน แต่ยังมี การนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกและกระจายสู่สาธารณชน

๕) วิสาหกิจชุมชนในด้านการผลิตยังไม่เป็นสากล

๒. ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม พบว่า

^{๓๘} สัมภาษณ์, นางสาวริกา กาศสกุล, ผู้ประกอบกิจการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๙} อ่างแล้ว, สัมภาษณ์, นายพิเชฐ วงศ์แก้ว.

^{๔๐} เรื่องเดียวกัน.

๑) การเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับสมาชิกวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังมีน้อย

๒) การนำวิสัยทัศน์ไปเผยแพร่สู่ประชาชนทั่วไปยังมีน้อย เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๓) วิสัยทัศน์เป็นทางการ เช่น “หม้อห้อม ๕ ดาวก้าวไกลสู่สากล” ยังไม่เป็นที่รู้จัก

๔) วิสัยทัศน์ที่มียังไม่สะท้อนให้เห็นถึงการเน้นพัฒนาคุณภาพ

๕) วิสัยทัศน์ที่มียังไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสะท้อนภาพความร่วมมือกัน

๓.ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมพบว่า

๑) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมด้านการตลาดยังไม่เป็นในรูปแบบเชิงรุก

๒) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมด้านการขยายตลาดออกจากพื้นที่ในต่างจังหวัดและต่างประเทศยังไม่มาก

๓) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมด้านความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในธุรกิจ

๔) ระบบการจัดการผลประโยชน์ที่ก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิกและกระจายรายได้ที่เหมาะสมและเป็นธรรมยังไม่มี

๕) การบริการที่ดีแก่ลูกค้าเพื่อสร้างความประทับใจ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมควรให้การบริการที่ดีแก่ลูกค้าเพื่อสร้างความประทับใจ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวยังไม่มี

๔.ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวางของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมพบว่า

๑) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่เป็นเอกภาพ ต่างคนต่างค้า คุณภาพสินค้า ขนาด และราคาไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมขาดการติดต่อสื่อสารกันในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

๓) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีที่ปรึกษาแบบมืออาชีพ เพื่อดึงศักยภาพทุกฝ่ายมาพัฒนาเพื่อการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

๔) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมขาดองค์ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินงาน

๕) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีสมาชิกในชุมชนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายและขยายสู่ภายนอกชุมชน

๕.ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมพบว่า

๑) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีความร่วมมือกันในลักษณะที่เป็นสหกรณ์

- ๒) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีผลการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ยอมรับได้
- ๓) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีแสงทางองค์ความรู้ที่หลากหลาย
- ๔) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีกระบวนการเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างขวัญและกำลังใจแก่

สมาชิก

๕) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีกิจกรรมอื่น ๆ เข้ามาประสานเพื่อให้เกิดความรักและสามัคคี

๖. ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมพบว่า

- ๑) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่ทำเป็นธุรกิจที่ขยายเติบโตเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง
- ๒) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มองเห็นถึงการให้บริการลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ
- ๓) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่เน้นเรื่องคุณภาพให้ได้มาตรฐานมากกว่าธุรกิจ
- ๔) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีกระบวนการงานกันในวันเร็วและมีประสิทธิภาพ
- ๕) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีสถานที่นัดพบหรือทำการเป็นกิจจะลักษณะ

๗. ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม พบว่า

- ๑) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณีวัฒนธรรม
- ๒) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีปฏิสัมพันธ์ในแนวราบ
- ๓) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก
- ๔) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีปฏิสัมพันธ์เชิงรูปธรรม
- ๕) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มีปฏิสัมพันธ์เชิงปฏิบัติ

๔.๓.๓ วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ระหว่างผู้วิจัยกับประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ทั้ง ๒ พื้นที่ เพื่อศึกษาถึงระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า

๑. ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่มีความประสบความสำเร็จซึ่งเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ที่มีสมาชิกในการดำเนินงานได้ดำเนินการประชุม วางแผนเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินการในลำดับแรก สมาชิกของกลุ่มจะต้องมีความรู้สึกร่วมกันคิดและการรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลของการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าทอ มีความเข้าใจในปัญหา และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหารือกัน มีความต้องการในการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน มีการดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกหรือปัญหาที่เกิดขึ้นที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มอย่างถูกต้องและเป็นระบบที่ถูกต้อง รวมถึงการรับรู้และเข้าใจในสถานการณ์ที่ต่างๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ และต้องทราบและตระหนักถึงวิสัยทัศน์ของกลุ่มอย่างชัดเจน

๔.๓.๒ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่มีความประสบผลสำเร็จ โดยสมาชิกทุกคนมีการประชุมเพื่อรับรู้แนวทางในการดำเนินการ ทิศทางและการมีเป้าหมายเดียวกัน มีการร่วมกันพัฒนากำหนดวิสัยทัศน์ การรับรู้แนวทางในการดำเนินการของกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและทิศทางของกลุ่ม เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเพื่อช่วยบรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจากมุมมองความคิดที่แตกต่างกันลงไปทางตรงข้ามของเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่ ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดที่ชัดเจนสำหรับแต่ละกลุ่ม ซึ่งเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มที่จะต้องทำให้สมาชิกของกลุ่มรับรู้ รับทราบเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และแนวทางในการดำเนินการของกลุ่ม เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างสมาชิกด้วยในภายหลัง

๔.๓.๓ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ประสบผลสำเร็จ จากการที่มีการรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจผ้าทอ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีการวางแผนในการตลาดเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดเป็นผลรายได้ให้แก่สมาชิกของกลุ่ม ซึ่งทุกกลุ่มที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับผ้าทอทุกคนที่เป็นสมาชิกก็ต้องมีจิตที่รักในการทอผ้า และมีความสนใจในการทำงานในสิ่งนี้ ซึ่งการรวมเป็นเครือข่ายวิสาหกิจย่อมตั้งอยู่บนฐานของสมาชิกที่มีความสนใจในด้านผ้าทอร่วมกันซึ่งเป็นความสนใจที่ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มกันเป็นสมาชิกและมีการดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ที่มีร่วมกันในส่วนขอสมาชิก และการยอมรับโอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ในด้านการรวมตัวกันเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานผ้าทอให้เกิดเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มของเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่

๔.๓.๔ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) มีความประสบผลสำเร็จ ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ ในด้านการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็งของสมาชิกผ้าทอ อีกทั้งการรวมกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานร่วมมือระหว่างชุมชนในท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐ ที่จะต้องมีการสร้างความร่วมมือเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม เหมาะสม และมีคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น ซึ่งจากความร่วมมือเหล่านี้ก็มีผลทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายออกไปอย่างกว้างขวาง เพื่อรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นต่อไปในภายหน้า

๔.๓.๕ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) มีความประสบผลสำเร็จ ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ โดยการเสริมสร้าง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านนวัตกรรมที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาซึ่งผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่สามารถนำไปแข่งขันในตลาดสินค้าได้ มีการสร้างความร่วมมือและเสริมสร้างองค์ความรู้ในการจัดการด้านผ้าทอซึ่งกันและกันควรที่เน้นจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยเสริมจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นเครือข่าย และสามารถพัฒนาต่อยอดสำหรับการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือซึ่งกันและกันได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ของการดำเนินการวิสาหกิจผ้าทอในท้องถิ่นที่มีการดำเนินการนั้นๆ

๔.๓.๖ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) มีความประสบความสำเร็จ ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจผ้าทอ มีแนวคิดวิสัยทัศน์ที่ตรงหรือคล้ายกันจึงจะเกิดเป็นกลุ่มที่มีการดำเนินการในลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้น สมาชิกของเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน และสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการพึ่งพาและการอิงร่วมกันเพื่อให้กลุ่มได้เกิดผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดสินค้าได้ตามความต้องการของตลาด

๔.๓.๗ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) มีความประสบความสำเร็จ ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ จากการที่สมาชิกในเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตสินค้าตามที่กลุ่มตั้งเป้าและตามแนวทางวิสัยทัศน์ของกลุ่ม และสมาชิกมีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน มีการติดต่อกันผ่านทางการเขียนหรือการพบปะพูดคุย การประชุมภายในกลุ่ม หรือมีการแลกเปลี่ยนภายนอกกลุ่มเพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาและต่อยอดสินค้าให้มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในกลุ่มเพื่อสร้างความสามัคคีและสร้างอำนาจในการต่อรองกับกลุ่มอื่นๆ ที่มีลักษณะในการผลิตสินค้าที่มีความคล้ายคลึงกัน

๔.๓.๔ วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑. การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่บ้านค่างาม หมู่ที่ ๘ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่ม และองค์กรภายนอก และส่งผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า

๑) ด้านการจัดการองค์กร ปัจจุบันมีการจัดองค์กรที่เป็นระบบและมีรูปแบบคณะกรรมการที่ชัดเจน มีโครงสร้างการบริหารจัดการ มีระเบียบ ข้อบังคับ และมติของกลุ่มที่ชัดเจน

๒) ด้านการบริหารธุรกิจกลุ่ม

(๑) ด้านเงินทุน วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่บ้านค่างาม ไม่ได้พึ่งเงินทุนภายนอก แต่อาศัยพึ่งเงินทุนที่ตนเองมีอยู่เป็นหลัก อาศัยทุนทางสังคมช่วยเหลือในด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ความรู้ และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งประเมินมูลค่าเป็นเงินไม่ได้แต่มีความสำคัญสำหรับวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่บ้านค่างามเป็นอันมาก การทำกินทำใช้ทดแทนการซื้อจากตลาดเท่ากับเป็นการลดรายจ่าย และเป็นการเพิ่มรายได้ไปในตัวทำให้วิสาหกิจชุมชนฯ สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง

(๒) ด้านวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่บ้านค่างามไม่มีพื้นที่เพื่อทำการปลูกไม้ไผ่เพื่อนำมาทำเครื่องจักสานแต่ได้ทำการเสนอข้อมูลที่เป็นประเด็นปัญหาเหล่านี้ผ่านจังหวัดแพร่ เพื่อเป็นนโยบายในการส่งเสริมให้มีการปลูกป่าไม้ไผ่และเพื่อลดการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งทำให้มีการปลูกป่าไม้ไผ่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทำให้มีไม้ไผ่ในหลาย ๆ อำเภอในจังหวัดแพร่

(๓) ด้านผลผลิต กลุ่มมีการผลิต ผลิตภัณฑ์ตรงตามความต้องการของลูกค้าทั้งในชุมชน นอกชุมชนและต่างจังหวัด เช่น จังหวัดอุดรธานี ลำปาง ลำพูน เชียงราย เชียงใหม่ และ

พะเยา เป็นต้น มีการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ มีกลุ่มลูกค้าที่สามารถกระจายผลิตภัณฑ์และบริการออกสู่ตลาดตามที่กำหนดไว้ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีการจัดสรรกำไร และสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น มีการปันผลให้แก่สมาชิก ร้อยละ ๔๐ สมทบเข้ากองทุนกลุ่ม ร้อยละ ๑๐ ประกันความเสี่ยง ร้อยละ ๑๐ สาธารณประโยชน์/สวัสดิการสมาชิกและชุมชน ร้อยละ ๒๕ ค่าตอบแทนคณะกรรมการ/ศึกษาดูงาน ร้อยละ ๑๕

(๔) ด้านผลประโยชน์ของสมาชิก วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ บ้านคำงาม มีการจัดผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก และสาธารณะประโยชน์ ได้แก่ กรณีสมาชิกคลอดลูก กรณีสมาชิกเสียชีวิต มอบเป็นทุนการศึกษาแก่บุตรของสมาชิก กลุ่มจะช่วยเหลือ รายละ ๕๐๐ บาท กรณีสมาชิกเจ็บป่วยเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล กลุ่มจะช่วยเหลือ ๕๐๐ บาท/ครั้ง/ปี มอบของที่ระลึกกิจกรรมรดน้ำ ดำหัวผู้สูงอายุ ในเทศกาลวันสงกรานต์ สนับสนุนการปรับภูมิทัศน์หมู่บ้าน เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท สนับสนุนการปรับศูนย์เรียนรู้ฯ เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท สนับสนุน เครื่องดื่ม น้ำมันรถยนต์ ในการปฏิบัติเวรยามของหมู่บ้าน และช่วยเหลือสมาชิกที่

(๕) ด้านระบบบัญชีของกลุ่ม กลุ่มได้รับการสนับสนุนสมุดบัญชี และอบรมให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีของกลุ่มจากสำนักงานตรวจบัญชีและสหกรณ์จังหวัดแพร่ มีการเปิดเผยข้อมูลการเงินและบัญชีให้สมาชิกรับทราบอย่างสม่ำเสมอ มีการควบคุมการใช้จ่ายของกลุ่มและเงินกองทุนทำให้การบริหารจัดการกลุ่มเกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และสมาชิกสามารถตรวจสอบเมื่อมีข้อสงสัยในการดำเนินงาน ส่งผลให้ทราบความเคลื่อนไหวในด้านการผลิต การตลาด ในด้านการบริหารกลุ่มและสมาชิก และทำให้ทราบรายรับ รายจ่ายของกลุ่มและสมาชิกรวมทั้งฐานะทางเศรษฐกิจในภาพรวมของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ประสพภัยธรรมชาติต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

(๖) ด้านการตลาด ผลิตภัณฑ์ที่ออกสู่ตลาดของวิสาหกิจชุมชนหรือในระหว่างชุมชนจักสานจากไม้ไผ่บ้านคำงาม หมู่ที่ ๘ มี ๓ ประเภท คือ ตลาดท้องถิ่น (ตลาดพอเพียง) ขายในชุมชนหรือในระหว่างชุมชน หรือเครือข่าย สำหรับรายค้าที่จำหน่ายประจำภายในจังหวัดแพร่ ได้แก่ ร้านค้าในชุมชนบ้านแม่คำมีและบ้านหนองห้า ตำบลแม่คำมี อำเภอเมืองแพร่ (ตลาดชุมชนที่ขายสองข้างทางถนน) ร้านจิปาละ ถนนทุ่งด้อม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ตลาดผูกพัน มีการตกลงราคาซื้อขายกับพ่อค้าที่มารับซื้อประจำ (ส่วนมากเป็นพ่อค้าต่างจังหวัด เช่น จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และจังหวัดพะเยา และจะมาซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง และตลาดทั่วไป คือ ตลาดที่ต้องแข่งขันจากกลุ่มอื่น ๆ เช่น ที่มาจากทางภาคอีสาน

(๗) ด้านการจัดการข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ กลุ่มมีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและจัดเก็บอย่างเป็นธรรม สะดวกในการใช้งาน ข้อมูลมีคุณภาพ ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบัน มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่จัดเก็บไว้อย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก โดยการออกร้าน วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ เข้าร่วมการออกร้านในงานฤดูหนาวและกาชาดแพร่ทุกปี เพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และมีการประชุม อบรมให้ความรู้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง

๓) ด้านการมีส่วนร่วมกับองค์กรภาครัฐ วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้

ไผ่บ้านค่างาม มีการบริหารจัดการกลุ่มที่มีความโปร่งใส มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ทั้งในอำเภอ และต่างอำเภอ ตลอดจนเป็นแหล่งศูนย์เรียนรู้ชุมชนของ กศน. อำเภอสูงเม่น อีกทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลตอนมูล) ในการสร้างโรงเก็บผลิตภัณฑ์ สร้างที่ทำการวิสาหกิจชุมชนฯ สร้างเตาอบ ผลิตภัณฑ์ ป้องกันมอด การขึ้นรา สนับสนุนงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจเป็นกองทุนหมุนเวียน และบุดหนุน นอกจากนี้ทางสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่นยังให้การสนับสนุนในเรื่องการอบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการทำบัญชี ด้านการตลาด และยังมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

๔) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมด้านความคิด

ในการกำหนดกฎระเบียบ ร่วมคิดและกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกันวิเคราะห์กลุ่มวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรมร่วมติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม การถ่ายทอดความรู้ ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำไปปฏิบัติตามของสมาชิก ส่งผลให้เกิดความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มเนื่องจาก สมาชิกร่วมกันผลิตสินค้าให้แก่กลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีการระดมทุนจากสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีการออมเงินเป็นประจำทุกเดือน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนสำหรับดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง มีการนำเงินกองทุน และการใช้ประโยชน์ของกองทุน และดอกผลจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม มาจัดสรรเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิก นอกจากนี้กลุ่มยังมีการสืบทอดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชนจากรุ่นสู่รุ่น

๒. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มภูมิปัญญาสานกล่อ่งข้าวบ้านทุ่งน้ำใส ตำบลเหมืองหม้อ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่ม และองค์กรภายนอก และส่งผลให้กลุ่มประสบผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า

๑) ด้านการจัดการองค์กร เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มภูมิปัญญาสานกล่อ่งข้าวบ้านทุ่งน้ำใส ที่ตั้ง เลขที่ ๘๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีการบริหารจัดการกลุ่มที่มีความโปร่งใส มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ปัจจุบัน มีคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่ม

๒) ด้านการบริหารธุรกิจกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มภูมิปัญญาสานกล่อ่งข้าวบ้านทุ่งน้ำใส ได้รับแหล่งทุนสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนกลุ่มอาชีพทุกหมู่บ้าน ประมาณปีละ ๓๐,๐๐๐ บาท โดยสมาชิกเขียนโครงการเข้าไปขอรับงบประมาณสนับสนุนกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองหม้อ

๓) ด้านการตลาด กลุ่มมีแหล่งในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด ได้แก่ ตลาดท้องถิ่น คือ ชายในชุมชน (ตลาดชุมชนที่ขายสองข้างทางถนน) หรือในระหว่างชุมชน หรือเครือข่ายตลาดพ่อค้าที่มารับซื้อประจำ เช่น ร้านค้าในชุมชนบ้านแม่คำมีและบ้านหนองห้า ตลาดทั่วไปส่วนมากเป็นพ่อค้าต่างจังหวัด

๔) ด้านให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ มีการประชุม อบรมให้ความรู้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก โดยการออกวิทยุกระจายเสียง ฯลฯ เข้าร่วมการออกร้านในงานฤดูหนาว และกาชาดแพร่ทุกปี เพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์

๕) ด้านการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มภูมิปัญญาสาน

กล่องข้าวบ้านทุ่งน้ำใส ตำบลเหมืองหม้อ ได้รับแหล่งทุนสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนกลุ่มอาชีพทุกหมู่บ้าน ประมาณปีละ ๓๐,๐๐๐ บาท โดยสมาชิกเขียนโครงการเข้าไปขอรับงบประมาณสนับสนุนกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองหม้อ นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ยังได้จัดซื้อวัสดุที่จำเป็น และจัดโครงการอบรมให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง

๖) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม สมาชิก ร่วมกันผลิตสินค้าให้แก่กลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมด้านความคิดในการกำหนดกฎระเบียบ ร่วมคิด และกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกันวิเคราะห์วางแผนการดำเนินกิจกรรม ร่วมติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม เข้าร่วมประชุม สามัญประจำปี ร่วมจัดทำแผนโครงการเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของ ทางราชการและของกลุ่ม

๔.๔ นำเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๔.๔.๑ องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายมีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจ ไม่แปรรูป

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นการร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ และองค์กรของรัฐ คือ สำนักงานเกษตรจังหวัดที่มีหน้าที่ในการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนแก่ บุคคลที่มีความต้องการจะประกอบกิจการแบบวิสาหกิจชุมชน และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเป็น ผู้ที่รับจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมครัวเรือนการทำงานแบบภาคีเครือข่ายต้องสนับสนุนการจัดตั้ง โรงงานอุตสาหกรรมครัวเรือนให้กับประชาชนที่มีความต้องการเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน ในการทำผลิตภัณฑ์ไม่แปรรูป และสร้างเครือข่ายประสานงานด้านการตลาดการส่งออกสินค้าให้มากขึ้น และสนับสนุนงบประมาณในการผลิตแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการผลิตจริง และเพิ่มช่องทาง ตลาดสู่ระบบเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ดึงดูดลูกค้า จัดอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตสินค้าในรูปแบบใหม่ๆ กำหนดบทบาทและข้อตกลงร่วมกันกับภาคีอื่นๆ

จากการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการทางด้านการตลาดในการส่ง สินค้าออกจำหน่าย ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการ มีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการคิดกำหนดช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม่แปรรูป ๓) การเกิด ผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการ มีความมั่นใจในการเข้าร่วมเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม่แปรรูป ๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่าง กว้างขวาง (All Stakeholders Participation) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วมในการ ทำงานของเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม่แปรรูป ๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายเพื่อให้สมาชิกได้รับ ผลประโยชน์ร่วมกัน ๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม่แปรรูป ๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

(Interaction) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ร่วมกันของสมาชิก เครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

๔.๔.๒ องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายมีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ วิสาหกิจหม้อห้อม

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นการร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ และองค์กรของรัฐคือ สำนักงานเกษตรจังหวัดที่มีหน้าที่ในการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนแก่ บุคคลที่มีความต้องการจะประกอบกิจการแบบวิสาหกิจชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ผู้นำในชุมชนมีการทำงานแบบภาคีเครือข่ายสนับสนุนการจัดตั้งเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจ ชุมชนในการทำผลิตผ้าหม้อห้อม และสร้างเครือข่ายประสานงานด้านการตลาดการส่งออกสินค้าให้ มากขึ้น และสนับสนุนงบประมาณในการผลิตแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการผลิตจริง และเพิ่มช่องทาง ตลาดสู่ระบบเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ดึงดูดลูกค้าจัดอบรมให้ความรู้ด้าน การผลิตสินค้าในรูปแบบใหม่ๆ กำหนดบทบาทและข้อตกลงร่วมกันกับภาคีอื่น ๆ และที่สำคัญสมาชิก วิสาหกิจหม้อห้อมทุกคนมีความถนัดในการผลิตสินค้าผ้าหม้อห้อม และเป็นผลที่ทำกันมานานจาก อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยได้ส่งมอบให้กับคนรุ่นใหม่ได้สืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษ จนสามารถ พึ่งตนเองได้ ทำให้มีรายได้ และมีอัตลักษณ์รูปแบบเป็นของตนเอง

ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ๑. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการทางด้านการตลาดในการส่งสินค้าออก จำหน่าย ๒.การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วม แสดงวิสัยทัศน์ในการคิดกำหนดช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม ๓. การเกิดผลประโยชน์ และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีความมั่นใจ ในการเข้าร่วมเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม ๔.การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานของ เครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม ๕. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายเพื่อให้สมาชิกได้รับ ผลประโยชน์ร่วมกัน ๖. การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม และ ๗. การปฏิสัมพันธ์เชิง แลกเปลี่ยน (Interaction) วิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ร่วมกัน ของสมาชิกเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม

๔.๔.๓ องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่

๑) ด้านการส่งเสริมจากภาครัฐสำหรับกลุ่มผู้เริ่มต้นประกอบการ (Startup)

ตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้กำหนดแนวทางสำหรับการพัฒนาประเทศชาติ ให้เข้าสู่ประเทศไทย ๔.๐ และได้วางแนวทางสำหรับการส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กเพื่อให้เกิดการพัฒนา และขยายตัวทางการตลาด ซึ่งในเบื้องต้นทางหน่วยงานท้องที่ของภาครัฐได้สอดคล้องกับนโยบายของ

รัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางธุรกิจ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบได้เข้ามาดูแลในระดับต้นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้สำหรับผู้เริ่มต้นประกอบการ (Startup) โดยได้มีการดำเนินการส่งเสริมด้านเครื่องมือเบื้องต้น และมีการอบรมให้ความรู้ด้านการดำเนินการค้าทอ รูปแบบสำหรับการต่อยอดสินค้าผ้าทอ เช่น ลายผ้าที่ต้องคิดค้นใหม่ๆ หรือการทำให้คุณภาพสินค้าเป็นที่ตรงตามความต้องการของตลาด โดยทางหน่วยงานภาครัฐมีการจัดโครงการอบรมให้กับผู้ประกอบการซึ่งจะทำให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นไปใช้ได้จริงในกลุ่มวิสาหกิจ และนอกจากนั้นทางหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบได้มีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเบื้องต้นได้ออกแสดงสินค้าตาม ที่หน่วยงานอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องได้นำเสนอสินค้าของกลุ่มเพื่อให้เกิดการรู้จักอย่างแพร่หลาย ซึ่งกลุ่มที่ยังไม่เป็นที่รู้จักก็จะได้รับการคัดเลือกให้นำสินค้าออกไปแสดงมากกว่ากลุ่มที่มีสินค้าติดตลาด หรือเป็นที่รู้จักมากกว่า

๒) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม (Participation)

การประกอบการวิสาหกิจผ้าทอได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการตามแนวทางและเป้าหมายของกลุ่มเพื่อให้เกิดสินค้าตามที่กลุ่มได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งในการรวมกลุ่มกันสมาชิกของกลุ่มจะต้องรับรู้แนวทางในการดำเนินการของกลุ่มเป็นครั้งแรก และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสมาชิกจะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม เช่น สมาชิกที่รับผิดชอบในการมัดย้อม การทอขึ้นลายผ้า การออกแบบและตัดเย็บขึ้นรูปสินค้า การตลาด ซึ่งส่วนต่างๆ เหล่านี้เกิดเป็นส่วนร่วมที่สมาชิกทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้สินค้าของกลุ่มได้เข้าสู่ตลาดสินค้าและเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในกลุ่มตลาดผ้าทอมือ ซึ่งการลงพื้นที่กับว่ากลุ่มที่มีการดำเนินการมากกว่าสิบปีจะมีสินค้าที่มีความหลากหลายและที่เป็นที่รู้จักและติดตลาดกลุ่มสินค้าผ้ามากกว่ากลุ่มที่เป็นกลุ่มเริ่มต้นที่มีสินค้าค่อนข้างจำกัดและไม่มีความหลากหลาย นอกจากนี้สมาชิกในกลุ่มที่มีสินค้ามากก็จะมีจำนวนของสมาชิกมากตามจำนวนไปด้วย ซึ่งทำให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๓) ด้านการเอื้ออารีและการเคารพซึ่งกันและกัน (Aryan and respect)

การรวมกลุ่มของสมาชิกวิสาหกิจผ้าทอเกิดจากการทำงานในระดับครอบครัวเป็นครั้งแรก และมีการขยายเปิดรับเอาสมาชิกที่มีความสามารถในการทอผ้าเข้ามาเพื่อร่วมดำเนินการเพื่อให้เกิดการขยายตัวและเกิดการผลิตสินค้าให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งผลจากการเปิดรับสมาชิกให้เข้ามาส่วนมากจะมาจากครอบครัวอื่น แต่ก็มีความสัมพันธ์กันในเชิงเครือญาติหรือเป็นเพื่อนที่มีความรู้จักคุ้นเคยกันชักรุ่นกันมา สิ่งที่เกิดจากการลงพื้นที่ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ที่มีความเอื้ออารีในระดับที่ดีเนื่องจากการทำงานก็ต้องใช้ความเชื่อใจและไว้วางใจ รวมถึงความให้ความเคารพซึ่งกันและกัน

๔) ด้านการผลิตสินค้าบนพื้นฐานธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น (Products based on Natural, local wisdom and traditional)

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่มีการผลิตออกมาสู่ตลาด กลุ่มวิสาหกิจผ้าทอได้มีการใช้ผ้าที่มีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ และการสร้างสรรค์งานก็เกิดจากการพัฒนามาจากภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นก่อนๆ และมีการสืบทอดสู่ลูกหลาน โดยที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอถือเป็นองค์ความรู้ที่ควรได้รับการถ่ายทอดเนื่องจาก

งานที่ได้รับการสร้างสรรค์ถือเป็นมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ควรได้รับการสืบทอด และในยุคสมัยที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีถือเป็นสิ่งที่สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเผยแพร่สินค้าที่เป็นสินค้าผลิตจากธรรมชาติ เกิดจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นสินค้าที่นิยมเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน และยิ่งในยุคประเทศไทย ๔.๐ ที่ทางรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมให้ผลิตธรรมชาติ ผลิตท้องถิ่น ผลิตภักดิ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เข้าสู่ตลาดสากล

๕) ด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิก (well-being and life Qualities)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกซึ่งกลุ่มวิสาหกิจผ้าทอในระยะเริ่มแรกได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาส่งเสริม อบรมให้ความรู้เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์และคุณภาพสินค้า รวมถึงการหาตลาดเพื่อจัดแสดงสินค้าในระยะเริ่มต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มวิสาหกิจผ้าทอมือ ซึ่งเป็นสินค้าที่เกิดจากแรงมือที่สมาชิกได้ลงมือทำ การได้รับการส่งเสริมในสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดการกระจายทางด้านสินค้า ซึ่งย่อมส่งผลเกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตของสมาชิก และส่งเสริมให้การสร้างงานในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๖) ด้านการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง (Leadership)

การดำเนินการกิจกรรมทางด้านการจัดการกลุ่มวิสาหกิจผ้าทอ ซึ่งจะต้องมีคนรุ่นใหม่เข้ามาเรียนรู้สืบทอดการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อนำพาให้เกิดการพัฒนาและมีอำนาจในการต่อรองกับกลุ่มอื่นหรือส่วนงานอื่นๆ ควรมีการสร้างคนรุ่นใหม่เข้ามาเป็นผู้นำในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจผ้าทอเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจผ้าทอดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง

๗) ด้านการจัดทำแผนธุรกิจ (Marketing Plan)

การจัดทำแผนธุรกิจในการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนผ้าทอเป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้รู้ถึงทิศทางการดำเนินการล่วงหน้าในการจัดการธุรกิจและสามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของการจัดการวิสาหกิจชุมชนผ้าทอ และนำผลการจัดการมาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานจัดการธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผ้าทอให้เกิดการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องจะมีความยั่งยืนมั่นคง มั่งคั่งต่อไป

๔.๔.๓ องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่

องค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่ มีดังนี้

๑. การพัฒนาการจัดการองค์กร

๑) การให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างองค์กร

๒) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิก ควรกำหนด

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มตามศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสม

๓) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก ได้แก่ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ

ข้อบังคับ และมติของกลุ่ม เข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้งตามที่กลุ่มนัดหมาย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง ช่วยกันกำกับดูแล กิจกรรมของกลุ่ม ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการกลุ่มพัฒนากลุ่มให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคง

๔) สร้างกฎระเบียบข้อบังคับและการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน โดยให้ครอบคลุมหลักการจัดการกลุ่ม เช่น การประชุม การระดมทุน การจัดสรรผลประโยชน์ การจัดระบบข้อมูล การทำบัญชีและการตรวจสอบ

๕) การใช้ระบบประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล โปร่งใส มีจริยธรรมในการบริหารงาน

๖) การพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย นับเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในเครือข่ายย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ส่งผลให้เกิดความร่วมมือแรงร่วมใจ และความเอื้ออาทรในการอยู่ร่วมกัน

๗) การพัฒนาผู้นำ คณะกรรมการ และสมาชิกร่วมกันเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจส่งผลให้เกิดการรับรู้มุมมองร่วมกัน เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกเกิดความรู้สึกผูกพัน เกิดการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

๑) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการผลิตว่าตรงตามความต้องการของลูกค้า ทั้งในชุมชน นอกชุมชนและต่างจังหวัด ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพหรือไม่ และมีความหลากหลายเพียงพอ เพื่อวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาการผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการตลาด เชื่อมโยงแบบครบวงจร

๒) การค้นหาผู้รู้ รวบรวมภูมิปัญญา องค์ความรู้ จัดเวทีเรียนรู้เรื่องการพัฒนาด้านการผลิตและมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน และความต้องการของตลาด และการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ด้วยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค ทั้งในด้านขนาด ลวดลาย รูปทรง ที่นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม พัฒนาสร้างสรรค์เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ได้ เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ เช่น การออกแบบลวดลายและตั้งชื่อลาย การพัฒนาด้านรูปทรงของผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมคุณค่าหรือให้สะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตะกร้าอเนกประสงค์ พัด โคมไฟ ฯลฯ นอกจากนี้การผลิตควรเน้นการรักษาคุณภาพ

๓) ประสานเครือข่าย เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เด่นและพัฒนาด้านการผลิต เช่น กระบวนการผลิตและแปรรูปเพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพและรักษาสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และจัดระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐาน

๓. การพัฒนากิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่ม

๑) การพัฒนากิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มโดยการอบรมพัฒนาฝีมือ การศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ

๒) การจัดเวทีเรียนรู้เรื่องการพัฒนาด้านการผลิตและมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน และความต้องการของตลาด ที่นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม พัฒนาสร้างสรรค์เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ได้ เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ แล้วควรวางบทกฏมีปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้แก่บุคคลอื่นได้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

๓) ฝึกอบรมเยาวชนในหมู่บ้าน ตำบล และผู้สนใจเพื่ออนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน วัด เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาอาชีพต่อไปได้ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน การพัฒนาคนรุ่นใหม่

๔) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากภายนอกกลุ่ม การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกภายในชุมชนและภายนอกชุมชน การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจะช่วยให้สมาชิกในเครือข่าย เกิดการรับรู้ เกิดการยอมรับในกระบวนการทำงาน และช่วยรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะนำไปสู่การให้และการรับ รวมถึงการระดมทรัพยากรเพื่อให้งานที่เครือข่ายดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมาย

๕) การระดมทุน ส่งเสริมการออม โดยยึดหลักการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

๔. การพัฒนาการตลาด

๑) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาด ว่ามีขนาดของตลาด กว้างหรือว่าแคบ เพื่อวางแผนและพัฒนาด้านการตลาด เช่น ศึกษาความต้องการของตลาดของผู้บริโภค สรรวจตลาด สรรวจความพึงพอใจของลูกค้า

๒) การวางแผนการผลิต การตลาดอย่างเหมาะสม เช่น มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน กระจายความเสี่ยง ทำแบบพอประมาณ ดำเนินกิจกรรมการผลิตอย่างเกื้อกูลกัน มีทั้งการผลิตเพื่อบริโภคในชุมชนและเชิงการค้า

๓) ศึกษางานด้านการตลาดจากวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน

๔) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาด ขยายช่องทางการตลาด ส่งเสริมการขาย เน้นตลาดในชุมชนเป็นหลัก และขยายสู่ตลาดภายนอกชุมชน

๕) สร้างความมั่นใจในคุณภาพมาตรฐาน และประชาสัมพันธ์ทางการตลาด

๖) การจำหน่ายร่วมกับผลิตภัณฑ์อื่น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในผลิตภัณฑ์ให้สามารถประยุกต์เป็นของฝากในโอกาสต่าง ๆ ได้ เช่น ชุดของฝาก ชุดของขวัญ ของที่ระลึก

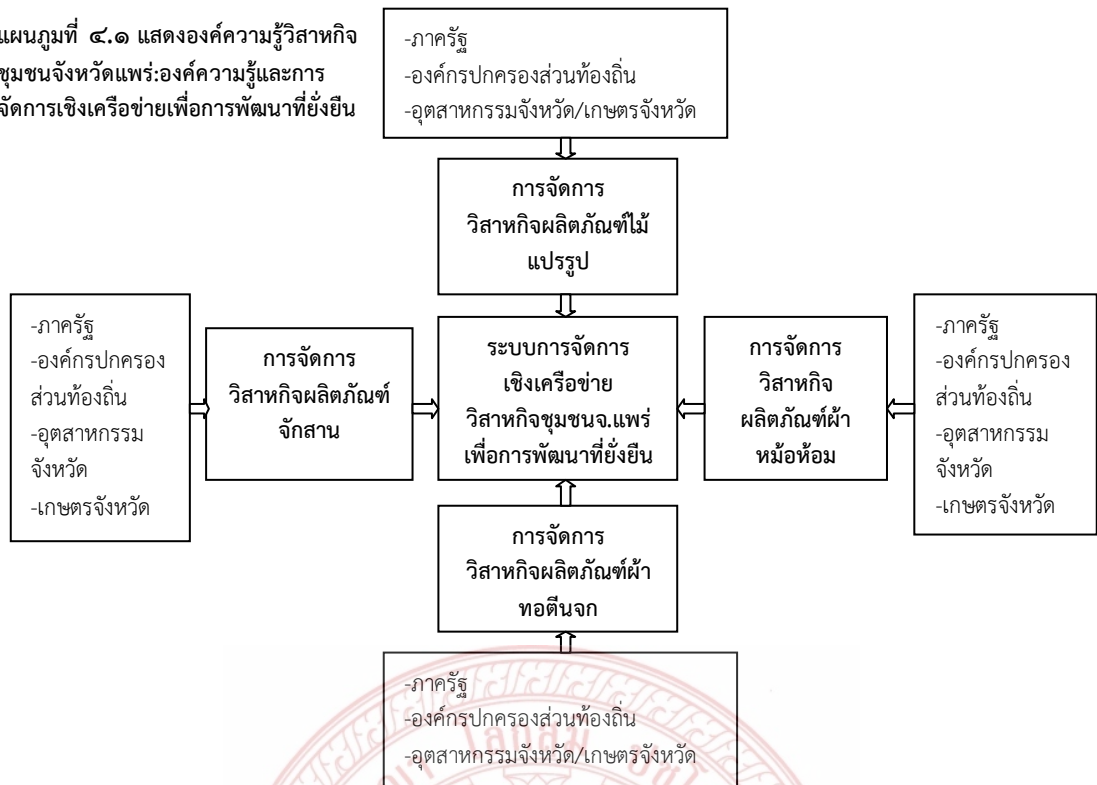
๗) เพิ่มช่องทางตลาด เช่น ขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต (digital marketing) การบริการจัดซื้อหน้าเว็บไซต์พร้อมจัดส่ง การออกร้านจำหน่ายสินค้าในงานแสดงสินค้าต่างๆ

๘) จัดทำการเผยแพร่ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (web page) ที่เป็นทางการของผลิตภัณฑ์ โดยแสดงทั้งถ่ายผลิตภัณฑ์ รางวัล และกิจกรรมต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์จักสาน รวมไปถึงกิจกรรมของกลุ่ม ข้อความที่สื่อสารถึงวิสาหกิจชุมชนจักสาน เช่น คลิปวิดีโอต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง คลิปการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า เพื่อสื่อสารทางตรงกับผู้สนใจ

๕. การประสานงานกับภาคีอื่น การศึกษาและจัดทำฐานข้อมูล จัดเก็บข้อมูลเครือข่าย และภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและจัดทำ แผนบูรณาการร่วมกันระหว่างกลุ่มวิสาหกิจกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง กำหนดบทบาทและข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างกลุ่มกับภาคีอื่น การจัดเวทีพบปะพูดคุย ศึกษาดูงาน การจัดกระบวนการเรียนรู้ของเครือข่าย เช่น ประสานงานกับภาคีอื่นในเรื่องการอบรมให้ความรู้เรื่องการพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ การพัฒนารูปแบบการตลาด การจัดทำบัญชี การพัฒนาการทำกิจกรรมของเครือข่าย ร่วม กำหนดเป้าหมายปริมาณการผลิต โดยต้องเชื่อมโยงเกื้อหนุนกันทั้งภายในและภาคีอื่น เป็นต้น

สรุปได้ว่าองค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ได้มีการจัดการเชิงเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมี มุมมอง วิสัยทัศน์ ความสนใจ มีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การเสริมสร้างและการพึ่งพิงอิงร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์เชิงเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย และมีการพัฒนาการจัดการ องค์กร มีการสร้างกฎระเบียบข้อบังคับและการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน ใช้ธรรมาภิบาลในการ บริหารงาน การพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จัดเวทีเรียนรู้ ศึกษาดูงาน การพัฒนา กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่ม ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาการ ตลาด จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาด ขยายช่องทางการตลาด ส่งเสริม การขาย การจำหน่ายร่วมกับผลิตภัณฑ์อื่น จัดทำการเผยแพร่ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ผ่านระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (web page) การประสานงานกับภาคีอื่น ได้แก่ การศึกษาและจัดทำฐานข้อมูล จัดเก็บข้อมูลเครือข่ายและภาคีที่เกี่ยวข้อง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ของเครือข่าย เช่น ประสานงานกับภาคีอื่นในเรื่องการอบรมให้ความรู้เรื่องการพัฒนากระบวนการผลิต แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิถัยการจัดการเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งอยู่บ้าง แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกวิสาหกิจที่มีอยู่ เพราะอาจมีข้อจำกัด บางอย่างซึ่งไม่สามารถจัดการได้ ดังนั้นหากจะให้การจัดการองค์ความรู้และระบบเครือข่ายเกิดการ พัฒนาให้ยั่งยืนได้นั้น วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรหาหน่วยงานภายนอกวิสาหกิจมาเป็นภาคี เครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐเช่นเกษตรจังหวัด อำเภอ ตำบล พัฒนาสังคมและมนุษย์ จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนร่วมเป็นภาคี เครือข่ายให้มากขึ้นเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเกิดความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย และเป็น เวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มศักยภาพในทุกๆ ด้านของวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการ ผลิต การพัฒนาฝีมือ การออกแบบ การตลาด ระบบบัญชี ระบบการประชาสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยง เครือข่ายให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นโดยอาศัยเครือข่ายทางสังคมเข้าช่วยจะนำมาซึ่งการพัฒนา วิสาหกิจที่ยั่งยืนได้และที่สำคัญสามารถเพิ่มการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ คือมี รายได้เพิ่มขึ้น มีการผลิตมากขึ้นมีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ ด้านสังคม คือมีการรวมกลุ่มกันเป็นพลังที่ เข้มแข็งที่สามารถขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน สังคมครอบครัวและชุมชนมีการเอื้ออาทร ได้อาศัยเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ด้านสิ่งแวดล้อม คือทำให้ประชาชน สังคม และ ครอบครัวต่างอาศัยสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในพื้นที่นำมาผลิตเป็นรายได้เพื่อเพิ่มการกินดีอยู่ดีของ ประชาชนได้อย่างดีและมีความสุข ดังแสดงแผนภูมิองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

แผนภูมิที่ ๔.๑ แสดงองค์ความรู้วิสาหกิจ
ชุมชนจังหวัดแพร่:องค์ความรู้และการ
จัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) คือ มีทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๒) เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ๔) เพื่อเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods Research) โดยเป็นการศึกษาทั้งเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ กลุ่ม ในจังหวัดแพร่ คือวิสาหกิจชุมชนผ้าทอมืองแพร่ วิสาหกิจชุมชนไม้แปรรูป วิสาหกิจชุมชนผ้าหม้อห้อม วิสาหกิจชุมชนเครื่องจักสาน และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) มีวิธีการดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

๑.๑ จากการศึกษเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี การวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ กลุ่ม ในจังหวัดแพร่

๑.๒ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) นักวิชาการ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาบริบท สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ของวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ กลุ่ม ในจังหวัดแพร่

๑.๒ แบบสอบถามสำหรับประชาชน โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ กลุ่มในจังหวัดแพร่

๑.๓ การสนทนาเฉพาะกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) สำหรับ ผู้นำชุมชน, ผู้อำนวยการสถานศึกษา, หัวหน้ากลุ่มสาระ/ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี , ตัวแทน/ผู้บริหารองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

และเพื่อเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๒. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๒.๑ จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี การวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพ การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ กลุ่ม ในจังหวัดแพร่

๒.๒ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) นักวิชาการ ผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ๔ กลุ่ม จำนวน ๔๔ รูป/คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive selection) เพื่อศึกษาบริบท สภาพการ ดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ของวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ กลุ่ม ในจังหวัดแพร่

๒.๒ แบบสอบถาม สำหรับประชาชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ กลุ่มในจังหวัดแพร่ โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังต่อไปนี้ วิสาหกิจ ชุมชนไม้แปรรูป จำนวน ๑๐๐ คน, วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม จำนวน ๑๐๐ คน, และวิสาหกิจเครื่องจักสาน จำนวน ๘๐ คน ส่วนวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ จำนวน ๑๘๔ คน โดยใช้วิธีคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ รวมจำนวน ๔๖๔ ราย เพื่อศึกษาองค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจทั้ง ๔ กลุ่ม ในด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจ ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิง ร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

๒.๓ ดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้ง ๔ กลุ่ม ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖๔ รูป/คน เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จ ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

๓. ขั้นสร้างเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยใช้วัตถุประสงค์ของงานวิจัย เป็นหลัก มีทั้งหมด ๓ ชนิดประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบการสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการ สนทนากลุ่มย่อย มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือตามหลักการ

๔. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจาก ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๕. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของวิจัย ในบทนี้มีหัวข้อ หลัก ๔ หัวข้อ ได้แก่ ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จังหวัดแพร่ ๒) เพื่อศึกษาองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิง เครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ๔) เพื่อเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการ เชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

ดังมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๕.๑.๑.๑ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินการของวิสาหกิจ ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

จากการศึกษาพบว่า จังหวัดแพร่เป็นเมืองไม้สัก อุตสาหกรรมไม้สักดำเนินอยู่เป็นรูปแบบเมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมา โดยบริษัท อีสท์เอเชียติกส์ เดนมาร์ก วิถีแห่งอุตสาหกรรมไม้สักดำเนินไปอย่างต่อเนื่องมิได้ขาดหาย มีการปรับกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมไม้สักตามสภาพและสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนไป ตามหลักสากลที่ออกกฎเกณฑ์เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาออกกฎหมายมากำหนดการทำอุตสาหกรรมไม้สักในประเทศไทย เมื่อกาลผ่านไป จนถึงปัจจุบัน เป็นกลุ่มไม้ที่มีพลัง และสามารถขับเคลื่อนการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้สักสู่ตลาดได้อย่างเป็นระบบจังหวัดแพร่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สักเพิ่มมูลค่า รวมถึงการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ทั้งนี้ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ โครงการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ไม้สักจังหวัดแพร่ ในกิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ทำให้ผู้ประกอบการไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ได้รับการพัฒนาขึ้นอีกระดับหนึ่ง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและดำเนินธุรกิจของตนเองให้เติบโตและสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ และพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดแพร่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ต่อมาการทำธุรกิจไม้แปรรูปจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยวิทยาลัยชุมชนแพร่ร่วมกับ ร่วมกับวิสาหกิจชุมชนผู้ค้าเฟอร์นิเจอร์ หัตถ-คอนมูล และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้แพร่สักทอง กลุ่มคัสเตอร์ไม้สักทองจังหวัดแพร่ ได้ทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้สัก โดยมุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ กำหนดทิศทางตลาดเฉพาะ (Nich Market) และสร้างรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์การผลิตแบบชุมชนท้องถิ่นให้คงอยู่ เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพเพิ่มขึ้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่^๑ ปัจจุบันของผู้ประกอบการและผู้ผลิตในชุมชน ทั้งขนาดกลางและ ขนาดเล็กที่ขาดการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เนื่องจากช่างหรือสล่า (ภาษาเหนือ) จะผลิตตามใบสั่งซื้อ

ส่วนปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป จากการศึกษาพบว่า มีปัญหาด้านการดำเนินการสานต่อในด้านของการประกอบกิจการวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานภาคีให้การสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง ปัญหากลุ่มวิสาหกิจไม่นำเอาความรู้ที่ได้ไปพัฒนากิจการของตนเอง ทำให้ระบบวิสาหกิจชุมชนมีความเจริญไปอย่างช้าๆ ปัญหาการวางแผนการจัดการการผลิตและการตลาดของชุมชน การผลิตสินค้าออกมามากจนเกินไปก็ส่งผลต่อการขายของผู้ประกอบการ ปัญหาการหาแหล่งทุน

^๑ ฐานวัฒนธรรม วิถีปราชาศิลป์, คณะกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชนแพร่, โครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กิจกรรมโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้สักวิทยาลัยชุมชนแพร่, พ.ศ.๒๕๕๕.

๕.๑.๑.๒ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินการวิสาหกิจหม้อ

หม้อ

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนทุ่งไธ้งจะทำการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับผ้าหม้อหม้อเป็นหลัก ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์หม้อหม้อส่วนใหญ่ อยู่ติดกับถนนทั้งสองฝั่งทั้งซ้ายและขวาตลอดเส้นทางเกือบสองกิโลเมตร ผลิตภัณฑ์หม้อหม้อมีลักษณะ และรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ชนิดของผลิตภัณฑ์หม้อหม้อ^๒ นอกจากนี้ร้านค้าส่วนใหญ่ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของเจ้าของร้าน มีที่ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมีลักษณะที่เป็นการค้าขายทั้งค้าปลีกและค้าส่ง ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่รับมาจากผู้ผลิตอีกทอดหนึ่ง สถานที่จอดรถของลูกค้าไม่สะดวก เนื่องจากบริเวณของสองข้างถนนคับแคบ รถจอดได้เฉพาะริมฟุตบาทมีพื้นที่จำกัด ภูมิทัศน์หน้าร้านและสภาพแวดล้อมไม่ได้ตกแต่งให้สวยงาม ไม่ได้ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติมาทำสีย้อมเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านการขาดแคลนต้นหม้อ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อหม้อไม่เท่ากัน เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในการตัดเย็บมีคุณภาพที่แตกต่างกัน

ส่วนปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจวิสาหกิจหม้อหม้อ จากการศึกษาพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการรวมกลุ่มกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนหม้อหม้อยังมีไม่มาก ปัญหาการประชาสัมพันธ์ที่เป็นระบบและเป็นมาตรฐานแก่ประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ด้วยสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยสู่สากล ปัญหาการประชาสัมพันธ์ที่ทำในนามวิสาหกิจชุมชนนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาการไม่มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเผยแพร่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หม้อหม้อ ปัญหาการวางแผนงานในการพัฒนาวิสาหกิจผ้าหม้อหม้อที่เป็นลายลักษณ์อักษรและมีการลงนามอย่างเป็นทางการ ปัญหาการกำหนดราคากลางจากเครือข่ายวิสาหกิจหม้อหม้อ

๕.๑.๑.๓ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าทอ

เมืองแพร่

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดแพร่ ในกลุ่มชนชาวไทยภาคเหนือจะมีวัฒนธรรมหนึ่งของหญิงสาวที่ถ่ายทอดกันคือการทอผ้า ซึ่งมีมานานจะเห็นได้จากจิตรกรรมฝาผนังที่วัดเวียงต้า อำเภอลอง การทอผ้าของที่นี่เป็นการทอผ้าฝ้าย ทอด้วยกี่พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ทอเป็นผ้าชิ้นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และผ้าชิ้นที่ต่อตีนจก

ส่วนปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ จากการศึกษพบว่า ปัญหาหลังจากจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแล้วดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ปัญหาการใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ไม่ตรงตามกิจกรรมของกลุ่ม ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปัญหาการบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนซ้ำ ปัญหาแบบรายงานวิสาหกิจมีมากเกินไป ปัญหาด้านการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัญหาการออกแบบการผลิตสินค้าไม่ตรงตามความต้องการ ขาดความรู้ ปัญหาการจัดการการตลาด ปัญหาการ

^๒ สัมภาษณ์ นางประภาพรณ ศรีตรัย, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐.

ประชาสัมพันธ์การจัดการกลุ่มเครือข่าย ปัญหาการออกแบบบรรจุหีบห่อที่ไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาเรื่องคุณภาพสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการผลิต ปัญหาการพัฒนาเครือข่ายให้เพิ่มขึ้นได้ ปัญหาจัดการด้านบัญชี ปัญหาเงินทุนหมุนเวียน ปัญหาอาคารในการผลิต ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตไม่ทันสมัยและได้มาตรฐาน ปัญหาการผูกขาดด้านการตลาดของกลุ่มใหญ่

๕.๑.๑.๓ บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจเครื่อง

จักสาน

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานวิสาหกิจเครื่องจักสานบ้านคางามหมู่ที่ ๘ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสูงเม่น ประมาณ ๗ กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดแพร่ ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ประชากรมีอาชีพทางการเกษตร มีการเลี้ยงสัตว์ และปลูกพืชผลทางการเกษตร และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้ในหมู่พวกของตน คือการจักสานกระบุงจากไม้ไผ่ มีการพัฒนารูปแบบ และมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อมีผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปแบบ และเหลือใช้ในครัวเรือน จึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และได้ยื่นจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ผลการดำเนินงานของกลุ่มที่ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาจนมีความเข้มแข็ง ทั้งด้านการผลิตการบริหารจัดการกลุ่ม มีศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและชุมชน มีการพัฒนาสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการดำเนินงาน มีการดำเนินการเองภายในกลุ่มและร่วมกับหน่วยงานภาคีอื่น ๆ เพื่อรองรับ และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มและชุมชน มีการจัดการเงินทุนด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม สาธารณประโยชน์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และยั่งยืนจากรุ่นสู่รุ่นอย่างเป็นระบบ ได้รับการสนับสนุนเชื่อมโยงจากองค์กรท้องถิ่น และเครือข่ายหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกระดับ การดำเนินงานของสมาชิกจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนในครัวเรือนเป็นการตัดสินใจในการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและร่วมกันแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันในสังคม และเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดของชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

ส่วนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มภูมิปัญญาสานกล่อ่งข้าวบ้านทุ่งน้ำใส หมู่ที่ ๗ ตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วิถีชีวิต อาชีพ สังคม ตำบลเหมืองหม้อมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท นอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริมที่เป็นอาชีพทางวัฒนธรรมสืบทอดมาจากบรรพบุรุษเช่น อาชีพจักสาน การแกะสลัก การทำข้าวแคบ ข้าวปุ้น ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากกะลามะพร้าว โดยเฉพาะจักสานแฉับข้าวหรือกร่องข้าวเหนียว ภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มจักสานบ้านเหมืองหม้อเป็นปราชญ์ในชุมชน สอนองค์ความรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียน และส่วนใหญ่ทำเป็นอาชีพเสริม เป็นกิจกรรมช่วงว่าง ต่อมา มีการรวมกลุ่ม การทำผลิตภัณฑ์จักสาน แรกเริ่มมีสมาชิกรวมกลุ่มกันประมาณ ๓๐ คน ได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มภูมิปัญญาสานกล่อ่งข้าวบ้านทุ่งน้ำใส สมาชิกจะมีการรวมกลุ่มกันทำ

ตามหมู่บ้าน ณ บ้านสมาชิกคนใดคนหนึ่ง แหล่งทุนสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนกลุ่มอาชีพทุกหมู่บ้าน ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เริ่มจากการทำใช้เอง ต่อมาได้พัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับจำหน่าย

ส่วนปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจเครื่องจักสาน จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ไม่ตรงตามกิจกรรมของกลุ่ม หน่วยงานภาคีที่ให้การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนขาดข้อมูลการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนช้า แบบรายงานวิสาหกิจมีมากเกินไปควรจัดหมวดหมู่ที่เป็นข้อมูลที่สำคัญนำไปใช้ได้จริง วิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมากและเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยทำให้การติดตามความก้าวหน้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ทั่วถึง

๕.๑.๒ ผลการศึกษาและวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๕.๑.๒.๑ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชน ในเขต อำเภอเมืองแพร่ อำเภอสูงเม่น และอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพและรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน พบว่าประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐ ตามลำดับ

อายุของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๐ รองลงมาคืออายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐ ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๐ รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐ ตามลำดับ

อาชีพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐ รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐ ตามลำดับ

รายได้ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไป จำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐ รองลงมาคือรายได้ ๑,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐ ตามลำดับ

๒) ผลการวิเคราะห์องค์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน แสดงด้วยค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการวิเคราะห์พบว่า พบว่าประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๕$, S.D. = ๐.๘๕๕) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับความเห็นมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๗๙๘) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๘๗๕) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่การมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการออกแบบผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๔.๐๑$, S.D. = ๐.๘๔๗) ตามลำดับ

๕.๑.๒.๒ ผลการวิเคราะห์องค์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชนในเขต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่แยกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๐๐ รองลงมาคือเพศชาย จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ รองลงมาคือมีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๐ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๐ รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน ๒๖ คน ร้อยละ ๒๖.๐๐ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร จำนวน ๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๐๐ รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยมีรายได้อยู่ที่ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๐๐ รองลงมาคือ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐ ตามลำดับ

๒) ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย วิสาหกิจหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน จากการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมรายด้านพบว่า ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, $S.D = 0.703$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับความเห็นปานกลางทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ($\bar{X} = 3.44$, $S.D = 0.65$) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.38$, $S.D = 0.79$) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ($\bar{X} = 3.33$, $S.D = 0.652$) ตามลำดับ

๕.๑.๒.๓ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย วิสาหกิจผ้าทอมืองแพ้อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชนในเขต อำเภอคลอง และอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่แยกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๖๗ รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๓ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน ๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๓๗ รองลงมาได้แก่ อายุ ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗๘ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มากที่สุด จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๒ รองลงมาคือระดับอนุปริญญา จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๕ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สมาชิกที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท มากที่สุด จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๐ รองลงมาคือ ๑ – ๕,๐๐๐ จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๘ ตามลำดับ

๒) ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน โดยภาพรวมพบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับความเห็นมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.51) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.62)

๕.๑.๒.๓ ผลการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจักสานจังหวัดแพร่ อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชนในเขตอำเภอสูงเม่น แยกตามเพศ อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐๐ รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐ ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ ๕๑-๖๐ ปี มากที่สุด จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๕ รองลงมาได้แก่ อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๕ ตามลำดับ

๒) ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน โดยภาพรวมพบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับความเห็นมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .๗๖) รองลงมาได้แก่ การมี

วิสัยทัศน์ร่วมกัน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.77) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การรับรู้มุมมองร่วมกัน ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

๕.๑.๓ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

๕.๑.๓.๑ ผลการวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่มีระบบที่ชัดเจน แต่มีจุดแข็งที่พบก็คือมีการประกอบกิจการวิสาหกิจไม้แปรรูปที่มีการทำกันในระดับตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่นิยมผลิตกันอย่างกว้างขวาง ด้านเงินทุนก็อาศัยทุนส่วนตัว มีการพึ่งพาในระดับหน่วยงานภาครัฐนั้นมีค่อนข้างน้อย ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเป็นอย่างดี แต่ก็ยังมีจุดอ่อนในด้านระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เริ่มต้นจากการจัดการวางแผนเพื่อจัดการเชิงเครือข่ายที่ยังไม่มีการวางแผนในการจัดการเชิงเครือข่ายให้มีระบบอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปต่างคนต่างทำในการจัดการ การจัดการความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนยังไม่ได้นำมาปรับประยุกต์ใช้เท่าที่ควร การสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต การตลาด หาแหล่งทุน การพัฒนาการผลิต การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การสร้างระบบออนไลน์ในการเชื่อมโยงวิสาหกิจไม้แปรรูป การส่งเสริมการค้าและการลงทุน ยังไม่ปรากฏ ซึ่งไม่สามารถทำให้การพัฒนาวิสาหกิจไม้แปรรูปเกิดการพัฒนายั่งยืนได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนายั่งยืนมากกว่านี้ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม้แปรรูปควรมีระบบความสัมพันธ์ในการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนายั่งยืนให้มากขึ้น โดยมีการปฏิสัมพันธ์ทั้งภายในสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเอง ทั้งภายนอกชุมชนสมาชิกได้แก่ภาครัฐ เอกชน และการเชื่อมโยงสมาชิกภายนอกชุมชนโดยอาศัยระบบเน็ตเวิร์กเครือข่ายทางออนไลน์หรือทางอินเทอร์เน็ตเพื่อขยายการประกอบการวิสาหกิจไม้แปรรูปให้เกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป

จากการศึกษาผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งในแง่ของการดำเนินกิจการที่มีการดำเนินกิจการกันอย่างแพร่หลาย อาศัยเงินทุนของตนเอง ด้านการตลาดเพื่อการจำหน่ายเป็นร้านทั้งที่เป็นของตนเองหรือมีการเช่าเพื่อดำเนินกิจการ ส่งผลให้มีรายได้ที่สามารถช่วยครอบครัวได้อย่างดี แต่หากจะให้การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเกิดการพัฒนายั่งยืนได้อย่างแท้จริงนั้น ควรดำเนินการสร้างเครือข่ายให้มากขึ้น มีการวางแผนงานอย่างเข้มข้น ทั้งมีการเชื่อมโยงทั้งสมาชิกภายในชุมชน และนอกชุมชนเพื่อพัฒนาวางแผนร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน และสร้างระบบภาคีเครือข่ายที่เป็นสมาชิกไม้แปรรูปให้มากขึ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเอาองค์ความรู้ที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน นำเอาเทคโนโลยีมาจัดการข้อมูลให้เป็นที่รู้จักและนำมาพัฒนารูปแบบของการจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๕.๑.๓.๒ ผลการวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่มีระบบที่ชัดเจน แต่มีจุดแข็งที่พบก็คือมีการประกอบกิจการวิสาหกิจหม้อห้อมที่มีการทำกันในระดับตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่นิยมผลิตกันอย่างกว้างขวาง ด้านเงินทุนก็อาศัยทุนส่วนตัว มีการพึ่งพาในระดับหน่วยงานภาครัฐนั้นมีค่อนข้างน้อย ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเป็นอย่างดี สามารถก้าวมาสู่ผลิตภัณฑ์โอท็อปได้ และเป็นที่รู้จักกันมากในระดับจังหวัด และภาคเหนือ แต่ก็ยังมีจุดอ่อนในด้านระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในด้านการวางแผนการจัดการเครือข่าย ต่างคนต่างผลิตไม่สามารถนำเอาสิ่งที่เป็นความรู้ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง อีกทั้งในด้านการรวมกลุ่มกันในการจัดการระบบเครือข่ายให้เกิดการพัฒนาขับเคลื่อนระบบและกลไกในการจัดการเชิงเครือข่ายของสมาชิกวิสาหกิจหม้อห้อม ถึงมีสมาชิกวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมก็ตามแต่ก็เป็นเพียงรวมกลุ่มกันเพื่อจดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเท่านั้นไม่สามารถที่จะดำเนินการจัดระบบเครือข่ายได้อย่างเข้มแข็ง จึงส่งผลให้การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จมากขึ้นในการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจหม้อห้อมทั้งในแง่การขยายบุคลากรสมาชิกเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเอาเทคโนโลยีมาสร้างเครื่องมือช่วยในการบริหารจัดการเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งโดยอาศัยเครือข่ายทั้งภายในชุมชน และนอกชุมชนได้แก่ภาครัฐ เอกชน และระบบบริหารจัดการที่หลากหลายในการเพิ่มฐานตลาด พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ พัฒนาการผลิตไปสู่สากล เพื่อก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอันนำมาในการสร้างรายได้ ได้เครือข่าย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๕.๑.๓.๒ ผลการวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่ชัดเจน แต่เป็นการปฏิสัมพันธ์เฉพาะในระดับกลุ่มตนเองเท่านั้น มีจุดแข็งที่พบก็คือสมาชิกมีการประชุมเพื่อวางแผนการจัดการผลิต มีการประชุมเพื่อเตรียมการผลิต ทั้งในด้านวางแผนการตลาด การจัดทำระบบบัญชี กำหนดทิศทางการผลิต มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในสมาชิก แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจาก ยังไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของวิสาหกิจหม้อห้อมให้กว้างขวางมากขึ้นทั้งในสมาชิกในกลุ่ม และเพิ่มสมาชิกนอกกลุ่ม หากจะทำให้วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้นั้น ควรมีการสร้างระบบความสัมพันธ์ของการจัดการวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ทั้งในกลุ่มสมาชิก และนอกสมาชิกให้มากขึ้น อีกทั้งมีการวางแผนการเพื่อพัฒนาการประกอบการผ้าทอเมืองแพร่ให้เป็นที่รู้จัก

มากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงานในกลุ่มเครือข่าย การนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการ เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือในการจัดการข้อมูล และมีการจัดระบบการประชาสัมพันธ์ในเครือข่าย การจัดการให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินกิจการวิสาหกิจหม้อห้อมให้เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศเกิดการพัฒนายั่งยืน เพื่อเพิ่มรายได้ สร้างโอกาสและเพิ่มอัตลักษณ์ที่มีแบรนด์เป็นของตนเอง

๕.๑.๓.๒ ผลการวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจจacksานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจจacksานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่ชัดเจน แต่เป็นการปฏิสัมพันธ์เฉพาะในระดับกลุ่มตนเองเท่านั้น มีจุดแข็งที่พบก็คือสมาชิกมีการจัดองค์กรที่ชัดเจนในการบริหารจัดการ มีระบบการสร้างความสัมพันธ์ภายนอกสมาชิกวิสาหกิจโดยร่วมมือกับราชการ และภาคเอกชน นอกจากนี้ยังสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจจacksานจังหวัดแพร่ยังให้ความร่วมมือในการร่วมคิด ร่วมทำร่วมวางแผน ร่วมรับผลประโยชน์เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนยังได้ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง หากจะทำให้การประกอบการวิสาหกิจจacksานจังหวัดแพร่ มีความสำเร็จในแง่ของการจัดการเครือข่าย เพื่อเกิดการพัฒนายั่งยืนให้มากขึ้น สมาชิกวิสาหกิจจacksานจังหวัดแพร่ควรขยายการสร้างภาคีเครือข่ายให้มากขึ้น อีกทั้งให้ภาครัฐและเอกชน ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานงาน ดำเนินงานในด้านหารเพิ่มแหล่งเงินทุน หาแหล่งตลาดใหม่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการออกแบบให้มีความหลากหลาย มีระบบการขนส่งที่รวดเร็ว มีระบบเทคโนโลยีใหม่เข้ามาช่วยในการจัดการข้อมูล แลกเปลี่ยนบุคลากร มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการเครือข่ายให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการเพิ่มรายได้ เพิ่มเครือข่าย และมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง

๕.๑.๔ องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๑) องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจไม้แปรรูป

ผลการวิจัย พบว่า องค์ความรู้และการจัดการเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจไม้แปรรูปนั้นเป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีอยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำเอาวัสดุไม้สักที่มีอยู่ในจังหวัดแพร่ และบุคลากรที่อาศัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการวางแผนธุรกิจ การเอื้ออาทร และการเคารพซึ่งกันในการจัดการ และให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐาน และต่อมาก็ได้ทำกันอย่างเป็นระบบและมีรูปแบบที่ชัดเจน โดยการสมัครเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ และได้ขยาย

วิสาหกิจไม้แปรรูปกันอย่างกว้างขวาง โดยกระบวนการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนไม้แปรรูปนั้นในด้านปัจจัยภายในมีการประกอบการโดยขอความร่วมมือกับภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการในการนำไปสู่จัดเข้าแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนวิสาหกิจไม้แปรรูปให้เกิดเป็นรูปธรรม มีการส่งเสริมการตลาด แหล่งจำหน่าย แหล่งทุน แหล่งประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น อีกทั้งมีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ และขยายกลุ่มเครือข่ายให้มากขึ้น นอกจากนี้ภาคเอกชนได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ผลิตให้เกิดมีแบรนด์หรืออัตลักษณ์เป็นของตนเองให้มากขึ้น อีกทั้งให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการเงินทุน แหล่งตลาด ในด้านปัจจัยภายนอกมีการสร้างเครือข่ายให้มากขึ้น ขยายตลาดให้มากขึ้นให้ทั่วประเทศและจนถึงกลุ่มประเทศอาเซียน และนำเอาเทคโนโลยีทางด้านอินเทอร์เน็ตมาบริหารจัดการเครือข่ายให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งจะทำให้เปิดตลาดด้านไม้แปรรูปได้อย่างกว้างขวาง ผลลัพธ์ที่ได้จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการพึ่งพาตนเองได้ สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม และมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง

๒) องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายมีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจหม้อห้อม

ผลการวิจัย พบว่า องค์ความรู้และการจัดการเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจหม้อห้อมนั้นเป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกเพื่อให้การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมดำเนินไปอย่างมั่นคง นอกจากนี้ ในชุมชนยังได้นำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตมาดำเนินการตั้งเป็นการประกอบธุรกิจ โดยอาศัยการวางแผนงานด้านธุรกิจ การมีความเอื้ออาทรในการเคารพช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การส่งเสริมการดำเนินงานของภาครัฐในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อม ทำให้กระบวนการจัดการเครือข่ายต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายใน คือต้องมีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น ให้มีความสนใจในการประกอบการด้านนี้ให้มากขึ้น เพราะจะเป็นกำลังสำคัญในการสืบสานงานด้านนี้ และที่สำคัญมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านนี้ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อสร้างเครือข่ายทั้งภายในกลุ่มสมาชิก และนอกกลุ่มสมาชิกเพื่อสร้างมาตรฐานความมั่นคงและการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมให้พัฒนาได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังได้อาศัยปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีแหล่งตลาดที่รองรับผลิตภัณฑ์ได้ทั้งตลาดภายในและตลาดภายนอกประเทศขยายไปจนถึงกลุ่มประเทศอาเซียน มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทางด้านอินเทอร์เน็ตเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายให้มีการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นแล้ว จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน อันได้แก่ประชาชนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีอัตลักษณ์เป็นของตนเองก็จะส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจหม้อห้อม

๓) องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายมีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ วิสาหกิจผ้าทอ

ผลการวิจัย พบว่า องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าทอนั้นเป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกเพื่อให้การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนผ้าทอดำเนินไปอย่างมั่นคง โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและที่สำคัญกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจผ้าทอยังมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการประกอบการให้เป็นที่ยอมรับและยอมรับมากขึ้น โดยมีหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาสนับสนุนทั้งในด้านการให้ความรู้ สนับสนุนเงินทุน การหาแหล่งตลาด ให้มากขึ้นทำให้การดำเนินงานด้านเครือข่ายสามารถดำเนินไปด้วยดี นอกจากนี้สมาชิกวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ยังได้ยังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานธุรกิจให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น มีการประชุม แลกเปลี่ยนกัน อีกทั้งยังได้นำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมมาประยุกต์กับการจัดการ และที่สำคัญทำให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งสมาชิกต่างมีความเอื้ออาทรต่อกัน และให้ความเคารพนับถือกัน จึงส่งผลให้เครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอมีการพัฒนาที่ดี โดยกระบวนการจัดการวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ได้อาศัยปัจจัยทั้งภายใน ได้แก่การถ่ายทอดองค์ความรู้หรือการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง และให้เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างแน่นแฟ้น และปัจจัยภายนอกได้แก่การเชื่อมโยงแหล่งตลาดหรือการหาแหล่งตลาดใหม่ ๆ ให้มากขึ้น ทั้งในและต่างประเทศ และการใช้ระบบเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตสร้างเครือข่ายทางออนไลน์เพื่อส่งเสริมศักยภาพการผลิตให้เป็นที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ซึ่งจะส่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าทออันได้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผ้าทอได้พึ่งตนเอง มีระบบฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง

๔) องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายมีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ วิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่

ผลการวิจัย พบว่า องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่เป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกเพื่อให้การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนผ้าทอดำเนินไปอย่างมั่นคง โดยเฉพาะสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจะมีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างเครือข่ายมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาดำเนินการจัดการเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็ง มีการจัดองค์กรที่เป็นรูปแบบมีโครงสร้างการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างชัดเจน มีการวางแผนงานธุรกิจ ในด้านกระบวนการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจนั้นได้ใช้ปัจจัยทั้งภายในโดยการสร้างผู้นำคนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง มีหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือทั้งในด้านเงินทุน การหาแหล่งตลาด มีการรวมกลุ่มกันอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยภายนอกได้แก่การหาแหล่งตลาดใหม่มาสนับสนุนส่งเสริมการจำหน่ายการผลิตให้มากขึ้น และที่สำคัญการใช้เทคโนโลยีทางด้านการจัดการเครือข่ายทางออนไลน์ด้วยการสร้างระบบฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเครือข่ายแก่สมาชิกอย่างพอเพียง ซึ่งจะทำให้เกิดผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่

วิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่คือสามารถพึ่งตนเองได้ สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และชุมชนก็เข้มแข็ง เป็นที่รู้จักมากขึ้นทั้งในระดับจังหวัด ระดับประเทศและระดับอาเซียน และมีอัตลักษณ์ที่มีรูปแบบเป็นของตนเอง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ จากผลการศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

บริบท สภาพปัจจุบันการดำเนินงานวิสาหกิจไม้แปรรูปเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปสักทอง กลุ่มคลัสเตอร์ไม้สักทองจังหวัดแพร่ ได้ทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้สัก โดยมุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ กำหนดทิศทางตลาดเฉพาะ และสร้างรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์การผลิตแบบชุมชนท้องถิ่นให้คงอยู่ เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพเพิ่มขึ้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ เป็นทั้งผู้ประกอบการและผู้ผลิตในชุมชน ทั้งขนาดกลางและ ขนาดเล็ก จะผลิตตามใบสั่งซื้อ มีปัญหาด้านการดำเนินการสานต่อในด้านของการประกอบกิจการวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานภาคีให้การสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง ปัญหากลุ่มวิสาหกิจไม่นำเอาความรู้ที่ได้ไปพัฒนากิจการของตนเอง ปัญหาการวางแผนการจัดการการผลิตและการตลาดของชุมชน การผลิตสินค้าออกมาจำนวนมากเกินไป ปัญหาการหาแหล่งทุน

บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจหม้อห้อมส่วนใหญ่ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์หม้อห้อม ส่วนใหญ่อยู่ติดกับถนนทั้งสองฝั่งทั้งซ้ายและขวาตลอดเส้นทางเกือบสองกิโลเมตร ผลิตภัณฑ์หม้อห้อมมีลักษณะ และรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม มีลักษณะที่เป็นการค้าขายทั้งค้าปลีกและค้าส่ง ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่รับมาจากผู้ผลิตอีกทอดหนึ่ง ไม่ได้ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติมาทำสีย้อมเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านการขาดแคลนต้นห้อม มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการรวมกลุ่มกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมยังมีไม่มาก ปัญหาการประชาสัมพันธ์ที่เป็นระบบและเป็นมาตรฐานแก่ประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ด้วยสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยสู่สากล ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ปัญหาการไม่มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเผยแพร่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หม้อห้อม ปัญหาการวางแผนงาน ปัญหาการกำหนดราคากลางจากเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อม สอดคล้องกับกรณีการ ทิมหอม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อาชีพการผลิตการทอผ้ามีเอกรณศึกษาบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอมะนัง จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวว่าปัญหาและ

อุปสรรคของอาชีพทอผ้าบ้านหนองขาวคือ ปัญหาการขาดบุคลากรผู้ทอผ้าในฤดูทอานา ทำให้ผ้าไม่พอจำหน่าย และปัญหาเงินทุนในการจัดซื้อวัตถุดิบในการทอของกลุ่ม มัดย้อม^๓

บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ เป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดแพร่ ในกลุ่มชนชาวไทยภาคเหนือจะมีวัฒนธรรมหนึ่งของหญิงสาวที่ถ่ายทอดกันคือการทอผ้า การทอผ้าของที่นี่เป็นการทอผ้าฝ้าย ทอด้วยกี่พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ทอเป็นผ้าชิ้นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และผ้าชิ้นที่ต่อติดจน มีปัญหาหลังจากจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแล้วดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ปัญหาการใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ไม่ตรงตามกิจกรรมของกลุ่ม ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปัญหาการบันทึกข้อมูล ปัญหาด้านการดำเนินงาน ปัญหาการออกแบบการผลิตสินค้าไม่ตรงตามความต้องการ ขาดความรู้ ปัญหาการจัดการการตลาด ปัญหาการประชาสัมพันธ์การจัดการกลุ่มเครือข่าย ปัญหาการออกแบบบรรจุหีบห่อที่ไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาเรื่องคุณภาพสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการผลิต ปัญหาการพัฒนาเครือข่ายให้เพิ่มขึ้นได้ ปัญหาจัดการด้านบัญชี ปัญหาเงินทุนหมุนเวียน ปัญหาอาคารในการผลิต ปัญหาด้านวัสดุ ปัญหาการผูกขาดด้านการตลาดของกลุ่มใหญ่ สอดคล้องกับธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่า ในด้านปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์และปัญหาด้านทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การ พัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุน วิสาหกิจชุมชน^๔

บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจเครื่องจักสาน ประชากรมีอาชีพทางการเกษตร ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้ในหมู่พวกของตน คือการจักสานกระบุงจากไม้ไผ่ มีการพัฒนารูปแบบ และมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ รวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และได้ยื่นจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ผลการดำเนินงานของกลุ่มที่ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาจนมีความเข้มแข็ง ทั้งด้านการผลิตการบริหารจัดการกลุ่ม มีศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและชุมชน มีการพัฒนาสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการดำเนินงาน มี

^๓ กรรณิการ์ ทิมหอม, อาชีพการผลิตผ้าทอมือ : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี, (นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๒), หน้า ๑-๒.

^๔ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์, “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา”, รายงานวิจัย, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๖, หน้า บทคัดย่อ.

การดำเนินการเองภายในกลุ่มและร่วมกับหน่วยงานภาคีอื่น ๆ การดำเนินงานของสมาชิกจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนในครัวเรือนเป็นการตัดสินใจในการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมกันแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันในสังคม และเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดของชุมชนให้เกิดความยั่งยืน มีปัญหาในการดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ไม่ตรงตามกิจกรรมของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมากและเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยทำให้การติดตามความก้าวหน้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ทั่วถึง

๕.๒.๒ จากผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ต่อหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจไม่แปรรูปต่อองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก อภิปรายได้ว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตลอดจนถึงการมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่แปรรูป ซึ่งเป็นผลดีต่อการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับ พระมหาสุทิตย์ อาภากร ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายว่าองค์ประกอบของความเป็นเครือข่าย สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ คือการมีส่วนร่วม การพึ่งพาอาศัย และการแลกเปลี่ยนความรู้การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆของสมาชิกจะเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมให้เครือข่ายนั้นมีพลังมากขึ้น^๕ ส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมต่อองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง อภิปรายได้ว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ให้เกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกันอยู่ระดับปานกลาง เพราะสมาชิกวิสาหกิจหม้อห้อมต่างคนก็ต่างผลิตกันเอง การรวมกลุ่มในด้านการจัดการเชิงเครือข่ายจึงไม่มีมากเท่าที่ควร ความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ต่อองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก อภิปรายได้ว่า เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน และการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ซึ่งเป็นผลดีต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ นฤมล นิราทร กล่าวว่า กระบวนการสร้างเครือข่ายที่สมบูรณ์นั้นขั้นตอนการทำกิจกรรมร่วมกันในเมื่อเครือข่ายรู้สึกว่าได้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่าย ความสัมพันธ์ของเครือข่ายจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น อาจนำไปสู่การขยายตัว ขยาย

^๕ พระมหาสุทิตย์ อาภากร, เครือข่ายธรรมาธิความรู้และการจัดการ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดือน, ๒๕๕๗), หน้า ๑๘-๕๐.

กิจกรรม หรืออาจจะเกิดการลงทุนเพื่อดำเนินการจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกัน^๖ ความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจจกสจ.จังหวัดแพร่ต้ององค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก อภิปรายได้ว่า เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการพึ่งพิงอิงร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และมีการรับรู้มุมมองร่วมกัน ซึ่งทำให้การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

๕.๒.๓ จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่มีระบบที่ชัดเจน เนื่องจากการจัดการเชิงเครือข่ายที่ยังไม่มีการวางแผนในการจัดการเชิงเครือข่ายให้มีระบบอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปต่างคนต่างทำในการจัดการ การจัดการความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนยังไม่ได้นำมาปรับประยุกต์ใช้เท่าที่ควร การสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต การตลาด หาแหล่งทุน การพัฒนาการผลิต การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การสร้างระบบออนไลน์ในการเชื่อมโยงวิสาหกิจไม้แปรรูป การส่งเสริมการค้าและการลงทุน ยังไม่ปรากฏซึ่งไม่สามารถทำให้การพัฒนาวิสาหกิจไม้แปรรูปเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ส่วนผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งทำให้การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนดำเนินไปอย่างไม่เป็นรูปธรรมมากนัก

ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์หม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่มีระบบที่ชัดเจน เนื่องจากยังไม่มีมีการวางแผนการจัดการเครือข่าย ต่างคนต่างผลิตไม่สามารถนำเอาสิ่งที่มีความรู้ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง อีกทั้งในด้านการรวมกลุ่มกันในการจัดการระบบเครือข่ายให้เกิดการพัฒนาขับเคลื่อนระบบและกลไกในการจัดการเชิงเครือข่ายของสมาชิกวิสาหกิจหม้อห้อม ถึงมีสมาชิกวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมก็ตามแต่ก็เป็นเพียงรวมกลุ่มกันเพื่อจดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเท่านั้นไม่สามารถที่จะดำเนินการจัดระบบเครือข่ายได้อย่างเข้มแข็ง จึงส่งผลให้การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จ

ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่ชัดเจน แต่เป็นการปฏิสัมพันธ์เฉพาะในระดับกลุ่มตนเองเท่านั้น การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจาก ยังไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ให้กว้างขวางมากขึ้นทั้งในสมาชิกในกลุ่ม และเพิ่มสมาชิกนอกกลุ่ม

^๖ นฤมล นิราทร, การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณา, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑.

ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น มีระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่ชัดเจน แต่เป็นการปฏิสัมพันธ์เฉพาะในระดับกลุ่มตนเองเท่านั้น การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจเครื่องจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ได้ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง หากจะทำให้การประกอบการวิสาหกิจเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ มีความสำเร็จในแง่ของการจัดการเครือข่ายเพื่อเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนให้มากขึ้น สมาชิกวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่ควรขยายการสร้างภาคีเครือข่ายให้มากขึ้น อีกทั้งให้ภาครัฐและเอกชน ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานงาน ดำเนินงานในด้านหารเพิ่มแหล่งเงินทุน หาแหล่งตลาดใหม่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการออกแบบให้มีความหลากหลาย มีระบบการขนส่งที่รวดเร็ว มีระบบบริหารงานการเงินและบัญชีที่ดี มีระบบเทคโนโลยีใหม่เข้ามาช่วยในการจัดการข้อมูล แลกเปลี่ยนบุคลากร มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา นาทัน ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น” พบว่าด้านบุคลากรโดยภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารงานการเงินและบัญชีอยู่ในระดับมาก^๗

๕.๒.๔ องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ความรู้และการจัดการเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจไม้แปรรูปนั้นเป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีอยู่ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำเอาวัสดุไม้สักที่มีอยู่ในจังหวัดแพร่ และบุคลากรที่อาศัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการวางแผนธุรกิจ การเอื้ออาทร และการเคารพซึ่งกันในการจัดการ และให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐาน และต่อมาก็ได้ทำกันอย่างเป็นระบบและมีรูปแบบที่ชัดเจน การสมัครเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ และได้ขยายวิสาหกิจไม้แปรรูปกันอย่างกว้างขวาง โดยกระบวนการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนไม้แปรรูปนั้นในด้านปัจจัยภายในมีการประกอบการโดยขอความร่วมมือกับภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการในการนำไปสู่จัดเข้าแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนวิสาหกิจไม้แปรรูปให้เกิดเป็นรูปธรรม มีการส่งเสริมการตลาด แหล่งจำหน่าย แหล่งทุน แหล่งประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น อีกทั้งมีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ และขยายกลุ่มเครือข่ายให้มากขึ้น นอกจากนี้ภาคเอกชนได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ผลิตให้เกิดมีแบรนด์หรืออัตลักษณ์เป็นของตนเองให้มากขึ้น ในด้านปัจจัยภายนอกมีการสร้างเครือข่ายให้มากขึ้น ขยายตลาดให้มากให้ทั่วประเทศและจนถึงกลุ่มประเทศอาเซียน และนำเอาเทคโนโลยีทางด้านอินเทอร์เน็ตมาบริหารจัดการเครือข่ายให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งจะทำให้เปิดตลาดด้านไม้แปรรูปได้อย่างกว้างขวาง ผลลัพธ์ที่ได้จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการพึ่งพาตนเองได้ สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม และมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง

^๗ สุพัตรานาทัน, “การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

องค์ความรู้และการจัดการเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจหม้อห้อมนั้น เป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกเพื่อให้การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน หม้อห้อมดำเนินไปอย่างมั่นคง นอกจากนี้ ในชุมชนยังได้นำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตมาดำเนินการตั้งเป็นการประกอบธุรกิจ โดยอาศัยการวางแผนงานด้านธุรกิจ การมีความเอื้ออาทรในการเคารพช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การส่งเสริมการดำเนินงานของภาครัฐการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อม ทำให้กระบวนการจัดการเครือข่าย ต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายใน คือต้องมีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง จากรุ่นสู่รุ่น ให้มีความสนใจในการประกอบการด้านนี้ให้มากขึ้น ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีแหล่งตลาดที่รองรับผลิตภัณฑ์ได้ทั้ง ตลาดภายในและตลาดภายนอกประเทศขยายไปจนถึงกลุ่มประเทศอาเซียน มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทางด้านอินเทอร์เน็ตเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายให้มีการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับกษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนาชู ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัย การสนับสนุน จากภายนอก ปัจจัยภูมิปัญญาท้องถิ่น และปัจจัยการบริหารองค์กร สามารถทำนาย แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนร่วมกันได้ร้อยละ ๗๖.๗๐ และจากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ควร สร้างผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง สร้างการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้คนนอก ชุมชน แล้วนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้กับ กลุ่มของตน พัฒนาช่องทางข้อมูลข่าวสาร โดยการจัด กิจกรรมเชื่อมโยง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกลุ่ม^๔

องค์ความรู้และการจัดการเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าทอนั้น เป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกเพื่อให้การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน ผ้าทอดำเนินไปอย่างมั่นคง โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและที่สำคัญกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจผ้าทอยังมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการประกอบการให้เป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้น โดยมีหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาสนับสนุนทั้งในด้านการให้ความรู้ สนับสนุนเงินทุน การหาแหล่งตลาดให้มากขึ้นทำให้การดำเนินงานด้านเครือข่ายสามารถดำเนินไปด้วยดี โดยกระบวนการจัดการวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ นั้นได้ อาศัยปัจจัยทั้งภายใน ได้แก่การถ่ายทอดองค์ความรู้หรือการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง และให้ เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างแน่นแฟ้น และปัจจัยภายนอกได้แก่การเชื่อมโยงแหล่งตลาดหรือการหาแหล่ง ตลาดใหม่ ๆ ให้มากขึ้น ทั้งในและต่างประเทศ และการใช้ระบบเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตสร้าง เครือข่ายทางออนไลน์เพื่อส่งเสริมศักยภาพการผลิตให้เป็นที่แพร่หลายและเป็นที่รู้จักมากขึ้น สอดคล้องกับธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการ

^๔ กษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนาชู, “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูป และผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม”, วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๖): หน้า ๑๐๘-๑๒๐.

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สามารถนำองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปเป็นกรอบในการกำหนดแนวนโยบาย ในการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

การดำเนินการเชิงปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งสำคัญรองลงมาจาก การดำเนินการทางนโยบาย เนื่องจากความสำเร็จแบบมีประสิทธิผลและประสิทธิผลนั้นไม่ได้เกิดจากการดำเนินการทางนโยบายอย่างเดียวเท่านั้น ต้องอาศัยการดำเนินการเชิงปฏิบัติด้วยจึงจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. ควรการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรให้เปิดกว้างทันสถานการณ์ ในการพัฒนาที่สามารถทำให้วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๒. ควรการจัดหาหน่วยงานเสริมและสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสร้างแหล่งรายได้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๓. ควรสร้างแหล่งฝีมือแรงงาน โดยการจัดเจ้าหน้าที่เข้าพัฒนาฝีมือแรงงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ให้สามารถเป็นแรงงานนอกพื้นที่ได้

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัย เรื่อง “วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงวิชาการดังนี้

๑) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

๒) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “แนวทางส่งเสริมจัดการการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑.๑ ข้อมูลวิทยานิพนธ์

กรรณิการ์ ทิมหอม. อาชีพการผลิตผ้าทอมือ : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว

อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๒.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการ ปฏิรูป

การศึกษา. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๔๓.

โกวิทย์ พวงงาม. มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหาร ท้องถิ่น.

กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, ๒๕๕๐.

----- . การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. (เอกสารโรเนียว การบรรยาย หลักสูตร

อบรมสารวัตรสืบสวน. กองบัญชาการตำรวจนครบาล. ๒๕๔๕.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก. พิมพ์ครั้งที่

๕, กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพลส โปรดักส์, ๒๕๕๔.

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ

วิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๖.

นงเยาว์ หลีพันธ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กใน

จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗.

นฤมล นิราทร. การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณา, กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศ. “กลวิธี แนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา ชุมชน”

ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. บรรณาธิการโดย ทวีทองหงส์วิวัฒน์.

กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.

ผ้าทอด้วยมือ. <https://sutticha.wordpress.com/๒๐๑๒/๐๑/๐๖/hello-world/>. ๖ มีนาคม

๒๕๖๐.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙. สำนักงาน คณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

พระมหาสุทิตย อาภากร. เครือข่ายธรรมชาติความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

เดือน ๒๕๔๗.

พัชรารณ พันธ์รัตน์. เพ็ญพรรณ จารุรักษ์ และเกื้อกุล ชีรานุกุล. ผ้าทอตีนจกเมืองล่อง จังหวัด

แพร่

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทย อนุเคราะห์ไทย,

๒๕๔๖.

รันตร์ จงวุฒิเวช. “กลวิธี แนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา ชุมชน
ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา”. บรรณาธิการโดย ทวีทองหงส์วัฒน์.

กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. เครื่องจักรกลในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๓๒.

วิรัช วิรัชนิการ. การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กร ตาม รัฐธรรมนูญและ
หน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๘.

สมศักดิ์ ขาวลาภ. ภาวะผู้นำการจูงใจและทีมงาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏ สวนสุนัน
ตา, ๒๕๔๔.

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. การพัฒนา การจัดการความขัดแย้ง การมีส่วนร่วม และสังคม เข้มแข็ง.

กรุงเทพฯ : สุภชนิยัค พรีนติ้งกรุ๊ป, ๒๕๕๑.

สัมพันธ์ เตชะอิก และคณะ. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพฯ ๖ เจริญวิทย์
การพิมพ์, ๒๕๓๗.

สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก, รายงานข้อมูล วิสาหกิจชุมชน จังหวัดพิษณุโลก, พิษณุโลก กลุ่ม :
.อัดสำเนา) ตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัด พิษณุโลกส่งเสริมและพัฒนาเกษตร๒๕๕๔.

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ๒๕๕๔. รายงานข้อมูลวิสาหกิจ ชุมชนจังหวัดแพร่ สืบค้นเมื่อ วันที่
๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๙. จาก<http://www.sceb.doae.go.th/Documents/ datachw/pdf>.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. พระราชบัญญัติส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน
พ.ศ. ๒๕๔๘ กรุงเทพฯมหานคร, ๒๕๔๘.

สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน. “ทำได้ หายจน” เรื่องราวการต่อสู้ชีวิตกับรวมอาชีพ ครวัเรียน
กข.คจ.ดีเด่น.กรุงเทพฯ ๖ : ผู้แต่ง, ๒๕๕๔.

เสนาะ ดิยาว. หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯคณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔, มปน.

เสรี พงศ์พิศ. คู่มือทำวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: พลังปัญญา, ๒๕๕๒.

----- . ฐานคิด จากแผนแม่บทวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๘.

----- . เครือข่าย. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๘.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. ภูมิปัญญาทักษิณ. กรุงเทพฯมหานคร: อัมรินทร์, ๒๕๔๘๗.

อรทัย กภผล. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนานโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น.

เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘.

๑.๒ บทความ

กายจันดา ยี่สุนแซม และคณะ. การสืบทอดภูมิปัญญาทอโบราณของชาวไทยเชื้อสาย ลาวครั้งใน
เขตเทศบาลตำบลบ่อกร อำเภอดงบังนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการวิจัย.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๓.

ชฎากาญจน์ เจริญรบ และคณะ. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. เอกสาร
ข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑๒๔, ธันวาคม ๒๕๕๕.

นงนุช อังยุธิกุล ณิชชา ธรรมธนากุล และ สุพร ผาสุก. “การประเมินศักยภาพการพัฒนา ของจังหวัด
แพร่” วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑๑๔ (๑)
๒๕๕๐.

นิฐฐา กาญจนรังสีนนท. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยองค์กรเครือข่าย. **วารสารพัฒนาชุมชน**. ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๙ (กันยายน), ๒๕๔๒.

ประสงค์ เอี่ยมอนันต์. “การพัฒนาเขตบริเวณในเขตเมืองเก่า”. **เมืองโบราณ**. ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑-๔ มกราคม-ธันวาคม ๒๕๔๓.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. “ประชาสังคมพัฒนาการและนัยยะแห่งอนาคต”. **วารสาร นิเวศวิทยา**. ฉบับที่ ๒๓. ๒๕๕๗.

อิรวดี ชมระกา และคณะ. “รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพ การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี”. **วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่**. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (พ.ค.-มิ.ย.) ๒๕๕๔.

๑.๓ รายงานวิจัย

ปวีณา โทณแก้ว. “การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวเขาเผ่าลีซอ จังหวัดเพชรบูรณ์”
รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๔ หน้า บทคัดย่อ.

อรทัย อาจอ่ำ และสมศักดิ์ นัคลาจารย์, รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่อง **เครือข่ายอาสาสมัครเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมเอตส์**, มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, ๒๕๕๐.

๒. ภาษาอังกฤษ

๒.๑ SECONDARY SOURCES

๒.๑.๑ Books

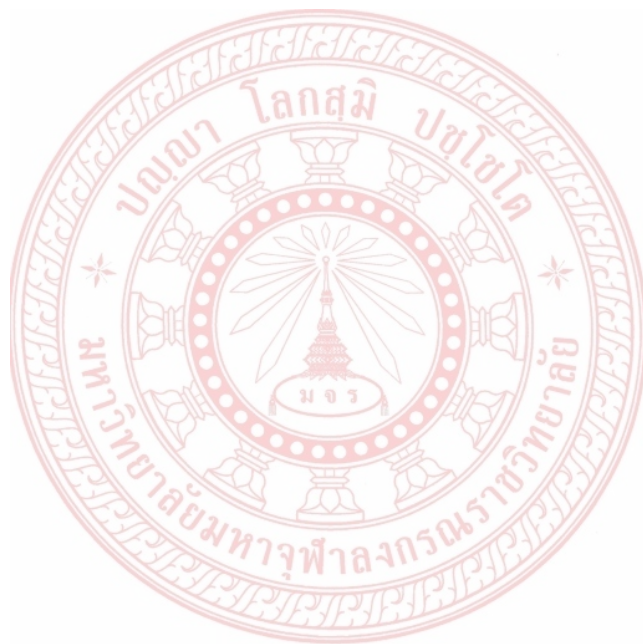
Aler. Cathrin and Hage, Jerald. **Organization Working Together**. California : Sage, 1993.

Fayol. H. **General and industrial management**. London: Sir Isaac Pitman & Sons, 1949.

Ramos, L.A.A and L.B. Fletcher. **Planning for Rural Development : Rural Development with Popular Participation**. Iowa : Department of Economics, Iowa State University, 1982.

Taylor, F. W.. **The principle of scientific management**. New York: Harper Bros, 1998.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บทความวิจัย

วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Phrae Provincial's Community Enterprises: Knowledge and Net work's
Management for Sustainable Development

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒนโณ,ดร. *, ดร.ธาดา เจริญกุล*, ดร.อรอนงค์ วุวงศ์**,
ดร.กาญจนา คำจตุ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๒) เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎี เกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน และ ๔) เพื่อเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนาเฉพาะกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ และเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๔๖๔ ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือสถิติพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ๑. บริบท สภาพปัจจุบันของ วิสาหกิจไม้แปรรูป จังหวัดแพร่เป็นเมืองไม้สัก ดำเนินอย่างเป็นรูปแบบมาอย่างยาวนาน มีการปรับกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมไม้สักตามสภาพและสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนไป จวบจนถึงปัจจุบัน สามารถขับเคลื่อนการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้สักสู่ตลาดได้อย่างเป็นระบบจังหวัดแพร่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สักเพิ่มมูลค่ารวมถึงการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ปัจจุบันของผู้ประกอบการและผู้ผลิตในชุมชน ทั้งขนาดกลางและ ขนาดเล็ก วิสาหกิจหม้อห้อมเป็นเศรษฐกิจใน

* อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มจร.วิทยาเขตแพร่

** อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา,มจร.วิทยาเขตแพร่, *** นักวิชาการอิสระ

ครัวเรือน ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมีลักษณะที่เป็นการค้าขายทั้งค้าปลีกและค้าส่ง วิสาหกิจผ้าทอชาวไทยภาคเหนือจะมีวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดกันต่อคือการทอผ้า ซึ่งมีมานานเป็นการทอผ้าฝ้าย ทอด้วยกี่พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ทอเป็นผ้าชิ้นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และผ้าชิ้นที่ต่อตีนจก วิสาหกิจเครื่องจักสานใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน โดยใช้วัสดุจากไม้ไผ่ มีการพัฒนารูปแบบและมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ จึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และได้ยื่นจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ส่วนปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่าปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ส่วนมากเป็นปัญหาการผลิต การตลาด การออกแบบ การจำหน่าย การไม่มีศูนย์ข้อมูลแลกเปลี่ยนข่าวสาร การด้านวัสดุไม่พอเพียง

๒. องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ผ้าทอ และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

๓. ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ผ้าทอ, หม้อห้อม และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่มีระบบการจัดการเครือข่ายที่ชัดเจน ยังเป็นลักษณะที่เป็นแบบต่างคนต่างดำเนินการผลิต ความสัมพันธ์ยังไม่แน่นแฟ้น แต่สามารถดำเนินวิสาหกิจชุมชนได้ค่อนข้างดี

๔. องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่า เป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง นำเอาวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำเอาวัสดุที่มีอยู่ และบุคลากรที่อาศัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการวางแผนธุรกิจ เน้นความเอื้ออาทร ซึ่งกันในการจัดการให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี หากจะทำให้การจัดการเชิงเครือข่ายเข้มแข็งสมาชิกควรเป็นผู้ดำเนินการประสานหาแนวร่วม มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีจิตสำนึก อีกทั้งควรให้ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยน มีการสื่อสารภายในอย่างทั่วถึงในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่, การจัดการเชิงเครือข่าย, การพัฒนาที่ยั่งยืน

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the present context and operate problems of the Phrae Provincial's Community Enterprises, 2) to study the principles, theories about the body of knowledge and network's management for sustainable development, 3) to study and analysis the relative systems and succeed of net work's management towards sustainable development of community enterprises and 4) to present the body of knowledge and systems of network's management towards sustainable development. It was mixed method research by using the qualitative with in-depth interview and focus group discussion and descriptive analysis. The quantitative methods used 464 samples that been the member of Phrae Provincial's Community Enterprise by using the formula of Taro Yamane and were conducted by cluster random sampling. The data were collected by using the questionnaire and analyzed by using computer program in the Social Science search for finding basic statistics.

The finding of this research was as follows:

1) The present context of Phrae Provincial's lumber enterprises was a sak wood that had operated very long time. It had adjusted the strategy as followed the situation change of the country to the present time. It had driven furniture produce of sak wood to market systematically and developed sak wood production to more getting values. It had added the income to the entrepreneur and producer in the community both medium and small size. Mor Horm Fabrics's enterprise was the family business that had made main and second occupation. It was separate and sends trade. Muang Phrae Textile's enterprise had passed on from the general to general. It was the textiles that had long time. They had weaved with local ki. It had weaved the Thai sarong and a kind of cloth for using in the life style. Local Wickerwork Enterprises had used local wisdom for production and they learned each other by using the material from the bamboo. It had developed the model and created the various produce. They had set

woman cultivated land group and registered the local wickerwork enterprises group. In term of the problem of the implementation of Phrae Provincial's Community Enterprises was found that there were about the production, market, design, distribution, had no information center and the material problems.

2) The opinions of member of community enterprise about body of body of knowledge and network's management for sustainable development of the lumber enterprises, Muang Phrae Textile's enterprise and Local Wickerwork Enterprises were found that opinions of member of community enterprise about body of body of knowledge and network's management for sustainable development in overall were at much level. In part of opinions of member of community enterprise about body of body of knowledge and network's management for sustainable development of Mor Horm Fabrics's enterprise in overall were at medium level.

3. The result of the study and analysis the relative systems and succeed of network's management towards sustainable development of community enterprises were found that the relative systems and succeed network's management towards lumber enterprises, Muang Phrae Textile's enterprise and Mor Horm Fabrics's enterprise for sustainable development had not more related together that was not tight related. The produce characteristic was separate but it had good completed.

4) The results of the study the body of knowledge and systems of network's management towards sustainable development were found that it was the network's management on the line of self-sufficient economy, used local culture way, helped each other by side by side, emphasized well-being. For strong network's management, the member of its should search supporting group, has clearly aim, had conscious creation. Moreover, it should have the public organization, local organization, community and people come to participate and interact,

inner communicate organization in management for sustainable development.

Keywords: Phrae Provincial's Community Enterprises, Network's Management, Sustainable Development

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี โดยได้มีการใช้เศรษฐกิจแบบเสรีเป็นกรอบในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตมาเป็นลำดับ ถึงแม้ในบางช่วงเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เกิดภาวะวิกฤตขึ้น แต่รัฐบาลไทยก็ได้แก้ไขปัญหาวางแผนและสามารถแก้ไขปัญหาจนประสบผลสำเร็จ ต่อมารัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพในด้านเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง และพัฒนาเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นและศักยภาพท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาขีดความสามารถวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน^๑ แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง^๒

การพัฒนาประเทศในปัจจุบัน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญในการนำภูมิปัญญาและศักยภาพท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังปัญหาและอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชนว่ามีความหลากหลาย เพื่อลดปัญหาของวิสาหกิจชุมชนและให้มีแนวทางในการทำงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์จึงได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ขึ้น เพื่อบริหารจัดการให้การสนับสนุนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

^๑ วิชาการกาญจน์ เจริญรบ และคณะ, การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง, เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑๒๔, ธันวาคม ๒๕๕๕, หน้า ๑-๕.

^๒ ธีรพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์, แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๖.

และใช้เป็นกรอบทิศทางในการทำงานที่มีความชัดเจนมากขึ้น^๓ และที่สำคัญพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบกิจการในระดับสูงขึ้นไป^๔ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ในยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหาร และพลังงาน มีเป้าหมายในการพัฒนาสถาบันเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เป็นกลไกสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง โดยการพัฒนาความรู้และความสามารถด้านการตลาดและการบริหารจัดการ ด้วยการศึกษาดูงานจากเกษตรกรหรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จ และการสนับสนุนสินเชื่อ รวมทั้งการเชื่อมโยง บทบาทของสถาบันเกษตรกรกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อร่วมวางแผนทางการพัฒนาภาคเกษตรกรรมตาม พื้นฐานและความต้องการของเกษตรกรอย่างเป็นระบบ^๕

จากการศึกษาเบื้องต้นของคณะผู้วิจัยพบว่า ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนยังขาดการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายที่จะเอื้อต่อการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพ การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์^๖ พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคเหนือโดยเฉพาะในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์การดำเนินงานยังมีปัญหา

^๓ อ่างแล้ว., ฎาภาาญจน์ เจริญรบ และคณะ, การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง, หนา ๑-๕.

^๔ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๘.

^๕ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

^๖ อีรวัดน์ ชมระกา และคณะ, “รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพ การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์”, วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (พ.ค.-มิ.ย.) ๒๕๕๔.

ด้านการบริหารจัดการ เช่น การผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาด การจัดจำหน่าย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และขาดการรวมกลุ่มกันแบบเครือข่าย จึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง การทำงานยังไม่เป็นระบบและไม่ยั่งยืน นอกจากนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก ได้วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ๑) กรมส่งเสริม การเกษตรและหน่วยงานภาคีให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม และสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนน้อย ไม่จริงจัง และแนวทางการส่งเสริมไม่ชัดเจนและต่อเนื่อง ๒) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมกับ หน่วยงานภาคีหลายหน่วยงาน และมีการใช้ชื่ออื่นในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดการสับสนและ เข้าใจผิดระหว่างหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ๓) วิสาหกิจ ชุมชนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และยังต้องพึ่งพาปัจจัย การผลิต และเงินทุนจากภายนอก ๔) หน่วยงานภาคีในระดับ อำเภอ / จังหวัด ยังทำงานแบบไม่บูรณาการและยังไม่เห็น ความสำคัญเนื่องจากมีความเข้าใจว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นงานของกรมส่งเสริมการเกษตร และ ๕) วิสาหกิจชุมชนบางแห่ง ที่มาจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนไม่ได้เกิดจากปัญหาหรือ ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง แต่มาจดทะเบียนเพื่อรอ รับการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต่าง ๆ และเพื่อหวังกู้ เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งมีได้ประกอบกิจกรรมอย่างแท้จริง และต่อเนื่อง^๗

ประชากรในจังหวัดแพร่ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการเกษตร และการประมง ร้อยละ ๔๐.๓ ของผู้มีงานทำ และ รองลงมา มีอาชีพเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือ และธุรกิจการค้า ร้อยละ ๑๘.๒ ของผู้มีงานทำ^๘ ถึงแม้จังหวัดแพร่จะเป็นจังหวัดที่เล็ก แต่ในด้านเศรษฐกิจของจังหวัดมีความเจริญเติบโตเป็นอย่างดีสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ ได้มีวิสัยทัศน์ที่ว่า เมืองแพร่น่าอยู่ ประตูล้านนา เศรษฐกิจก้าวหน้าประชาชนสุขใจ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ได้กล่าวถึงการส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ

^๗ สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก, รายงานข้อมูล วิสาหกิจชุมชน จังหวัดพิษณุโลก, พิษณุโลก (อัดสำเนา) กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัด พิษณุโลก ;, ๒๕๕๔, หน้า ๕๔.

^๘ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ๒๕๕๔. รายงานข้อมูลวิสาหกิจ ชุมชนจังหวัดแพร่ สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๙. จาก <http://www.sceb.doe.go.th/Documents/datachw/pdf>, หน้า ๗.

โดยได้มีกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าวิสาหกิจชุมชนให้มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สร้างมูลค่าให้กับสินค้า พร้อมทั้งเพิ่มช่องทางการจำหน่ายส่งเสริมความรู้ด้านประชาสัมพันธ์ การตลาด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและเพิ่มรายได้^๙ สอดคล้องกับ นงนุช อังยุริกุล และคณะ ได้ศึกษาวิจัยการประเมินศักยภาพการพัฒนาของจังหวัดแพร่ กล่าวว่า จังหวัดแพร่มีศักยภาพของทุน ๕ ด้าน คือ ทุนทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ มนุษย์ สังคม และการเงิน ทั้งนี้พบว่า จังหวัดแพร่มีศักยภาพในทุกสาขา^{๑๐}

แต่อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ไม่ว่าจะเป็น ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป หม้อฮ่อม ผ้าทอมือ และเครื่องจักสานก็ยังมีปัญหาและอุปสรรค คือ ๑. ปัญหาด้านการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และ ๒. ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน^{๑๑} หากวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชน ให้มากขึ้น อีกทั้งจังหวัดแพร่ก็มีศักยภาพของทุนที่ดีอยู่แล้วปัญหาต่าง ๆ จากการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ก็จะได้รับการพัฒนาและมีความเจริญรุ่งเรืองประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจที่ดีและสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

จากความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าวสมควรที่จะต้องศึกษาวิสาหกิจชุมชนเมืองแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางในการสนองนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติแผนที่ ๑๒ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจจังหวัดแพร่เกิดความเข้มแข็ง สร้างฐานเศรษฐกิจให้มั่นคงทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และเกิดเครือข่ายที่เข้มแข็งและเกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป

^๙ อ่างแล้ว, สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ๒๕๕๔. รายงานข้อมูลวิสาหกิจ ชุมชนจังหวัดแพร่, หน้า ๘.

^{๑๐} อ่างแล้ว, นงนุช อังยุริกุล ณิชชา ธรรมธนากุล และ สุพร ผาสุก, การประเมินศักยภาพการพัฒนาของจังหวัดแพร่, หน้า ๘๓.

^{๑๑} อ่างแล้ว, สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ๒๕๕๔, รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่, หน้า ๕๘.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาศึกษาศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๒.๒ เพื่อศึกษาองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๓ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

๒.๔ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๓. ขอบเขตของการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษา บริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน และนำเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

๓.๒ ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) เชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยชุดโครงการ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๔ กลุ่ม จำนวน ๔๖๔ รูป/คน

๒) เชิงคุณภาพ

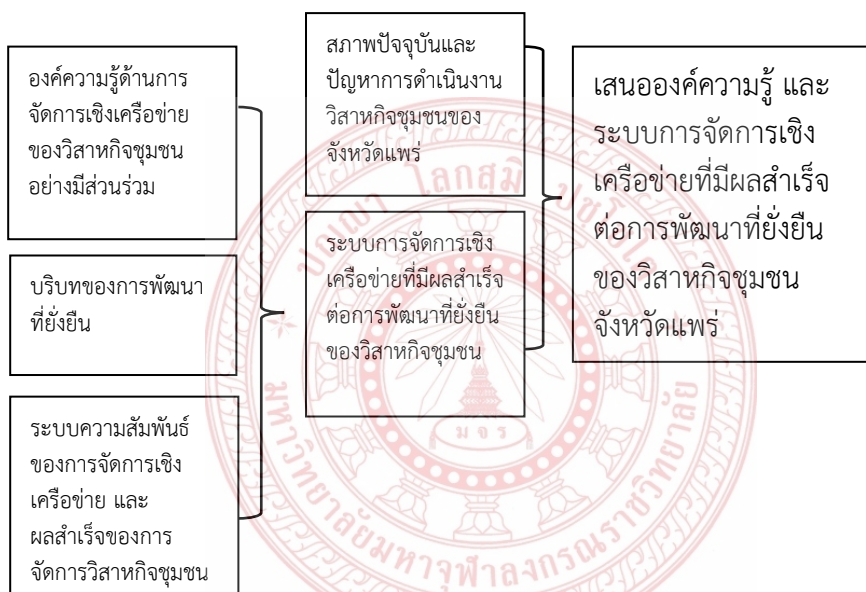
กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๔๔ รูป/คน และ สนทนาเฉพาะกลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน ๖๔ รวม ๑๐๘ รูป/คน ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย พระสงฆ์ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประชาชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการทำวิจัยเป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน ตั้งแต่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึง ๓๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๓.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกับผู้มีส่วนร่วมในเชิงพื้นที่ในจำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป ที่อำเภอเด่นชัย และอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ วิสาหกิจชุมชนหม้อห้อม ที่บ้านทุ่งไธ้ง ตำบลทุ่งไธ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ วิสาหกิจชุมชนผ้าทอ ที่อำเภอเมืองแพร่ และวิสาหกิจชุมชนเครื่องจักสาน จังหวัดแพร่ ที่อำเภอเมืองแพร่ และอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

กรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย

แผนภูมิที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดแพร่” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) ทั้งการวิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งกิจกรรมออกเป็น ๕ ระยะ ได้แก่

ระยะที่ ๑ (ศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน ปัญหาและเอกสาร) วิสาหกิจชุมชนในการสร้างเสริมอาชีพเพื่อทำความเข้าใจบริบทสภาพปัจจุบัน และปัญหาวิสาหกิจชุมชน ที่ดำเนินการจัดการวิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านเอกสาร และลงพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนนโยบายและการขยายองค์ความรู้

ระยะที่ ๒ (การศึกษาเชิงพื้นที่และการสำรวจ) มุ่งเน้นการศึกษาเชิงพื้นที่ในจังหวัดแพร่ทั้ง ๔ กลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถขับเคลื่อนการทำงานเชิงเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังรวมถึงระบบความสัมพันธ์ และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ โดยมีองค์กรพระพุทธศาสนา/องค์กรภาครัฐ/ภาคเอกชน/ภาคชุมชนสู่การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ระยะที่ ๓ (สรุปผลการศึกษาเชิงพื้นที่) มุ่งเน้นการบูรณาการและการสรุปผลการดำเนินโครงการพัฒนาใน ๔ กลุ่ม ตลอดจนผลการศึกษารายประเด็น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเชิงเครือข่ายด้านวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่

ระยะที่ ๔ (การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในฐานะปัจจัยการพัฒนาคูณภาพชีวิตและจริยธรรมทางสังคมไทย) ทั้ง ๔ กลุ่ม ในจังหวัดแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้ในลักษณะสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวิสาหกิจชุมชนในการบริหารจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ระยะที่ ๕ (สรุปผลการศึกษา) ประเมินและทบทวนการดำเนินงานจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย) การเผยแพร่องค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ ทั้ง ๔ กลุ่ม ทั้งเอกสาร/CD/แผ่นพับโปสเตอร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับ

๒) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) โดยเก็บข้อมูลจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ทั้ง ๔ กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความ

๒) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๖. ผลการวิจัย

๑) บริบท สภาพปัจจุบันของ วิสาหกิจไม้แปรรูปจังหวัดแพร่เป็นเมืองไม้สัก ดำเนินอย่างเป็นรูปแบบมาอย่างยาวนาน มีการปรับกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมไม้สักตามสภาพและสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนไป จวบจนถึงปัจจุบัน สามารถขับเคลื่อนการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้สักสู่ตลาดได้อย่างเป็นระบบจังหวัดแพร่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สักเพิ่มมูลค่ารวมถึงการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ปัจจุบันของผู้ประกอบการและผู้ผลิตในชุมชน ทั้งขนาดกลางและ ขนาดเล็ก วิสาหกิจหม้อห้อมเป็นเศรษฐกิจในครัวเรือน ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมีลักษณะที่เป็นการค้าขายทั้งค้าปลีกและค้าส่ง วิสาหกิจผ้าทอชาวไทยภาคเหนือจะมีวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดกันต่อคือการทอผ้า ซึ่งมีมานานเป็นการทอผ้าฝ้าย ทอด้วยกี่พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ทอเป็นผ้าซิ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และผ้าซิ่นที่ต่อตีนจก วิสาหกิจเครื่องจักสานใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน โดยใช้วัสดุจากไม้ไผ่ มีการพัฒนารูปแบบและมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ จึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และได้ยื่นจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ส่วนปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่าปัญหาการดำเนินงาน

วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ส่วนมากเป็นปัญหาการผลิต การตลาด การออกแบบ การจำหน่าย การไม่มีศูนย์ข้อมูลแลกเปลี่ยนข่าวสาร การด้านวัสดุไม่พอเพียง

๒) องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ผ้าทอ และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

๓) ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ผ้าทอ, หม้อห้อม และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่มีระบบการจัดการเครือข่ายที่ชัดเจน ยังเป็นลักษณะที่เป็นแบบต่างคนต่างดำเนินการผลิต ความสัมพันธ์ยังไม่แน่นแฟ้น แต่สามารถดำเนินวิสาหกิจชุมชนได้ค่อนข้างดี

๔) องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่า เป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง นำเอาวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำเอาวัสดุที่มีอยู่ และบุคลากรที่อาศัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการวางแผนธุรกิจ เน้นความเอื้ออาทร ซึ่งกันในการจัดการให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี หากจะทำให้การจัดการเชิงเครือข่ายเข้มแข็งสมาชิกควรเป็นผู้ดำเนินการประสานหาแนวทางร่วม มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีจิตสำนึก อีกทั้งควรให้ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยน มีการสื่อสารภายในอย่างทั่วถึงในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดพัฒนาอย่างยั่งยืน

๗. อภิปรายผลการวิจัย

๗.๑ จากผลการศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

บริบท สภาพปัจจุบันการดำเนินงานทั้ง ๔ กลุ่ม ได้แก่ ไม้แปรรูป, ผ้าทอ เมืองแพร่, หม้อห้อม และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ มีต้นกำเนิดจากการที่คนในชุมชนได้รวมตัวกันผลิตใช้ในครัวเรือนมาก่อน ต่อมาก็ขยายการผลิตมากขึ้นและได้ทำการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนจนขยายเติมโตมา อาศัยทุนส่วนตัวเป็นเบื้องต้น ต่อมาได้มี

ภาครัฐได้เข้ามาส่งเสริมด้านการเงิน และจัดหาแหล่งตลาดเพื่อจำหน่าย แต่อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ทั้ง ๔ กลุ่มก็มีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ปัญหาการด้านแหล่งทุน ด้านตลาด ด้านการรวมกลุ่ม ด้านส่งเสริมข้อมูลข่าวสาร ด้านการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ด้านการส่งเสริมการผลิตในมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกรณีการทิมหอม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อาชีพการผลิตการทอผ้ามือ: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคของอาชีพทอผ้าบ้านหนองขาวคือ ปัญหาการขาดบุคลากรผู้ทอผ้าในฤดูทอผ้า ทำให้ผ้าไม่พอจำหน่าย และปัญหาเงินทุนในการจัดซื้อวัตถุดิบในการทอของกลุ่ม มัดย้อม^{๑๒} นอกจากนี้ยังพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ ได้กล่าวว่า ในด้านปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและ การเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์และปัญหาต้นทุนการผลิต^{๑๓}

๗.๒ จากผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่ต่อองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจไม้แปรรูป, ผ้าทอเมืองแพร่, และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ต่อองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก อภิปรายได้ว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตลอดจนการมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการออกแบบผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป ซึ่งเป็นผลดีต่อการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายว่าองค์ประกอบของความเป็นเครือข่าย สิ่งหนึ่งที่ขาดมิได้ คือการมีส่วนร่วม การพึ่งพาอาศัยและการแลกเปลี่ยนความรู้การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆของสมาชิกจะเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมให้

^{๑๒} กรณีการ ทิมหอม, อาชีพการผลิตผ้าทอมือ : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, (นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๒), หน้า ๑-๒.

^{๑๓} ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์, “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา”, รายงานวิจัย, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๖, หน้า บทคัดย่อ.

เครือข่ายนั้นมีพลังมากขึ้น^{๑๔} นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นฤมล นิราทร กล่าวว่า กระบวนการสร้างเครือข่ายที่สมบูรณ์นั้นขั้นตอนการทำกิจกรรมร่วมกันในเมื่อเครือข่ายรู้สึกว่าได้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่าย ความสัมพันธ์ของเครือข่ายจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น อาจนำไปสู่การขยายตัว ขยายกิจกรรม หรืออาจจะเกิดการลงทุนเพื่อดำเนินการจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกัน^{๑๕} ส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อห้ามต่อองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง อภิปรายได้ว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ให้เกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกันอยู่ในระดับปานกลางเพราะสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อห้ามต่างคนก็ต่างผลิตกันเอง การรวมกลุ่มในการจัดการเชิงเครือข่ายจึงไม่มีมากเท่าที่ควร

๗.๓ จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป และหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่มีระบบที่ชัดเจน เนื่องจากการจัดการเชิงเครือข่ายที่ยังไม่มีการวางแผนในการจัดการเชิงเครือข่ายให้มีระบบอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปต่างคนต่างทำในการจัดการ การจัดการความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนยังไม่ได้นำมาปรับประยุกต์ใช้เท่าที่ควร

ส่วนระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่ชัดเจน แต่เป็นการปฏิสัมพันธ์เฉพาะในระดับกลุ่มตนเองเท่านั้น การจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจเครื่องจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง หากจะทำให้การประกอบกิจการวิสาหกิจเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ มีความสำเร็จในแง่ของการจัดการเครือข่ายเพื่อเกิดการพัฒนาที่

^{๑๔} พระมหาสุทิตย์ อาภากร, เครือข่ายธรรมชาติความรู้และการจัดการ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดือน, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘-๕๐.

^{๑๕} นฤมล นิราทร, การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณา, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑.

ยั่งยืนให้มากขึ้น สมาชิกวิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่ควรขยายการสร้างภาคีเครือข่ายให้มากขึ้น อีกทั้งให้ภาครัฐและเอกชน ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานงาน ดำเนินงานในด้านหารเพิ่มแหล่งเงินทุน หาแหล่งตลาดใหม่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการออกแบบให้มีความหลากหลาย มีระบบการขนส่งที่รวดเร็ว มีระบบบริหารงานการเงินและบัญชีที่ดี มีระบบเทคโนโลยีใหม่เข้ามาช่วยในการจัดการข้อมูล แลกเปลี่ยนบุคลากร มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา นาทัน ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น” พบว่า ด้านบุคลากรโดยภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารงานการเงินและบัญชีอยู่ในระดับมาก^{๑๖}

๗.๔ องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ความรู้และการจัดการเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจไม้แปรรูป, ผ้าหม้อห้อม, ผ้าทอเมืองแพร่ และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ นั้นเป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีอยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำเอาวัสดุที่มีอยู่ในจังหวัดแพร่ และบุคลากรที่อาศัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการวางแผนธุรกิจ การเอื้ออาทร การเคารพซึ่งกันในการจัดการ และให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานและต่อมาก็ได้ทำกันอย่างเป็นระบบและมีรูปแบบที่ชัดเจน ในการสมัครเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดแพร่

หากจะทำให้ระบบการจัดการเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นนั้น ควรมีการเชื่อมโยงจากหน่วยงานภายนอกวิสาหกิจชุมชนให้มากทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในการจัดทำระบบเครือข่ายเนตเวิร์คให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นซึ่งจะต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายในวิสาหกิจชุมชนและปัจจัยภายนอกได้เข้ามามีส่วนสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับกษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนาชู ได้กล่าวว่า

^{๑๖} สุพัตรา นาทัน, “การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ปัจจัยการสนับสนุน จากภายนอก ปัจจัยภูมิปัญญาท้องถิ่น และปัจจัยการบริหาร องค์กร สามารถทำนายแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนร่วมกันได้ร้อยละ ๗๖.๗๐ และพบว่า ควรสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่าง สร้างการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้คนนอกชุมชน แล้วนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้กับ กลุ่มของตน พัฒนาช่องทางข้อมูลข่าวสาร โดยการจัดกิจกรรมเชื่อมโยง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลระหว่างกลุ่ม^{๑๗} นอกจากนี้ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุน วิสาหกิจชุมชน^{๑๘} นอกจากนี้รัชณี รูปหล่อ, ดุษฎี พรหมทัต และวัลภา ว่องวิวิธกุล ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเกิดจากหน่วยงานภาครัฐเกิดการส่งเสริมให้เกิด การรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและเงินทุน แต่การ ดำเนินงานเป็นลักษณะกิจการส่วนตัว แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน มีโอกาสขยายตัวเชิงธุรกิจได้จึงต้องเริ่มจากผู้นำมีความสามารถ มีธรรมาภิบาล เป็นที่ยอมรับของสมาชิกและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานภาครัฐในการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และสร้างตลาดภายใน ท้องถิ่น^{๑๙}

๘. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

๑) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สำนักงานการ ส่งเสริมการลงทุน พัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่ พัฒนาสังคมและมนุษย์จังหวัดแพร่ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแพร่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่ เกษตรจังหวัด

^{๑๗} ภิมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนาชู, “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม”, วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๖): หน้า ๑๐๘-๑๒๐.

^{๑๘} อ่างแล้ว, ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์, “แนวทางการ พัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา”, หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๙} รัชณี รูปหล่อ, ดุษฎี พรหมทัต และวัลภา ว่องวิวิธกุล, “แนวทางการพัฒนาสู่ความ ยั่งยืนและเจริญเติบโตของวิสาหกิจชุมชน”, วารสารวิชาการและวิจัย, มทร. พระนคร ฉบับพิเศษ, การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ ๕, หน้า ๑๕๕-๑๗๑.

แพร่ ตลอดจนถึงคณะสงฆ์จังหวัดแพร่ สามารถนำองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปเป็นกรอบในการกำหนดแนวนโยบาย ในจัดการเครือข่ายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”
- ๒) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “แนวทางส่งเสริมจัดการการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

๙. หนังสืออ้างอิง

- เกษมพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนาชู. “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๖): หน้า ๑๐๘-๑๒๐.
- กรรณิการ์ ทิมหอม. อาชีพการผลิตผ้าทอมือ : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๒.
- ชฎากาญจน์ เจริญรบ และคณะ. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา. ปีที่ ๑๑. ฉบับที่ ๑๒๔. ธันวาคม ๒๕๕๕, หน้า ๑-๕.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๖.
- นฤมล นิราท. การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. เครือข่ายธรรมชาติความรู้และการจัดการ. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์เดือน.๒๕๔๗,

รัชนี้ รูปหล่อ. ดุษฎี พรหมทัต และวัลภา ว่องวิวิธกุล. “แนวทางการพัฒนาสู่ความ
ยั่งยืนและเจริญเติบโตของวิสาหกิจชุมชน”. วารสารวิชาการและวิจัย,
มทร. พระนคร ฉบับพิเศษ, การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ครั้งที่ ๕, หน้า ๑๕๘-๑๗๑.

สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก.รายงานข้อมูล วิสาหกิจชุมชน จังหวัดพิษณุโลก.
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก: อัด
สำเนา, ๒๕๕๔.

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ๒๕๕๔. รายงานข้อมูลวิสาหกิจ ชุมชนจังหวัดแพร่ จาก
<http://www.sceb.doae.go.th/Documents/ datachw/pdf.สืบค้นเมื่อ>
วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๙.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, พระราชบัญญัติส่งเสริม
วิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๘.

สุพัตรา นาทัน. “การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานการเงินและบัญชี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น”. รายงาน
วิจัย.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

อิราวัฒน์ ชมระกา และคณะ. “รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจ
ชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพ การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ในเขตจังหวัด
อุดรดิตถ์”. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (พ.ค.-
มิ.ย.), ๒๕๕๔.

ภาคผนวก ข

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

- สามารถนำกระบวนการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชา เช่น วิชากระบวนการทางการเมืองและสังคม และรายวิชาประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
- สามารถนำผลการศึกษาไปสะท้อนข้อมูลให้กับวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางการพัฒนาการจัดการเครือข่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่
- สามารถนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์ร่วมกับนักวิชาการทางด้านการจัดการเครือข่าย ในการพัฒนาการอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่แบบเชื่อมโยงเครือข่าย โดยความร่วมมือของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ พระพุทธศาสนาจังหวัดแพร่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่และใกล้เคียง

๒. กิจกรรมด้านการพัฒนากิจกรรมจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

- สามารถพัฒนาโครงการสัมมนาทางรัฐศาสตร์ในด้านจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- สามารถพัฒนาและต่อยอดโครงการสัมมนาทางรัฐศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ไปเผยแพร่ให้กับบริหารจัดการและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น

๓. กิจกรรมด้านวิชาการ

- มีการสัมมนาตามโครงการ ๑ ครั้ง เช่น สัมมนาเรื่องจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยสามารถหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีการพัฒนาทักษะในการวิจัยให้กับทีมงานวิจัยและนิสิตในระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่เพื่อการเรียนรู้ในมิติที่หลากหลาย เช่น การจัดการสัมมนาการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงพุทธ
- มีการศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนารูปแบบวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เกี่ยวกับการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

ผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมา
และผลที่ได้รับของโครงการ

โครงการวิจัยเรื่อง วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่
- ๒) เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ๓) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน
- ๔) เพื่อเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่

สรุปผลการดำเนินการตามแผนงาน/กิจกรรมตาม Proposal Research ในรอบ ๑๒ เดือน

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุนวัตถุประสงค์	ร้อยละความพึงพอใจต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
๑. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ/ทุติยภูมิจาก-เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน-งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง-ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับบริบทสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่	ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่	ได้ทราบถึงบริบทสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ โดยจากการศึกษาเอกสารและลงพื้นที่สัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ ประเภทในจังหวัดแพร่	ข้อที่ ๑	๑๐๐%
๒. ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	ได้ทราบถึงระดับความคิดเห็นองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการ	ข้อที่ ๒	๑๐๐%

		พัฒนาที่ยั่งยืน		
๓. ทำการสนทนาเฉพาะกลุ่มย่อยเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน	ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน	ได้ทราบระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน	ข้อที่ ๓	๑๐๐%
๔. ทำการสัมมนาเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่	ข้อมูลเกี่ยวกับนำเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่	ได้นำเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่	ข้อที่ ๔	
๕. เขียนรายงานวิจัย	รายงานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	๑. ได้ทราบถึงบริบทสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ โดยจากการศึกษาเอกสารและลงพื้นที่สัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้ง ๔ ประเภทในจังหวัดแพร่ ๒. ได้ทราบระดับความคิดเห็นองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและการ	ข้อที่ ๑-๔	๑๐๐%

		สัมภาษณ์เชิงลึก ๓. ได้ทราบระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน โดยการสนทนาเฉพาะกลุ่มย่อย ๔. ได้ทราบองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่โดยการจัดสัมมนาเชิงวิชาการ		
--	--	--	--	--

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อ มจร

ลงนาม.....

(พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวณฺโณ,ดร.)

ผู้อำนวยการแผนงานวิจัยผู้รับทุน

วันที่ ๑๖ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๑

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

การวิจัย เรื่อง วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

คำชี้แจง การตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อความยั่งยืน ๒) เพื่อศึกษาการจัดการด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อความยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาการจัดการเชิงเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อความ ขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลนี้สำหรับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่ประการใดทั้งสิ้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์ ได้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
๑.๒ ที่อยู่ปัจจุบัน.....
๑.๓ การศึกษา.....
๑.๔ ศาสนา.....
๑.๕ อาชีพ.....
๑.๖ วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....
๑.๗ สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจไม้แปรรูปและข้อเสนอแนะแนวทาง ทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านบริบทและสภาพปัญหา ด้านองค์ความรู้ และด้านการจัดการเชิงเครือข่าย

๒.๑ ท่านคิดว่าสภาพปัญหาของวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการจัดการด้านองค์ความรู้เพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปอย่างไร

.....

แบบสอบถาม

การวิจัย เรื่อง วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

คำชี้แจง การตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป ๒) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๔) เพื่อเสนอองค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ ขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลนี้สำหรับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่ประการใดทั้งสิ้นซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ตอนที่ ๓ เป็นแบบ สอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี ๗ ด้าน คือ

- ๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
- ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- ๓) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)
- ๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders

Participation)

- ๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)
- ๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- ๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับข้อมูลของตัวท่านมากที่สุด

๑. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๒๐-๓๐ ☐ ๓๑-๔๐
☐ ๔๑-๕๐ ☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

๔. อาชีพ

☐ รับราชการ ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ทำการเกษตร ☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว

๕. รายได้

☐ ๑-๕,๐๐๐ บาท ☐ ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท
☐ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ☐ ๑๕,๐๐๐ ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผลิตภัณฑ์ไม่จังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความที่ตรงกับระดับจัดการแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกมากที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

๕	หมายถึง	ระดับการจัดการ มากที่สุด
๔	หมายถึง	ระดับการจัดการ มาก
๓	หมายถึง	ระดับการจัดการ ปานกลาง
๒	หมายถึง	ระดับการจัดการ น้อย
๑	หมายถึง	ระดับการจัดการ น้อยที่สุด

ข้อ	การจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ ม าก ที่สุด	๔ มาก	๓ ป าน กลาง	๒ น้อย	๑ น ้อย ที่สุด
	การรับรู้มุมมองร่วมกัน					
๑	ท่านมีส่วนร่วมในการระดมความคิดในการ ส่งเสริมการจัดการไม้แปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจ					
๒	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดหรือ วิธีการดำเนินงานแหล่งทุนสนับสนุนของกลุ่ม วิสาหกิจ					
๓	ท่านได้มีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขปัญหาเพื่อติดตาม ผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ					
๔	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเชื่อมโยงเครือข่ายการ ดำเนินงานของกลุ่มสมาชิก					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการทางด้านการตลาดใน การส่งสินค้าออกจำหน่าย					
	ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน					
๖	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๗	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการคิดกำหนด ช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๘	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการ เครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปให้มีการขยาย เครือข่ายเพิ่มขึ้น					
๙	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการ จัดการเครือข่ายไม้แปรรูปอย่างเสมอ					
๑๐	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการวางแผนการ จัดการประสานงานเครือข่ายไม้แปรรูป					
	ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน					
๑๑	ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของการ ดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจร่วมกัน					
๑๒	ท่านได้รับโอกาสในการดำเนินงานของกลุ่ม วิสาหกิจให้เจริญก้าวหน้า					
๑๓	ท่านมีความสุขเมื่อเป็นสมาชิกวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ ไม้แปรรูป					

ข้อ	การจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ ม าก ที่สุด	๔ มาก	๓ ป าน กลาง	๒ น้อย	๑ น ้อย ที่สุด
๑๔	ท่านมีความพึงพอใจกับรายได้ของเครือข่าย วิสาหกิจ					
๑๕	ท่านมีความมั่นใจในการเข้าร่วมเครือข่าย ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
	ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่าง กว้างขวาง					
๑๖	ท่านมีส่วนร่วมในการยอมรับเงื่อนไขข้อตกลงใน การจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๑๗	ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดการเครือข่าย ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๑๘	ท่านมีส่วนร่วมคิดในการจัดการเครือข่าย ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๑๙	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดเครือข่าย ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๒๐	ท่านมีส่วนร่วมในการทำงานของเครือข่ายวิสาหกิจ ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
	ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน					
๒๑	ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ไม้แปรรูปของแต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง					
๒๒	ท่านมีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป ให้มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์					
๒๓	ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของ เครือข่ายที่ไม่ได้คุณภาพร่วมกัน					
๒๔	ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการ เครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๒๕	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้ แปรรูปเพื่อให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน					
	ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน					
๒๖	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้ แปรรูปให้มีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน					
๒๗	ท่านมีส่วนร่วมกันการช่วยเหลือในการดำเนินงาน ของกลุ่มวิสาหกิจ					

ข้อ	การจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ ม าก ที่สุด	๔ มาก	๓ ป าน กลาง	๒ น้อย	๑ น ้อย ที่สุด
๒๘	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการ เครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๒๙	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจ					
๓๐	ท่านมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงเครือข่ายของ สมาชิกวิสาหกิจอย่างหนาแน่น					
	ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน					
๓๑	ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม เครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๓๒	ท่านได้ร่วมในการติดต่อประสานงานเครือข่าย วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๓๓	ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดในการ ส่งเสริมการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป ของกลุ่มวิสาหกิจ					
๓๔	ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ร่วมกันของ สมาชิกเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					
๓๕	ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนรูปแบบในกลุ่ม สมาชิกเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป					

ตอนที่ ๓ เป็นแบบ สอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน
วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี ๓ ด้านคือ

๑) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการรับรู้มุมมองร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจ
ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

.....

.....

๒) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจ
ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

.....

.....

๓) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกันของการ
จัดการเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

๔) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวางของ
การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

๕) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกันของการจัดการเครือข่าย
วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

๖) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจ
ผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

๗) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนของการจัดการเครือข่าย
วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป

ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

การวิจัย เรื่อง วิสาหกิจผ้าทอมืองแพร์: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

คำชี้แจง การตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบริบท และสถานภาพการดำเนินงานผ้าทอมืองแพร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒) เพื่อศึกษาองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายผ้าทอมืองแพร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผ้าทอมืองแพร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๔) เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อผ้าทอมืองแพร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลนี้สำหรับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจผ้าทอมือห้อม: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลนี้สำหรับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของวิสาหกิจผ้าทอมือห้อมโดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่ประการใดทั้งสิ้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์ ได้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าทอมืองแพร์และข้อเสนอแนะแนวทาง มี ๗ ด้าน คือ

- ๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
- ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- ๓) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)
- ๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation)
- ๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)
- ๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- ๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- ๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
 ๑.๒ ที่อยู่ปัจจุบัน.....
 ๑.๓ การศึกษา.....
 ๑.๔ ศาสนา.....
 ๑.๕ อาชีพ.....
 ๑.๖ วันที่สัมภาษณ์.....เวลา
 ๑.๗ สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนของ
 วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่และข้อเสนอแนะแนวทาง มี ๗ ด้าน คือ

- ๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
- ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- ๓) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)
- ๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation)
- ๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)
- ๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- ๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

๒.๑ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) สภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาของวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) ของวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๓ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) ของวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๔ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) ของวิสาหกิจผ้าทอมืองแพร่เพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๕ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) ของวิสาหกิจผ้าทอมืองแพร่เพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๖ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) ของวิสาหกิจผ้าทอมืองแพร่เพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๗ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) ของวิสาหกิจผ้าทอมืองแพร่เพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่าน

แบบสอบถาม
การวิจัย เรื่อง การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วม
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำชี้แจง การตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ ๒) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๔) เพื่อเสนอองค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ ขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลนี้สำหรับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่ประการใดทั้งสิ้นซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินการ การติดตามผล และการรับผลประโยชน์

ตอนที่ ๓ เป็นแบบ สอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี ๗ ด้าน คือ

- ๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
- ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- ๓) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)
- ๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders

Participation)

- ๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)
- ๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- ๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับข้อมูลของตัวท่านมากที่สุด

๑. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๒๐-๓๐ ☐ ๓๑-๔๐
☐ ๔๑-๕๐ ☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

๔. อาชีพ

☐ รับราชการ ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ทำการเกษตร ☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว

๕. รายได้

☐ ๑-๕,๐๐๐ บาท ☐ ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท
☐ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ☐ ๑๕,๐๐๐ ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความที่ตรงกับระดับจัดการแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกมากที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

๕ หมายถึง ระดับการจัดการ มากที่สุด
 ๔ หมายถึง ระดับการจัดการ มาก
 ๓ หมายถึง ระดับการจัดการ ปานกลาง
 ๒ หมายถึง ระดับการจัดการ น้อย
 ๑ หมายถึง ระดับการจัดการ น้อยที่สุด

ข้อ	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ มากที่สุด	๔ มาก	๓ ปานกลาง	๒ น้อย	๑ น้อยที่สุด
	การรับรู้มุมมองร่วมกัน					

ข้อ	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอมืองแพร์ อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
๑	ท่านมีส่วนร่วมในการระดมความคิดในการส่งเสริม การจัดการผ้าทอมืองแพร์ของกลุ่มวิสาหกิจ					
๒	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดหรือวิธีการ ดำเนินงานแหล่งทุนสนับสนุนของกลุ่มวิสาหกิจ					
๓	ท่านได้มีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขปัญหาเพื่อติดตามผล การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ					
๔	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเชื่อมโยงเครือข่ายการ ดำเนินงานของกลุ่มสมาชิก					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการทางด้านการตลาดใน การส่งสินค้าออกจำหน่าย					
	ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน					
๖	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการออกแบบ ผ้าทอมืองแพร์					
๗	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการคิดกำหนด ช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมืองแพร์					
๘	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการเครือข่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมืองแพร์ให้มีการขยายเครือข่าย เพิ่มขึ้น					
๙	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการ จัดการเครือข่ายผ้าหม้อห้อมอย่างเสมอ					
๑๐	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการวางแผนการ จัดการประสานงานเครือข่ายผ้าทอมืองแพร์					
	ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน					
๑๑	ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของการ ดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจร่วมกัน					
๑๒	ท่านได้รับโอกาสในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ ให้เจริญก้าวหน้า					
๑๓	ท่านมีความสุขเมื่อเป็นสมาชิกวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้า ทอมืองแพร์					
๑๔	ท่านมีความพึงพอใจกับรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจ					
๑๕	ท่านมีความมั่นใจในการเข้าร่วมเครือข่ายผลิตภัณฑ์ ผ้าทอมืองแพร์					

ข้อ	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอมืองแพร์ อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
	ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่าง กว้างขวาง					
๑๖	ท่านมีส่วนร่วมในการยอมรับเงื่อนไขข้อตกลงในการ จัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมืองแพร์					
๑๗	ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดการเครือข่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมืองแพร์					
๑๘	ท่านมีส่วนร่วมคิดในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ ผ้าทอมืองแพร์					
๑๙	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดเครือข่ายผลิตภัณฑ์ ผ้าทอมืองแพร์					
๒๐	ท่านมีส่วนร่วมในการทำงานของเครือข่ายวิสาหกิจ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมืองแพร์					
	ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน					
๒๑	ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้า ทอมืองแพร์ของแต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง					
๒๒	ท่านมีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อ ห้อมให้มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์					
๒๓	ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของ เครือข่ายที่ไม่ได้คุณภาพร่วมกัน					
๒๔	ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการ เครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมืองแพร์					
๒๕	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้า ทอมืองแพร์เพื่อให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน					
	ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน					
๒๖	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้า ทอมืองแพร์ให้มีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน					
๒๗	ท่านมีส่วนร่วมกันการช่วยเหลือในการดำเนินงาน ของกลุ่มวิสาหกิจ					
๒๘	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการเครือข่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมืองแพร์					
๒๙	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจ					

ข้อ	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
๓๐	ท่านมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงเครือข่ายของสมาชิก วิสาหกิจอย่างหนาแน่น					
	ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน					
๓๑	ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม เครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่					
๓๒	ท่านได้ร่วมในการติดต่อประสานงานเครือข่าย วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่					
๓๓	ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการ ส่งเสริมการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมือง แพร่ของกลุ่มวิสาหกิจ					
๓๔	ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ร่วมกันของ สมาชิกเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่					
๓๕	ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนรูปแบบในกลุ่ม สมาชิกเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองแพร่					

ตอนที่ ๓ เป็นแบบ สอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน
วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี ๓ ด้านคือ

๑) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการรับรู้มุมมองร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจ
ผ้าทอเมืองแพร่

.....

.....

๒) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการมีส่วนร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจ
ผ้าทอเมืองแพร่

.....

.....

๓) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกันของการ
จัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่

.....

.....

๔) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวางของ
การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่

.....

.....

๕) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกันของการจัดการเครือข่าย
วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่

.....

.....

๖) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้า
ทอเมืองแพร่

.....

.....

๗) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนของการจัดการเครือข่าย
วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่

.....

.....

ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
การวิจัย เรื่อง วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้การประชุมกลุ่มย่อย

- ๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
- ๑.๒ ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- ๑.๓ การศึกษา.....
- ๑.๔ ศาสนา.....
- ๑.๕ อาชีพ.....
- ๑.๖ วันที่สนทนากลุ่มเฉพาะ.....เวลา
- ๑.๗ สถานที่สนทนากลุ่มเฉพาะ.....

ตอนที่ ๒ แบบสนทนากลุ่มเฉพาะเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๑ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการรับรู้มุมมองร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๓ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๔ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวางของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๕ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการเสริมสร้างซึ่งกัน
และกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๖ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน
ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๗ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการปฏิสัมพันธ์เชิง
แลกเปลี่ยนของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ขออนุโมทนาขอบคุณ

แบบสัมภาษณ์

การวิจัย เรื่อง วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

คำชี้แจง การตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบริบท และสถานภาพการดำเนินงานผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒) เพื่อศึกษาองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๔) เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลนี้สำหรับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลนี้สำหรับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมโดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่ประการใดทั้งสิ้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์ ได้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมและข้อเสนอแนะแนวทาง มี ๗ ด้าน คือ

- ๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
- ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- ๓) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)
- ๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation)
- ๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)
- ๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- ๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- ๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
 ๑.๒ ที่อยู่ปัจจุบัน.....
 ๑.๓ การศึกษา.....
 ๑.๔ ศาสนา.....
 ๑.๕ อาชีพ.....
 ๑.๖ วันที่สัมภาษณ์.....เวลา
 ๑.๗ สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมและข้อเสนอแนะแนวทาง มี ๗ ด้าน คือ

- ๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
- ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- ๓) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)
- ๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders

Participation)

- ๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)
- ๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- ๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

๒.๑ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) สภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) ของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๓ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) ของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๔ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) ของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๕ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) ของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๖ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) ของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๗ ท่านคิดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ควรมีการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) ของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

ขออนุโมทนาขอบคุณ

แบบสอบถาม

การวิจัย เรื่อง วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำชี้แจง การตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม ๒) เพื่อศึกษาองค์ความรู้การจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๔) เพื่อเสนอระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม ขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามต่อไปนี้อย่างเป็นความจริง และตอบให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลนี้สำหรับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่ประการใดทั้งนี้ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี ๗ ด้านคือ

- ๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
- ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- ๓) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)
- ๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation)
- ๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)
- ๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- ๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับข้อมูลของตัวท่านมากที่สุด

๑. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

๒. อายุ

- ☐ ๒๐-๓๐
☐ ๓๑-๔๐
☐ ๔๑-๕๐
☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

- ☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

๔. อาชีพ

- ☐ รับราชการ
☐ รับจ้างทั่วไป
☐ ทำการเกษตร
☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว

๕. รายได้

- ☐ ๑-๕,๐๐๐ บาท
☐ ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท
☐ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท
☐ ๑๕,๐๐๐ ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความที่ตรงกับระดับจัดการแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกมากที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

๕	หมายถึง	ระดับการจัดการ มากที่สุด
๔	หมายถึง	ระดับการจัดการ มาก
๓	หมายถึง	ระดับการจัดการ ปานกลาง
๒	หมายถึง	ระดับการจัดการ น้อย
๑	หมายถึง	ระดับการจัดการ น้อยที่สุด

ข้อ	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
	การรับรู้มุมมองร่วมกัน					
๑	ท่านมีส่วนร่วมในการระดมความคิดในการส่งเสริมการจัดการผ้าหม้อห้อมของกลุ่มวิสาหกิจ					
๒	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดหรือวิธีการดำเนินงานแหล่งทุนสนับสนุนของกลุ่มวิสาหกิจ					
๓	ท่านได้มีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขปัญหาเพื่อติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ					
๔	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเชื่อมโยงเครือข่ายการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิก					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการทางด้านการตลาดในการส่งสินค้าออกจำหน่าย					
	ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน					
๖	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการออกแบบผ้าหม้อห้อม					
๗	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการคิดกำหนดช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๘	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมให้มีการขยายเครือข่ายเพิ่มขึ้น					
๙	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการจัดการเครือข่ายผ้าหม้อห้อมอย่างเสมอ					
๑๐	ท่านมีส่วนร่วมแสดงวิสัยทัศน์ในการวางแผนการจัดการประสานงานเครือข่ายผ้าหม้อห้อม					
	ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน					

ข้อ	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
๑๑	ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจร่วมกัน					
๑๒	ท่านได้รับโอกาสในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจให้เจริญก้าวหน้า					
๑๓	ท่านมีความสุขเมื่อเป็นสมาชิกวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๑๔	ท่านมีความพึงพอใจกับรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจ					
๑๕	ท่านมีความมั่นใจในการเข้าร่วมเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
	ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง					
๑๖	ท่านมีส่วนร่วมในการยอมรับเงื่อนไขข้อตกลงในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๑๗	ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๑๘	ท่านมีส่วนร่วมคิดในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๑๙	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๒๐	ท่านมีส่วนร่วมในการทำงานของเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
	ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน					
๒๑	ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมของแต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง					
๒๒	ท่านมีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมให้มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์					
๒๓	ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของเครือข่ายที่ไม่ได้คุณภาพร่วมกัน					
๒๔	ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๒๕	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเพื่อให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน					

ข้อ	การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม อย่างมีส่วนร่วม	ระดับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของ สมาชิกวิสาหกิจ				
		๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
	ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน					
๒๖	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมให้มีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน					
๒๗	ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ					
๒๘	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๒๙	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจ					
๓๐	ท่านมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงเครือข่ายของสมาชิกวิสาหกิจอย่างหนาแน่น					
	ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน					
๓๑	ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๓๒	ท่านได้ร่วมในการติดต่อประสานงานเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๓๓	ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการส่งเสริมการจัดการเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมของกลุ่มวิสาหกิจ					
๓๔	ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					
๓๕	ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนรูปแบบในกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม					

ตอนที่ ๓ เป็นแบบ สอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี ๗ ด้านคือ

๑) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการรับรู้มุมมองร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม

.....

.....

๒) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม

.....

.....

๓) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม

.....

.....

๔) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวางของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม

.....

.....

๕) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม

.....

.....

๖) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม

.....

.....

๗) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม

.....

.....

ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
การวิจัย เรื่อง วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้การประชุมกลุ่มย่อย

- ๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
- ๑.๒ ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- ๑.๓ การศึกษา.....
- ๑.๔ ศาสนา.....
- ๑.๕ อาชีพ.....
- ๑.๖ วันที่สนทนากลุ่มเฉพาะ.....เวลา
- ๑.๗ สถานที่สนทนากลุ่มเฉพาะ.....

ตอนที่ ๒ แบบสนทนากลุ่มเฉพาะเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๑ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการรับรู้มุมมองร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๓ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๒.๔ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวางของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเป็นอย่างไร

.....

๒.๕ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกันของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเป็นอย่างไร

๒.๖ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน
ของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเป็นอย่างไร

๒.๗ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเครือข่ายด้านการปฏิสัมพันธ์เชิง
แลกเปลี่ยนของการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเป็นอย่างไร

ขออนุโมทนาขอบคุณ

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง วิสาหกิจเครื่องจักสานจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

.....

คำชี้แจงแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวคำถามในการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์๑) เพื่อศึกษาบริบท และสถานภาพการดำเนินงานวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่ ๒) เพื่อศึกษาองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๔) เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งผลการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำองค์ผลการวิจัยไปพัฒนาองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจจักสานต่อไป

แบบสอบถามทั้งหมด ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขอขอบคุณในความร่วมมือนการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

๑. เพศ () ชาย () หญิง
๒. อายุ () ต่ำกว่า ๔๐ ปี () ๔๐- ๕๐ ปี
() ๕๑-๖๐ ปี () ๖๑ ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการ
วิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ๕ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ๔ มีระดับความคิดเห็นมาก
๓ มีระดับความคิดเห็นปานกลาง ๒ มีระดับความคิดเห็นน้อย
๑ มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการวางแผน						
๑	มีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย ทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่					
๒	มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงานของวิสาหกิจจกสถาน					
๓	มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่					
๔	มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับของวิสาหกิจจกสถานจังหวัดแพร่					
๕	มีส่วนร่วมในจัดทำคู่มือการดำเนินงานร่วมกัน					
ด้านการดำเนินการ						
๑	มีส่วนร่วมในการพัฒนาสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เช่น การเพิ่มความรู้ความสามารถ และทักษะของสมาชิกในด้านการผลิต					
๒	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตสินค้า					
๓	มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แก่สมาชิกเครือข่าย และบุคคลภายนอก					
๔	มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า					
๕	มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งจำหน่ายหรือตลาด และเครือข่ายด้านการตลาด (เครือข่ายด้านการตลาด หมายถึง เครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงหรือ ขยายตลาดได้ อาจเป็นเครือข่ายที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ)					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๖	มีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพสินค้า					
๗	มีส่วนร่วมในการสำรวจ รวบรวมกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย					
๘	มีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน					
ด้านการติดตามผล						
๑	มีส่วนร่วมในการติดตามผลการให้ความร่วมมือของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา (โดยดูจากการ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม)					
๒	มีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพ มาตรฐานของสินค้าวิสาหกิจจacksonจังหวัดแพร่					
๓	มีส่วนร่วมในการติดตามผลการผลิต เช่น จำนวนผลิตภัณฑ์รายได้ ของวิสาหกิจจacksonจังหวัดแพร่					
๔	มีส่วนร่วมในการติดตามผลของการจำหน่ายสินค้า					
๕	มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานของวิสาหกิจจacksonจังหวัดแพร่					
ด้านการรับผลประโยชน์						
๑	สมาชิกได้รับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน					
๒	สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					
๓	สมาชิกได้รับข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลแหล่งวัตถุดิบ ข้อมูลการตลาด แหล่งเงินทุน เป็นต้น					
๔	สมาชิกได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน					
๕	สมาชิกมีพลังในการต่อรอง และได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์					
๖	ชุมชนเกิดความสามัคคี เอื้ออาทรส่งผลให้สังคมมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย
เรื่อง วิสาหกิจเครื่องจักสานจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ตำแหน่ง.....
 การศึกษา.....
 วัน เดือน ปีที่เข้าสัมภาษณ์.....

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

๑. สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่ ในประเด็นต่อไปนี้ เป็นอย่างไรบ้าง
 - ๑.๑ การวางแผนการดำเนินงาน
 - ๑.๒ การปฏิบัติตามแผน
 - ๑.๓ การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน
 - ๑.๔ การปรับปรุงการดำเนินงาน
๒. วิสาหกิจจักสานจังหวัดแพร่มีการจัดการเชิงเครือข่ายในประเด็นต่อไปนี้อย่างไรบ้าง
 - ๒.๑ การแสวงหาเครือข่าย ได้แก่ การศึกษา / สำรวจ/รวบรวมงาน/กิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย การจัดทำเนียบเครือข่ายหน่วยงานที่จัดกิจกรรม
 - ๒.๒ การสร้างเครือข่าย ได้แก่ การศึกษาข้อมูล สร้างข้อตกลงความร่วมมือ จัดทำคู่มือการดำเนินงานร่วมกัน จัดทำแผนร่วมกัน ดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ
 - ๒.๓ การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ การพัฒนาสมาชิกในด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต การจัดจำหน่าย การส่งเสริมพัฒนาระบบการจัดการของเครือข่าย
 - ๒.๔ การธำรงรักษาเครือข่าย ได้แก่ การฝึกอบรม การเสริมแรง เช่น รางวัล ประกาศนียบัตร ประกาศเกียรติคุณเครือข่ายดีเด่น การศึกษาดูงาน
 - ๒.๕ การติดตามประเมินผลเครือข่าย ได้แก่ การติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่าย และการนำผลการประเมินได้ปรับปรุง

ผนวก จ

รูปภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

ภาพการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจไม้แปรรูปอำเภอสูงเม่น
และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอเด่นชัย

ภาพการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผ้าทอเมืองแพร่
และเจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์
ผู้ประกอบการผ้าทอเมืองแพร่

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์
ผู้ประกอบการผ้าทอเมืองแพร่

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์
เจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
แพร่

ภาพการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผ้าหม้อห้อม และผู้นำวิสาหกิจชุมชน

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์
ผู้ประกอบการผ้าหม้อห้อม

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์
ผู้ประกอบการผ้าหม้อห้อม

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสนทนากลุ่ม
ย่อยกับผู้นำในชุมชนทุ่งไธ้ง ต.ทุ่งไธ้ง อ.
เมืองแพร่ จ.แพร่

ภาพการสัมภาษณ์ที่บ้านทุ่งน้ำใส ต.เหมืองหม้อ อ.เมืองแพร่ จ.แพร่
และบ้านค่างาม ต.ดอนมูล อ.สูงเม่น จ.แพร่
และ ประชุมกลุ่มย่อยกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสาน
บ้านค่างาม ต.ดอนมูล อ.สูงเม่น จ.แพร่

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์
นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองหม้อ

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์
ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรม
จักสานจากไม้ไผ่บ้านค่างาม

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการประชุมกลุ่ม
ย่อยกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
หัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่บ้านค่างาม

ภาคนวก ฉ

ประวัตินักวิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

ก. ประวัติผู้ อำนวยการแผนงานวิจัย และคณะ

ส. วันที่ ๑: ก. ประวัติหัวหน้า โครงการวิจัย และคณะ

๑. ชื่อ พระครูสังฆรักษ์ บุญเสริม กิตติวงโณ, ดร.

Phrakrusangarak Boonserm Kittiwanno, Ph.D.

๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน

๓. ตำแหน่ง ปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๔. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เลขที่ ๑๑๑ บ้านหนองห้า ถ. ยันตรกิจโกศล ต. แม่คำมี อ.เมือง จ.แพร่ ๕๔๐๐๐ โทรศัพท์เคลื่อนที่. ๐๙๘๕๕๖๙๓๕๑, phdbns๑๑@gmail.com

๕. ประวัติการศึกษา

-พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) วิชาเอกการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

-รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

-รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) วิชาเอกการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- Buddhist Studies (M.Phil) New Delhi University, India

- Political Science (Ph.D.) Banaras Hindu University, India

๖. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

๑. ภาษาอังกฤษ

๒. คอมพิวเตอร์

๗. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

๑) ชื่อเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดแพร่ ต่อพฤติกรรมการสอนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่”

พ.ศ. ๒๕๔๖ สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย

๒) ชื่อเรื่อง “การประยุกต์ใช้พรหมวิหารธรรมของผู้บริหารกับบุคลากรในหน่วยงานของรัฐ ในรายวิชาการบริหารราชการไทย” พ.ศ. ๒๕๕๖ สถานภาพ : หัวหน้าโครงการ

๓) ชื่อเรื่อง “กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวองค์กรธุรกิจวิถีพุทธในจังหวัดแพร่ : ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัทนิมซีเส็งลิสง จำกัด” พ.ศ. ๒๕๕๗ สถานภาพ : หัวหน้าโครงการ

๔) ชื่อเรื่อง “การสืบค้นการจัดระบบการอนุรักษ์เอกสารโบราณของวัดและการถ่ายทอดภูมิปัญญาล้านนาเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นจังหวัดแพร่” พ.ศ. ๒๕๕๘ สถานภาพ : ผู้ร่วมโครงการ

๕) ชื่อเรื่อง “การเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ภาคเหนือที่ ๑ (จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และจังหวัดอุตรดิตถ์)” พ.ศ. ๒๕๕๘ สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย

๖) ชื่อเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์พุทธวงศ์ในคัมภีร์ไบเบิลฉบับวัดสูงเม่น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” พ.ศ.๒๕๕๘ สถานภาพ : หัวหน้าโครงการ

๗) ชื่อเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดแพร่”
พ ๗ตีพิมพ์บทความวิจัยลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ฉบับที่ (วช) ๒๕๕๙.ศ.
) ฉบับที่ มกราคม(๒๕๖๑มิถุนายน -

๘. ผลงานวิจัย-บทความ หนังสือ ที่ตีพิมพ์ และแหล่งทุน

บทความวิจัยเรื่อง “The Process of Human Capital Development in Accordance with Business Organization on Buddhist Approach in Phrae Province” Journal of International Buddhist Studies, Volume 7 Number 1 (January – June 2016), ISSN: 1906-6244, pp. 133-138.

บทความวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดแพร่” พ.ศ.๒๕๕๙. ตีพิมพ์บทความวิจัยลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ฉบับที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๑มิถุนายน -มกราคม)

ส่วนที่ ๒: ข. ประวัติผู้ร่วมวิจัยที่ ๑

๑. ชื่อ (ภาษาไทย) ดร.อรอนงค์ นามสกุล วูวงศ์
(ภาษาอังกฤษ) Dr.Onanong Woowong

๒. รหัสประจำตัวผู้ วิจัย

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน/อาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๔. ประวัติการศึกษา

๑. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาบัญชีทั่วไป จากโรงเรียนศรีรัตนพานิชย
การเชียงใหม่
๒. ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) เอกการจัดการทั่วไป สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์
๓. ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) เอกหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
๔. Ph.D. Psychology มหาวิทยาลัยนคร

๕. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชา
พิมพ์ดีดไทย อังกฤษ,คอมพิวเตอร์

๖. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ : ระบุสถานภาพในการทำวิจัยว่า เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมในแต่ละเรื่อง

๑. งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อเรื่องและสถานภาพในการทำวิจัย

เรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการให้การศึกษาแก่ชุมชนในจังหวัดแพร่” ๒๕๔๔

สถานภาพ : ผู้วิจัยหลัก

เรื่อง “ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” ๒๕๔๖

สถานภาพ : ผู้วิจัยหลัก

เรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”

๒๕๔๗

สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย

เรื่อง “ประเมินผลการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานของนิสิตมหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” ๒๕๔๗

สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย

เรื่อง ศึกษาความพึงพอใจการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดแพร่ ประจำปี ๒๕๔๘

สถานภาพ : ผู้วิจัย

เรื่อง “ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพระสงฆ์ตามทัศนะ

ของผู้นำชุมชนในจังหวัดแพร่” ๒๕๔๘

สถานภาพ : หัวหน้าโครงการวิจัย

เรื่อง “ศึกษาสภาพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยบ้านดง

ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่” ๒๕๔๙

สถานภาพ : ผู้วิจัย

เรื่อง “ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” ๒๕๔๗

สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย

เรื่อง “ศึกษาสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการ

เรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จังหวัดแพร่” ๒๕๔๘

สถานภาพ : ผู้วิจัย

เรื่อง “สถานการณ์และมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ตติของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” ๒๕๔๙

สถานภาพ : หัวหน้าโครงการ

- เรื่อง ประสิทธิภาพการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจังหวัดแพร่ ๒๕๕๐
สถานภาพ : ผู้วิจัย
- เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและพระสงฆ์ในการส่งเสริม
การเรียนรู้ของพระนิสิตในจังหวัดแพร่ ๒๕๕๑
สถานภาพ : ผู้วิจัย
- เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มารับบริการขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดแพร่ ประจำปี ๒๕๕๑
สถานภาพ : ผู้วิจัย
- เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ๒๕๕๓
สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย
- เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มารับบริการขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดแพร่ ประจำปี ๒๕๕๓
สถานภาพ : ผู้วิจัย
- เรื่อง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ๒๕๕๔
สถานภาพ : ผู้วิจัย
- เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถาบัน
พัฒนาผู้นำท้องถิ่น การให้บริการของพิพิธภัณฑ์เมืองแพร่ (คุ้มเจ้า
หลวง) และการให้บริการตามโครงการ อบจ.แพร่ พบประชาชน
ประจำปี ๒๕๕๔
สถานภาพ : ผู้วิจัย
- เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๓ จังหวัดแพร่ ปี ๒๕๕๕
สถานภาพ : ผู้วิจัย
- เรื่อง ประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ปี ๒๕๕๕
สถานภาพ : ผู้วิจัย
- เรื่อง พัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตชั้นปีที่ ๔ คณะครุศาสตร์ โดยใช้
กระบวนการเรียนการสอนแบบ GI (Group Investigation) ปี ๒๕๕๖
สถานภาพ : ผู้วิจัย

- เรื่อง ประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ของ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ปี ๒๕๕๖
สถานภาพ ผู้วิจัย
- เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสนามกีฬา การให้บริการ
พิพิธภัณฑ์เมืองแพร่(คุ้มเจ้าหลวง) และการให้บริการตามโครงการธนาคาร
เลือดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ประจำปี ๒๕๕๖
สถานภาพ ผู้วิจัย
- เรื่อง แนวทางการแก้ปัญหาการไม่ส่งงานของนิสิตรายวิชา การบริหาร
จัดการชั้นเรียน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๒๕๕๗
สถานภาพ ผู้วิจัย
- เรื่อง ประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ของ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ปี ๒๕๕๗
สถานภาพ ผู้วิจัย
- เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน (ใช้
เครื่องจักรกล), บริการห้องสมุดของเล่น, สถาบันวิจัยพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ประจำปี ๒๕๕๗
สถานภาพ ผู้วิจัย
- เรื่อง การบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชาเทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา
โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ประจำปี ๒๕๕๘
สถานภาพ ผู้วิจัย

๗. ผลงานวิชาการอื่น ๆ

- ๑.หนังสือ “วันไหว้ครู” รวบรวมและเรียบเรียงโดย นางฉวีวรรณ สุวรรณภา
และนางสาวอรอนงค์ ววงค์ พิมพ์ที่เมืองแพร่การพิมพ์ จำนวน ๗๐๐ เล่ม ๒๔ หน้า
๒. บทความเชิงวิชาการ เรื่อง “ท่องเที่ยวแดนใจใจ” ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาฯ
วิทยาเขตแพร่ ISBN 1685-5140 ปีที่ 5 ฉบับที่ 16 ประจำเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม 2545
หน้า 32-52
๓. คู่มือ การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน. รวบรวมและเรียบเรียงโดยพระมหาสมิธรัตน์
สิริธมโม และคณะ. ห้างหุ้นส่วนเมืองแพร่การพิมพ์. 2546.
๔. บทความเชิงวิชาการ เรื่อง “ท่องเที่ยวสาธารณประชาชนจีน” ตีพิมพ์ในวารสาร
มหาจุฬาฯ วิทยาเขตแพร่ ISBN 1685-5140 ปีที่ 5 ฉบับที่ 19 ประจำเดือน มีนาคม-สิงหาคม
๒๕๔๗. หน้า ๓๗-๔๙.
๕. บทความวิชาการ เรื่อง “ตะวันฉายแห่งความสำเร็จ” ตีพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์
พระมนัสชัย พลเยี่ยม. ๒๕๕๗

๖. บทความวิจัย เรื่องบทบาทของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ เกรียงศักดิ์ พองคำ อรอนงค์ ววงค์ และฉวีวรรณ สุวรรณภา วารสาร สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ISSN๑๖๘๖-๓๖๙๐ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ มกราคมพฤษภาคม ๒๕๕๘ หน้า ๑๙-๓๘.

ประวัติผู้ร่วมวิจัยที่ ๒

๑. ชื่อ (ภาษาไทย) ดร. ธาดา เจริญกุล
ชื่อ (ภาษาอังกฤษ) Dr. Thada Charoenkusol

๒. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๔. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เลขที่ ๑๑๑ บ้านหนองห้า ถ. ยันตรกิจโกศล ต.แม่คำมี อ.เมือง จ.แพร่ ๕๔๐๐๐ โทรศัพท์.๐๘-๘๖๖๐-๓๑๙๑ อีเมล.thada_๕๘๒๕@hotmail.com

๕. วุฒิการศึกษา

- ประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นสูง
- ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง (เทียบเท่าปริญญาตรี)
- สาธารณสุขศาสตร์
- พัฒนบริหารศาสตร์
- พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
- นิติศาสตรบัณฑิต
- พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

๖. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์
- ภาษาอังกฤษ/คอมพิวเตอร์

๗. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

-

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดแพร่” พ.ศ.๒๕๕๙.

สถานะ ผู้ร่วมวิจัย

ประวัติผู้ร่วมงานวิจัย ๓

๑. ชื่อ ดร.กาญจนา ดำจutti

Dr.Kanjana Damjutti

๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๔. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เลขที่ ๑๑๑ บ้านหนอง
 ห้า ถ. ยันตรกิจโกศล ต.แม่คำมี อ.เมือง จ.แพร่ ๕๔๐๐๐ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๕๓๓๙๕๖๙๙,
 kanjanasao@yahoo.com

๕. ประวัติการศึกษา

-เศรษฐศาสตร์บัณฑิต (ศ.บ.)

-ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) (รัฐศาสตร์การปกครอง)

-พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) (รัฐประศาสนศาสตร์)

๖. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

๗. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะบัณฑิตที่มีผลต่อการจ้างงานของบัณฑิตหลักสูตรพุทธศาสตร
 มหบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธและสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๗”

สถานะ ผู้ร่วมวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดแพร่”
 พ.ศ.๒๕๕๙.

สถานะ ผู้ร่วมวิจัย

แบบสรุปโครงการวิจัย

แบบสรุปโครงการวิจัย
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัญญาเลขที่	MCU RS 610760020
ชื่อโครงการ	วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ผอ.แผนงานวิจัย	พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวณโณ, (ศรีทา) ดร., ดร.ธาดา เจริญกุล, สาขาวิชารัฐศาสตร์, ดร.อรอนงค์ วุวงศ์, สาขาวิชาสังคม ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ดร.กาญจนา คำจตุติ นักวิชาการอิสระ โทรศัพท์ ๐๘๘-๕๕๖๙๓๕๑ Email : phdbns11@gmail.com
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การวิจัยเรื่อง “วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เกิดขึ้นจากความสนใจที่จะศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน และ นำเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นวิสาหกิจที่มีความโดดเด่นในด้านการจัดการเชิงเครือข่าย โดยได้นำเอาการจัดการเครือข่ายมาบูรณาการเข้ากับหลักการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่เพื่อให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างดี และสามารถพัฒนาเครือข่ายได้ตามเป้าหมายของนโยบายและพันธกิจของราชการโดยเน้นการพัฒนาเครือข่ายทั้งทางด้านการผลิต ด้านการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม และการช่วยเหลือเกื้อกูลเครือข่ายโดยรวม	
วัตถุประสงค์โครงการ ๑. เพื่อศึกษาศึกษาศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ๒. เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ๔. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่	

ผลการวิจัย

๑) บริบท สภาพปัจจุบันของ วิสาหกิจไม้แปรรูปจังหวัดแพร่เป็นเมืองไม้สัก ดำเนินอย่างเป็นรูปแบบมาอย่างยาวนาน มีการปรับกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมไม้สักตามสภาพและสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนไป จวบจนถึงปัจจุบัน สามารถขับเคลื่อนการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้สักสู่ตลาดได้อย่างเป็นระบบจังหวัดแพร่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สักเพิ่มมูลค่ารวมถึงการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ปัจจุบันของผู้ประกอบการและผู้ผลิตในชุมชน ทั้งขนาดกลางและ ขนาดเล็ก วิสาหกิจหม้อห้อมเป็นเศรษฐกิจในครัวเรือน ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมีลักษณะที่เป็นการค้าขายทั้งค้าปลีกและค้าส่ง วิสาหกิจผ้าทอชาวไทยภาคเหนือจะมีวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดกันต่อคือการทอผ้า ซึ่งมีมานานเป็นการทอผ้าฝ้าย ทอด้วยกี่พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ทอเป็นผ้าซิ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และผ้าซิ่นที่ต่อตีนจก วิสาหกิจเครื่องจักสานใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน โดยใช้วัสดุจากไม้ไผ่ มีการพัฒนารูปแบบ และมีการรวมกลุ่มกันคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ จึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และได้ยื่นจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ส่วนปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่าปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ ส่วนมากเป็นปัญหาการผลิต การตลาด การออกแบบ การจำหน่าย การไม่มีศูนย์ข้อมูล แลกเปลี่ยนข่าวสาร การด้านวัสดุไม่พอเพียง

๒) หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ผ้าทอ และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

๓) ระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูป, ผ้าทอ, หม้อห้อม และเครื่องจักสานจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นยังไม่มีระบบการจัดการเครือข่ายที่ชัดเจน ยังเป็นลักษณะที่เป็นแบบต่างคนต่างดำเนินการผลิต ความสัมพันธ์ยังไม่แน่นแฟ้น แต่สามารถดำเนินวิสาหกิจชุมชนได้ค่อนข้างดี

๔) องค์ความรู้ และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่า เป็นการจัดการเชิงเครือข่ายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง นำเอาวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำเอาวัสดุที่มีอยู่ และบุคลากรที่อาศัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการวางแผนธุรกิจ เน้นความเอื้ออาทร ซึ่งกันในการจัดการให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี หากจะทำการจัดการเชิงเครือข่ายเข้มแข็งสมาชิกควรเป็นผู้ดำเนินการประสานหาแนวร่วม มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีจิตสำนึก อีกทั้งควรให้ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยน มีการสื่อสารภายในอย่างทั่วถึงในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดพัฒนาอย่างยั่งยืน

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ สามารถนำความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่าย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนไป

ประยุกต์ในการเรียนการสอนในรายวิชากระบวนการทางการเมืองและสังคม และรายวิชาประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ได้ และสามารถพัฒนานิสิตให้มีความรู้และทักษะในการนำหลักการจัดการเครือข่ายไปประยุกต์ใช้ในการอบรมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

๒) วิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่มีการปรับตัวภายในองค์กร และพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น รวมทั้งได้จัดโครงการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของภาคราชการ ภาคเอกชน ชุมชน วัด โรงเรียน

๓) กลุ่มวัด ชุมชนใกล้เคียงในจังหวัดแพร่ สามารถดำเนินการให้การสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเชิงเครือข่ายโดยการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้

๔) อาจารย์ นักวิชาการ นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ให้ความสนใจและนำข้อมูลการวิจัยไปพัฒนางิจกรรมในพื้นที่ของตนเอง เช่น การพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการตามหลักพระพุทธศาสนา

การประชาสัมพันธ์

กำลังอยู่ในขั้นตอนเตรียมการดำเนินการ

